

Indigo djeca, nove generacije, novi odgoj

Anić, Tina

Master's thesis / Diplomski rad

2016

Degree Grantor / Ustanova koja je dodijelila akademski / stručni stupanj: **University of Rijeka, Faculty of Humanities and Social Sciences / Sveučilište u Rijeci, Filozofski fakultet u Rijeci**

Permanent link / Trajna poveznica: <https://um.nsk.hr/um:nbn:hr:186:548525>

Rights / Prava: [In copyright](#) / [Zaštićeno autorskim pravom.](#)

Download date / Datum preuzimanja: **2024-04-26**

Repository / Repozitorij:

[Repository of the University of Rijeka, Faculty of Humanities and Social Sciences - FHSSRI Repository](#)

SVEUČILIŠTE U RIJECI
FILOZOFSKI FAKULTET
ODSJEK ZA PEDAGOGIJU

Indigo djeca. Nove generacije, novi odgoj.
(diplomski rad)

IME I PREZIME STUDENTA: Anić Tina

SVEUČILIŠTE U RIJECI
FILOZOFSKI FAKULTET
ODSJEK ZA PEDAGOGIJU

Indigo djeca. Nove generacije, novi odgoj.
(diplomski rad)

IME I PREZIME STUDENTA: Anić Tina

STUDIJ: Engleski jezik i književnost, pedagogija

MENTOR: dr.sc. Anita Zovko, red. prof.

Rijeka, Lipanj 2016

SADRŽAJ:

0. SADRŽAJ

1. SAŽETAK.....	5.
2. KLJUČNE RIJEČI.....	5.
3. UVOD.....	6.
4. RAZRADA TEME.....	8.
4.1. MITOVI O INDIGO DJECI.....	8.
4.2. NANCY ANN TAPPE I POJAM „INDIGO“.....	10.
4.3. OSOBNOSTI INDIGO DJECE.....	11.
4.3.1. HUMANIST.....	13.
4.3.2. UMJETNIK.....	14.
4.3.3. KONCEPTUALAC.....	17.
4.3.4. KATALIST/ INTERDIMENZIONALAC.....	18.
4.4. SPOSOBNOSTI INDIGO DJECE.....	21.
4.4.1. KAKVE SU TO SPOSOBNOSTI?.....	22.
4.4.1.1.1. Intuicija.....	23.
4.4.1.1.2. Telepatija.....	25.
4.4.1.1.3. Iscjeljivanje.....	29.
4.4.1.1.4. Empatija.....	31.
4.4.1.1.5. Prekognicija, Retrokognicija.....	31.
4.4.1.1.6. Vidovitost i kanaliziranje.....	33.
4.5. KRISTALNA DJECA.....	35.
4.6. POGREŠNA DIJAGNOSTICIRANJA.....	38.
4.6.1. ŠTO SU TO ADD, ADHD I AUTIZAM?.....	38.
4.6.2. KAKO AD/HD I AUTIZAM UTJEČU NA ŽIVOTE INDIGO DJECE?.....	40.
4.6.3. ISTINITE PRIČE.....	46.
4.7. ŠTO DRUGI AUTORI PIŠU O INDIGO DJECI?.....	50.
4.7.1. CARROL, TOBBER, ALTARAS, TAPPE, VIRTUE.....	50.
4.7.1.1. Što je zajedničko kod indigo djece.....	50.
4.7.1.1.1. Izražena inteligencija.....	51.
4.7.1.1.2. Izražena nadarenost.....	52.
4.7.1.2. Ophođenje s indigo djecom.....	53.

4.7.1.3. Deset najčešćih obrazaca ponašanja indigo djece.....	55.
4.8. ETAPE RAZVOJA ČOVJEČANSTVA.....	60.
4.8.1. KRATKI PRIKAZ ETAPE RAZVOJA ČOVJEČANSTVA.....	60.
4.8.2. KRATKI PRIKAZ GENERACIJE DUHOVNOG DOBA.....	62.
4.9. ODGOJ.....	66.
4.9.1. KRATKI PRIKAZ RAZVOJA ODGOJA KROZ POVIJEST.....	67.
4.9.1.1. Antika.....	67.
4.9.1.2. Srednji vijek.....	69.
4.9.1.3. Novi vijek.....	71.
4.9.1.4. Sredina 19. i 20. stoljeća.....	74.
4.9.2. KAKAV JE ODGOJ DANAŠNJIH, INDIGO GENERACIJA?.....	76.
4.9.3. ODGOJ INDIGO GENERACIJE I KAKAV BI ON ZAPRAVO TREBAO BITI.....	79.
4.9.3.1. Prikaz nove vrste odgoja.....	83.
4.9.3.1.1. Bezuvijetna ljubav.....	83.
4.9.3.1.2. Poštovanje.....	84.
4.9.3.1.3. Komunikacija.....	85.
4.9.3.1.4. Zajedničko postavljanje pravila i granica.....	86.
4.9.3.1.5. Prisutstvo roditelja.....	89.
4.9.3.1.6. Zajednički duhovni rast.....	90.
5. ZAKLJUČAK.....	93.
6. LITERATURA.....	96.

1. SAŽETAK

Kada je riječ o indigo djeci, razni autori ih obično opisuju kao ekstremne slučajeve u odnosu na njihovu istinitu sliku. Sukladno pregledanim izvorima i brojnoj literaturi, odlučila sam predstaviti realniju sliku pojma „indigo“ u odnosu na do sada prikazivane sadržaje i općenite pretpostavke njihova postojanja u svijetu danas. U ovom radu nastojat ću obrazložiti zašto indigo djeca predstavljaju nove generacije i samim time zašto im je potrebna nova vrsta odgoja. Opisat ću indigo djecu, njihove osobine i sposobnosti kroz mitove i stvarne slike. Naglasit ću opasnosti vezane uz krivo percipiranje i nedovoljnu informiranost o konceptu „indigo djeteta“ i pogrešnih dijagnoza AD/HD-a i autizma koje im se zbog toga dodjeljuju. Predstaviti ću kratke prikaze razvoja čovječanstva kroz povijest kao i njegov odgoj u raznim povijesnim etapama. U svrhu boljeg razumijevanja relevantnosti potrebe za „novim odgojem“ kod indigo djece, napraviti ću vrlo kratki prikaz nekih od najutjecajnijih filozofa i pedagoga na području odgoja. Sukladno prezentiranom sadržaju naglasiti ću važnost duhovnog razvoja pojedinca u odnosu na populaciju čovječanstva i povezati sa ulogom indigo generacije u tom aspektu. Samim time ću naglasiti potrebu indigovaca za novom vrstom odgoja koja će biti usklađena njihovoj prirodi, a koja se uvelike razlikuje od prirode i mentaliteta svojih roditelja i starijih predaka.

2. KLJUČNE RIJEČI

Ključne riječi: indigo (djeca), generacije (indigo, nove, stare), duhovnost (pojedinca, skupine, čovječanstva, doba/razdoblja), razvoj (osobni, kolektivni, duhovni, odgoja), odgoj (pojedinca, generacije), roditelj, odgajatelj, odgovornost, napredak, evolucija.

3. UVOD

Indigo djeca su se počela rađati 1970-ih godina i njihov broj se otada sve više povećavao. Zajedno s rastom njihova broja u svijetu, zbog sveopće neinformiranosti, nedostatka volje za istraživanjem istine, ali ujedno i zbog onog dijela ljudske osobnosti koja žudi za čudesnim spasom od sveopćeg nezadovoljstva životne situacije, rasli su i mitovi o ovoj „magičnoj“ djeci. Obzirom na rast mitova pojavila se jedna nova vrsta opasnosti koja obilježava današnje generacije i njihovu „ne“-sposobnost funkcioniranja u obrazovnom sustavu. Zbog nesposobnosti razlikovanja nadarenog djeteta i djeteta sa opravdanim poteškoćama AD/HD-a i autizma, indigo djecu se najčešće krivo dijagnosticira, što za posljedicu nosi pripisivanje opasnih lijekova i destruktivno nazadovanje zdravog djeteta.

Drugi problem koji nastaje jest taj što se sposobnosti¹ indigo djece ne prepoznaju, a ukoliko se prepoznaju, iste se ne priznaju i bivaju zanemarivane. Ovakav odgoj djeteta postaje vrlo upitan i jednako opasan, kao i neispravno pripisivanje medikamenata. Loš i destruktivan odnos spram djeteta može biti jednako opasan kao i trovanje njegova inače zdravog tijela kemijskim supstancama koje sačinjavaju određeni pripisani lijekovi. Odgajatelji i roditelji u sve većem broju i porastu slučajeva na dnevnoj bazi, svoju indigo djecu i njihovu nadarenost kroz rast suzbijaju lijekovima za poremećaj hiperaktivnosti, iako im isti zapravo nisu potrebni. Ovo čine iz razloga što ne razumiju ponašanje svoje djece i nemaju dovoljno energije i znanja nositi se s njima. Izlaz nalaze u „prečicama“² odgoja zvanim (najčešće) Ritalin³. Pedagogija i odgoj bi trebali pridodati važnost djetetu i njegovom rastu i razvoju. Fokus odgoja bi trebao biti sam odgajanje i njegove potrebe. Obzirom da se u ovakvim slučajevima djetetova priroda suzbija i ugrožava se njegov daljnji napredak kao i njegovo psihičko, fizičko i duševno zdravlje, u svrhu zadovoljavanja odgajateljevih potreba za trenutnom tišinom i odbijanjem suočavanja s djetetovim trenutnim potrebama, poanta samog odgoja postaje vrlo upitna. U poglavlju odgoja ovoga rada dotakla sam se i same pedagogije kao znanosti. Vratila sam se njenim antičkim počecima kako bih kroz osobno detaljan no prikazno sažet pregled, pronašla istinito značenje pedagoške zanosti koje je u današnje vrijeme izgubilo svoj smisao. Odgovor sam pronašla u razmišljanjima Jean Jacques Rousseaua, čiji pogledi na odgoj savršeno odgovaraju potrebama indigo djece, ali i cjelokupne indigo generacije. Shodno pronađenim idealima odgoja, kroz zaključne točke

¹ Koje će biti kasnije opisane kroz rad

² koristim izraz „prečica odgoja“ u negativnom smislu kako bih naglasila odgajateljevu želju za brzim rezultatima odgoja i odgojnih mjera. U ovom slučaju - krivim.

³ Lijek koji se pripisuje za liječenje AD/HD-a

ovoga rada napravila sam prikaz načela koji bi trebali sačinjavati novi pristup u odgoju indigo generacija i njihovog duhovnog⁴ razvoja.

⁴ Želim naglasiti razliku između osobne duhovnosti i religije. Religija je vjera odnosno način vjerovanja u određeno božanstvo ili set postavljenih načela vjerovanja, proizašao iz kulturalnih različitosti i vjerovanja raznih nacija. S druge strane, duhovnost je osobna spoznaja svakog pojedinca o svome duhu, duši, svome postojanju, intuiciji i svih duhovnih sposobnosti koje on kao čovjek ali prvenstveno duhovno živo biće nosi u sebi. Pritom ne znači da duhovno razvijena (ili manje razvijena) osoba ne može biti pripadnik neke od mnogih religija svijeta. Upravo suprotno. Kojoj god religiji pojedinac pripadao, ili ako se osobno ne želi opredijeliti niti za jednu, istovremeno može biti svjestan svoje osobne duhovnosti.

4. RAZRADA TEME

4.1. MITOVI O INDIGO DJECI

Pojam indigo djece je već neko vrijeme prisutan u svijetu. Gotovo nema osobe koja za pojam „Indigo“ nije čula, no on i dalje predstavlja svojevrsnu enigmu. Na spomen samog termina, većinom se pretpostavljaju opisi poput: „ (...) posebni, nadareni klinici, nadnaravnih sposobnosti, s tamnoplavim aurama, pristigli iz svemira kako bi spasili svijet“.⁵ Mnogi autori kroz svoja djela idealiziraju cijeli koncept Indigo djece. Čitatelj ovih, najčešće neznanstvenih izvora informacija vrlo lako shvaća kako su Indigo djeca dobra, napredna, nadarena, pričaju sa svojim anđelima, čine dobro, duhovno uzdižu druge, predstavljaju svojevrsni spas čovječanstvu i novu nadu ka boljemu sutra. Ljudi u principu pročitaju i interpretiraju ono za čime i sami žude. Na taj način se stvara pogrešna slika cijele generacije što na koncu zaista može biti destruktivno. Obzirom da se vrlo mali broj ljudi u svijetu stručno bavi indigo djecom kao što je to činila Nancy Ann Tappe o kojoj ću detaljnije pisati u poglavlju 4.2. *Nancy Ann Tappe i pojam „indigo“*, postoji veliki broj ljudi koji to čine neprofesionalno te samim time šire dezinformacije diljem svijeta. Kako Altaras kaže, Indigo djecu se definira kao magična, produhovljena, spiritualna stvorenja, velikih očiju koja su došla prosvijetliti i spasiti svijet.⁶ To je u jednu ruku točno, no u većini slučajeva je u potpunosti krivo shvaćeno.

Obzirom na svoje još relativno kratko⁷ postojanje (zadnjih 50-ak godina) indigo djeca spadaju pod pojam pseudoznanosti⁸ iz razloga što se većina njihovih fizičkih, psihičkih i karakternih sposobnosti ne mogu znanstveno dokazati. Znanost njihove „darove“⁹ naprosto još uvijek ne može pratiti u stopu pa tako niti provoditi eksperimente, dokazati njihovo postojanje, učinkovitost niti djelovanje, ali samim time, ne može ih niti utemeljeno opovrgnuti. Indigo djeca su se počela rađati sredinom 1970ih godina¹⁰ te se danas smatraju prvim generacijama indigo odraslih ljudi i indigo roditelja koji na svijet donose nove generacije malenih indigovaca poznatijim pod nazivom Kristalna djeca.

⁵ Preuzeto iz: Carrol L., Tober J. *Indigo djeca. Deset godina poslije. Što se događa s indigo tinejdžerima?*, Planetopija, Zagreb 2009., str. 10.

⁶ Preuzeto iz: Altaras K., Tappe N., *Indigos. The quiet storm.*, 2. Poglavlje: *The Myth*, (Kindle Paperwhite verzija), preuzeto sa: Amazon.com

⁷ Iako možemo uzeti u obzir da se radi već skoro o polovini stoljeća, obzirom na cjelokupnu povijest čovječanstva na planetu Zemlji ovo je jako kratak period postojanja određene sociološke grupacije. Suviše je rano kako bi se sa znanstvenog aspekta moglo tvrditi o znanstveno utemeljenim opisima i rezultatima osobnosti, karaktera i ponašanja.

⁸ „Pseudoznanost, djelatnost koja se pokušava predstaviti kao znanost oponašajući njene postupke, ali ne dostiže standarde kakvi se prakticiraju u legitimnim poljima koje pokušava oponašati. Pseudoznanost ne cijeni debate i kritike i rijetko pokazuje intelektualnu čvrstoću i istinski progres. Pseudoznanstvene teorije obično se ne slažu sa dobro zasnovanim prihvaćenim znanjem i njeni vlastiti nalazi rijetko, ako ikada, izdržavaju kritičko preispitivanje od strane kompetentnih kritičara.“ Preuzeto sa: <https://hr.wikipedia.org/wiki/Pseudoznanost>

⁹ Pojam „Darovi“ će biti detaljnije obrazloženi u daljnjim poglavljima.

¹⁰ Virtue D., *The care and feeding of indigo children.*, Hay House, Inc., USA May, 2010., str. 10.

Prilikom svog istraživanja, nailazi se na razne podpodjele indigo djece kao što su: kristalna djeca, djeca duge, dijamantna djeca, zvjezdana djeca, djeca plave zvijezde. Iako neutemeljena, ova imena imaju nešto zajedničko, a to je da opisuju generacije rođene u periodu od 1970 do danas te da im se pripisuju jednake osobine i sposobnosti¹¹.

Činjenica: danas je 95% djece u svijetu mlađih od 10 godina indigo. Prema statističkim podacima iz 2011. godine, gotovo polovina svjetske populacije ima manje od 25 godina, od toga 1.2 bilijuna ima manje od 15 godina od kojih su 75% Indigo djeca.¹²

Indigo djeca uistinu jesu produhovljena, spiritualna, prepuna novih sposobnosti koje do sada ljudi nisu u tolikoj mjeri koristili (telepatija, komunikacija s anđelim itd.). No, ne bi ih se trebalo generalizirati i etiketirati na taj način. Indigo djeca su prvenstveno djeca, mlade individue. Svaki je različit na svoj način. Oni čine novu generaciju djece, ljudi, te čovječanstva općenito i kao takvima im je svojstvena određena etapa naprednosti. Oni jesu drugačiji od prethodnih generacija¹³ i dijele svojstvena obilježja temperamenta, ponašanja, razmišljanja i viđenja svijeta oko sebe. Gledajući iz tog aspekta, svaka generacija ima upravo isto što i oni - svoj vremenski period boravka na ovom Svijetu koji je specifičan i svojstven u odnosu na vrijeme i okruženje u kojem borave. Reklo bi se po tome da zapravo uopće nisu posebni. No, jesu. Oni su osobe koje su osjetljivije na duhovni svijet, imaju razvijeniju intuiciju, sposobnost komunikacije s interdimenzionalnim entitetima, te moć tjelesnog iscjeljenja. Upravo zbog ovih karakteristika, oni spadaju pod granu pseudoznanosti te upravo zato mnogi znanstvenici poput doktora medicine, psihologa, psihijataru ne priznaju, odnosno ne znaju definirati, niti pružiti adekvatnu pomoć kada je to potrebno.

Indigo djeca predstavljaju svojim temperamentom, načinom razmišljanja, novim mogućnostima (fizičkim i psihičkim) jednu novu etapu u evoluciji čovječanstva. Iz tog razloga, zaslužuju da ih se opiše na realan i dostojanstven način, bez uljepšavanja riječima u svrhu vlastitog bogaćenja (kao što to čine razni pisci, filmski redatelji itd.), dodjeljivanja „magičnih“¹⁴ sposobnosti te generaliziranja i etiketiranja bez validne potpore. Nadalje, upravo zbog spomenute etikete koju ova generacija nosi, ne znači da bi se prema svima trebalo odnositi primjenjujući jednake šablone, pripisane od strane brojnih autora. Da, ove generacije opisuju vrlo slične osobnosti i događaji, no realnost je ipak ta da se radi o individuuama. Svi su

¹¹ „Osobine i sposobnosti“ će biti detaljnije obrađene u daljnjim poglavljima

¹²Preuzeto iz: Altaras K., Tappe N., *Indigos. The quiet storm.*, 2. Poglavlje: *The Myth*, (Kindle Paperwhite verzija), preuzeto sa: Amazon.com

¹³ Njihovih predaka, rođenih prije 1970.g.

¹⁴ Preuzeto iz: Altaras K., Tappe N., *Indigos. The quiet storm.*, 2. Poglavlje: *The Myth*, (Kindle Paperwhite verzija), preuzeto sa: Amazon.com

oni duhovno otvoreniji nego njihovi preci, no isto tako ne znači da apsolutno svi imaju razvijene jednake sposobnosti, pogotovo ne u jednakoj mjeri.

4.2. NANCY ANN TAPPE I POJAM „INDIGO“

Pojam „Indigo“ odnosno „Indigo djeca“ je prvi puta definirala Nancy Ann Tappe, koja je pomoću svojih sinestetičkih¹⁵ sposobnosti prepoznala „novu vrstu djece“. Sinestezija je zapravo prirodan neurobiološki proces, a ne produkt mašte. Smatra se nasljednom po majčinoj strani (točnije po X-kromosomu).¹⁶ Dakle, to je proces gdje su dva ili više osjetila „prespojena“ u mozgu te često uzrokuju vrtoglav aranžman senzornih percepcija. To znači da će osobe koje su sinesteti, primjerice reći da dok slušaju glazbu vide određeni spektar boja za određene tonove, dok jedu hranu narančaste boje će reći da u ustima osjećaju trokutiće itd.¹⁷

Tako je i Nancy percepcijom okusa osjećala boje koje je opisivala kao geometrijske oblike u svojim ustima, te je vidjela boje koje su bile povezane s ljudskim osobnostima.¹⁸ Ona je oko svakog živućeg organizma vidjela elektromagnetska polja energije. Vidjela ih je kao treperave, žive boje koji čine sastavni dio organizma oko kojega trepere.¹⁹ Opisala je kako svako živo biće ima svoj spektar boja koji okružuje njihovo tijelo. Naučila je raspoznati što pojedina boja predstavlja kao i razne kombinacije boja koje nose svoje značenje. Nancy oko svake osobe uvijek vidi između devet i trinaest boja u isto vrijeme. Tokom života, te boje će se izmijeniti ovisno o situacijama i okolini osobe. Mijenjat će se sve osim jedne boje koja osobu prati čitav život. Nancy ju je nazvala „Od koljevkice do groba“ (slobodan prijevod izraza „cradle to grave“²⁰) bojom, odnosno životnom bojom. Upravo ta boja predstavlja životnu svrhu pojedinca kojeg okružuje.²¹

Dugo godina je promatrala ljude i uočavala kako ih okružuju specifične boje te je odlučila svoju sposobnost i do tada stečeno znanje organizirati i sistematizirati uz pomoć stručnjaka. Pet godina je proučavala stotine pacijenata i volontera uz pomoć psihijatra u San

¹⁵ „Sinestezija (grč. *συναίσθησις*: suosjet), psihološka pojava u kojoj se podražaji primaju u području jednog osjetila, a doživljavaju u području drugoga (primjerice, slušni kao vidni ili dodirni, vidni kao mirisni).“ Izvor: Hrvatska enciklopedija, Leksikografski zavod Miroslav Krleža, e-izvor: <http://www.enciklopedija.hr/natuknica.aspx?id=56112>, pristupljeno 1. travnja 2016.

¹⁶ Altaras K., Tappe N., *Indigos. The quiet storm.*, 1. Poglavlje: *Nancy Tappe and Indigo*, (Kindle Paperwhite verzija), preuzeto sa: Amazon.com

¹⁷ What is synesthesia, Nancy Ann Tappe, e-izvor: http://www.nancyanntappe.com/what_is_synesthesia, pristupljeno 1. travnja 2016.

¹⁸ Altaras K., Tappe N., *Indigos. The quiet storm.*, 1. Poglavlje: *Nancy Tappe and Indigo*, (Kindle Paperwhite verzija), preuzeto sa: Amazon.com

¹⁹ The world of color, Nancy Ann Tappe, e-izvor: http://www.nancyanntappe.com/the_world_of_color, pristupljeno 1. travnja 2016.

²⁰ Altaras K., Tappe N., *Indigos. The quiet storm.*, 1. Poglavlje: *Nancy Tappe and Indigo*, (Kindle Paperwhite verzija), preuzeto sa: Amazon.com

²¹ Vidi ibid.

Diegu. Na taj način je službeno definirala i pojasnila svoj dugogodišnji rad.²² Prepoznala je svega jedanaest boja te uz njih opisala pripadajuće osobnosti ljudi. Početkom 70ih godina dodala je novu životnu boju na svoj popis postojećih. Ovu boju je uočila još u kasnim 60tima no u vrlo malom broju. Kako se broj ljudi koji nose ovu životnu boju povećao tijekom 1970. godine, odlučila joj je formalno dodijeliti ime i nazvala ju Indigo životnom bojom.²³

Slika1²⁴

Zahvaljujući svojim sinestetičkim sposobnostima, koji su službeno priznati od strane medicine, te iscrpnom istraživanju, publikacijama, suradnji sa priznatim stručnjacima, Nancy je prva osoba koja je na utemeljenim činjenicama mogla prepoznati indigo djecu te ih detaljno opisati. Zbog nje danas imamo otvorene temelje za daljnji rad s indigovcima, koje nitko ne može opovrgnuti zbog nedostatka znanstvenih dokaza.

4.3. OSOBNOSTI INDIGO DJECE

„Osobnost stvara duša, više jastvo. (...) Osobnost je iluzija koja je na Zemlji, u prostoru-vremenu, potrebna za usvajanje poruka. Jer, postoje poruke koje nije moguće usvojiti bez tijela i bez vremena.“²⁵

U sklopu Indigo životne boje, Nancy je uspjela definirati četiri tipa indigo osobnosti: humanistu, umjetnika, konceptualca i katalizatora²⁶ odnosno interdimenzionalca²⁷. Kaže kako su za sada humanisti najbrojnija skupina dok je interdimenzionalaca najmanje.²⁸ Humanisti pripremaju put i „teritorij“ za interdimenzionalce na način da uvode nove teorije i filozofije,

²² Vidi ibid.

²³ Vidi ibid.

²⁴ Indigo boja kakvom ju Nancy Ann Tappe vidi. JPG slika stvorena u „Paint“ programu Windows sustava za kompjutere. Boja stvorena na temelju opisanog RGB sistema : 60/22/143, u knjizi: Altaras K., Tappe N., *Indigos. The quiet storm.*, 1. Poglavlje: *Nancy Tappe and Indigo*, (Kindle Paperwhite verzija), preuzeto sa: Amazon.com

²⁵ Preuzeto iz knjige: Schwartz R. *Hrabre Duše. Planiramo li svoje životne izazove prije rođenja?*, Planetopija, Zagreb 2008., Str. 230.

²⁶ Preuzeto iz: Altaras K., Tappe N., *Indigos. The quiet storm.*, 1. Poglavlje: *Nancy Tappe and Indigo*, (Kindle Paperwhite verzija), preuzeto sa: Amazon.com

²⁷ Ime preuzeto iz odlomka „INTERDIMENZIONALAC“, u knjizi: Carrol L., Tober J. *Indigo djeca. Stigli su novi klinici.*, TELEDISK, Zagreb 2003. Str. 11.

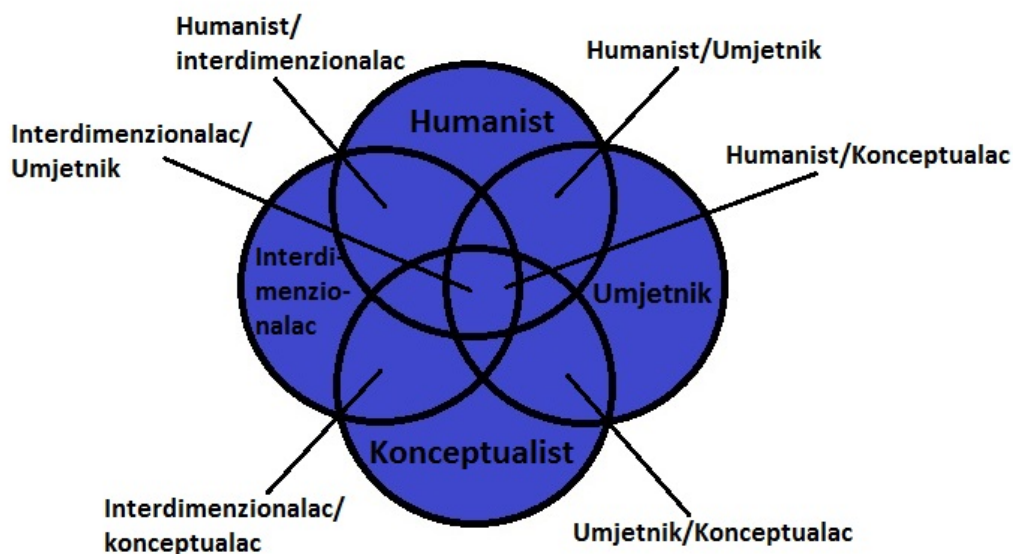
²⁸ Preuzeto iz: Altaras K., Tappe N., *Indigos. The quiet storm.*, 1. Poglavlje: *Nancy Tappe and Indigo*, (Kindle Paperwhite verzija), preuzeto sa: Amazon.com

dok umjetnici i konceptualci stvaraju nove dizajne i mehaničke procese putem kojih će Interdimenzionalci širiti svoje poruke.²⁹

U odnosu na spomenute podjele Nancy je također u svojim istraživanjima zabilježila postojanje „dualnih osobnosti“. Pritom se ne misli na bipolarnost ili podvojenost ličnosti osobe, već na osobe koje imaju mogućnost prebacivanja karakteristika jedne osobnosti u drugu, ovisno o situacijama u kojim se u tom periodu života nalaze. Sukladno tome, prikazujem dijagram podjele koji je Nancy Ann Tappe sama ilustrirala, a gdje navodi svega deset mogućih kombinacija unutar Indigo životne boje.³⁰

„Humanist, Umjetnik, Konceptualist, Interdimenzionalac (glavne podjele)

Humanist/Umjetnik, Humanist/Konceptualac, Humanist/Interdimenzionalac, Umjetnik/Konceptualac, Umjetnik/Interdimenzionalac i Konceptualac/Interdimenzionalac (dualne kombinacije)“³¹

Slika 2³²

²⁹ Preuzeto iz: Altaras K., Tappe N., *Indigos. The quiet storm.*, 3. Poglavlje: *Meet some Indigos*, (Kindle Paperwhite verzija), preuzeto sa: Amazon.com

³⁰ Preuzeto iz: Altaras K., Tappe N., *Indigos. The quiet storm.*, 3. Poglavlje: *Meet some Indigos*, (Kindle Paperwhite verzija), preuzeto sa: Amazon.com

³¹ Ibid.

³² Dijagram podjele koji je Nancy Ann Tappe sama ilustrirala a gdje navodi svega deset mogućih kombinacija unutar Indigo životne boje; Preuzeto iz: Altaras K., Tappe N., *Indigos. The quiet storm.*, 3. Poglavlje: *Meet some Indigos*, (Kindle Paperwhite verzija), preuzeto sa: Amazon.com

4.3.1. HUMANIST:

Humanisti vole druženja i socijalizaciju u bilo kojem području svoga života, bilo to igra, zabava ili posao. Vrlo su komunikativni, energični i pristupačni. Znatiželjni su i vrlo lako će istupiti iz svoje sigurne zone kako bi dobili nova iskustva. Dobro se snalaze u raznovrsnim situacijama i mogu pričati sa bilo kime o bilo čemu. Oni koriste društvene mreže, posao, igru i kompjuterske igrice kako bi ostali u kontaktu sa svojim prijateljima.³³ Čovječanstvo je njihov interes i zadatak im je globalizirati naš svijet. Za vrijeme puberteta njihovi vršnjaci su njihov život. Najčešće pripadaju nekim od društvenih grupacija u školi poput zbora ili sportskog kluba iz razloga što vole svoje interese podijeliti sa drugima.³⁴

Najbolje im pristaju profesije liječnika, političara, pravnika, poslovnih ljudi, učitelja i prodavača. Hiperaktivni su, vole izražavati svoja mišljenja. U dječjoj dobi su vrlo svojeglavi, stoga će pred sebe radije staviti cijeli asortiman svojih igračaka te tada odlučiti hoće li se s njima igrati ili ne. Misli im lako odlutaju sa započetog zadatka u nekom drugom smjeru. Tako krenu pospremiti sobu na zahtjev roditelja, a završe na čitanju knjige na koju su naišli izvršavajući ranije započeti zadatak.³⁵

Što se tiče vanjskog izgleda obično su zdrave tjelesne forme, vitki. Interesira ih cijeli aspekt ljudskog tijela i emocija. Ne podnose stres najbolje i to im se najčešće odražava u području očiju, ušiju, grla i nogu. Od svih skupina Humanisti su najaktivniji sa vrlo kratkim rasponom pažnje. Ovoj skupini se najčešće dijagnosticira AD/HD.³⁶

Iako društveni, vrlo su egocentrični. Sami su sebi uvijek na prvom mjestu sa viđenjem kako su njihove ideje najbolje. Njihova negativna strana ih obilježava kao prevrtljive sa sposobnošću manipuliranja drugih u svrhu vlastite dobrobiti. Bez imalo grižnje savjesti će uzeti tuđu ideju ili prepisati nečiju zadaću. Humanist koji je skloniji negativnom ponašanju će uložiti više truda u smišljanje scenarija za bijeg iz određene situacije nego što će uložiti truda za konkretan rad. U negativu, vješti su manipulatori koji koriste svoj šarm i elokventnost kao svoje oružje umjesto vještog alata za napredovanje.³⁷

Obzirom na vješte sposobnosti u negativu, reklo bi se da su vrlo lukavi u sastavljanju svojih planova, no Tappe ih navodi kao vrlo naivne. Govori kako se upravo njih uvijek uhvati

³³ Izvor: Altaras K., Tappe N., *Indigos. The quiet storm.*, 3. Poglavlje: *Meet some Indigos*, (Kindle Paperwhite verzija), preuzeto sa: Amazon.com

³⁴ Izvor: Altaras K., Tappe N., *Indigos. The quiet storm.*, 4. Poglavlje: *Humanists-One World, One people*, (Kindle Paperwhite verzija), preuzeto sa: Amazon.com

³⁵ Preuzeto iz odlomka „HUMANIST“, u knjizi: Carrol L., Tober J. *Indigo djeca. Stigli su novi klinici.*, TELEDISK, Zagreb 2003., str. 10.

³⁶ Izvor: Altaras K., Tappe N., *Indigos. The quiet storm.*, 4. Poglavlje: *Humanists-One World, One people*, (Kindle Paperwhite verzija), preuzeto sa: Amazon.com

³⁷ Ibid.

„na djelu“. Duboko u sebi će vjerovati da su nevini bez obzira što ih je netko ulovio usred nedjela.³⁸

Neki od poznatih Humanista današnjice su Barack Obama, Tiger Woods, prinčevi William i Harry, Mark Zuckerberg (stvoritelj Facebooka, društvene stranice koja je u najvećoj mjeri povezala čovječanstvo diljem svijeta.)³⁹ Tappe navodi primjer susreta s malim „humanistom“:

„Jučer sam letjela avionom, a neki mali indigo, star 3 godine, skakutao je okolo u nastojanju da privuče pažnju. Majka mu je dala da proučava upute o sigurnoj vožnji, on ih je otvorio zajedno sa svim slikama. Sjedio je veoma ozbiljno kao da ih čita, veoma ozbiljno i udubljeno. Proučavao je upute nekih pet minuta i znam da ne zna čitati, ali vjerujem da je on mislio da zna. Takav je indigo humanist.“⁴⁰

4.3.2. UMJETNIK:

„Amelia piše u svoj dnevnik:

"Imala sam NAJGORI dan IKADA! Htjela sam igrati nogomet u školi, ali Joanie i Louisa to nisu htjele. Uspjele su nagovoriti druge djevojčice da odu s njima. Vidjela sam ih kako su nagovarale svih na to. Rekla sam im kako će pasti kiša i kako će se sve smočiti. Ja sam otišla unura i crtala u svoju mapu. No svejedno sam ih vidjela kroz prozor kako se igraju. Haljine su im se u potpunosti smočile. HA! Louisa mi je rekla kako im je bilo zabavno to što su se smočile. Bila sam jako uzrujana. Držala sam to u sebi i držala, no kad sam stigla doma, morala sam brzo ići po svoju teglicu suza, kako bih svoje suze mogla staviti unutra. Plakala sam i plakala. To mi je jako pasalo. Kladim se da sam uspjela uloviti četrnaest suza ovaj put. Pažljivo sam vratila pričvršćivač kako bi bile dobro zaštićene"."⁴¹

Ovo su izrazito kreativni i dinamični ljudi. Druga su po redu najčešća skupina nakon Humanista. Vrlo često prezentiraju nove ideje kroz svoja umjetnička djela.⁴² Izrazito su talentirani i kroz svoja djela će nam predstaviti nove vrste umjetnosti koja će postati novi umjetnički procesi budućnosti. Imaju preuveličan osjet sluha i čuju stvari koje ostatak ljudi ne

³⁸ Ibid.

³⁹ Ibid.

⁴⁰ Preuzeto iz odlomka „HUMANIST“, u knjizi: Carrol L., Tober J. *Indigo djeca. Stigli su novi klinici.*, TELEDISK, Zagreb 2003. Str. 10.

⁴¹ Preuzeto iz: Altaras K., Tappe N., *Indigos. The quiet storm.*, 5. Poglavlje: *Artist-Animated Performers*, (Kindle Paperwhite verzija), preuzeto sa: Amazon.com

⁴² Preuzeto iz: Altaras K., Tappe N., *Indigos. The quiet storm.*, 3. Poglavlje: *Meet some Indigos*, (Kindle Paperwhite verzija), preuzeto sa: Amazon.com

čuje, jednostavno nije na razini kao njihov. Svoja remek-djela stvaraju iz velike strasti i genijalnih ideja koja im dolazi s nevjerovatnom lakoćom.⁴³

Izrazito su osjetljivi i melodramatični te često emotivno nerealni. Nikad nisu u potpunosti zadovoljni jer uvijek traže više. Nancy ih predstavlja kao dramatičare svijeta te kaže kako često preuveličavaju svoje životne događaje uz prikladne „dramske ispade“.⁴⁴ Amelia, djevojčica s početka priče savršeno opisuje upravo taj primjer. Iako izvana njihova taština i emotivno neizbalansiran život djeluje zabrinjavajuće, njima je od velike koristi jer upravo taj način percepcije svijeta izvlači ono najbolje iz njih. Takva iskustva im daju inspiraciju za stvaranje novih remekdjela.⁴⁵ Oni se obično fokusiraju na svoje područje interesa te ne mare previše za ljude osim ako s njima ne dijele iste interese.⁴⁶

Djeca umjetnici intuitivno biraju svoje područje interesa, te su u stanju izmijeniti ga bezbroj puta sve dok ne pronađu ono polje koje ih u potpunosti ispunjava. Zanimljivo je to što pri samom odabiru, oni ne moraju naučiti taj talent, s njime su rođeni. Jedino što im treba je disciplina unutar same tehnike dok usavršavaju svoj talent. Nakon što steknu disciplinu, bit će u potpunosti fokusirani na postizanje savršenstva.⁴⁷ Drugim riječima, roditelj se treba pobrinuti da uvijek ima rezervni plan aktivnosti za svog indigo Umjetnika kako bi imao opcije biranja nakon što mu trenutni predmet zanimacije dosadi. Dosada je također jedan od izazova u školskoj učionici. Ukoliko školsko okruženje ili sam učitelj nisu dovoljno kreativni, indigo Umjetnik gubi zanimaciju za učenje, samim time gubi poštovanje za učitelja. U tom slučaju on odbija učiti i sudjelovati u nastavi pa će se ujedno pobrinuti da ga cijeli razred prati u njegovom buntu.⁴⁸ Svoju kreativnost može jako dobro izraziti kroz odabir karijere primjerice učitelja ili jasno, umjetnika. „Bave li se medicinom, postat će kirurzi ili znanstvenici. Počnu li se baviti umjetnošću, postat će vrhunski glumci.“⁴⁹

Fizičko tijelo im je ili vitko ili nabijeno, no kako god bilo, svjesni su realne slike koja ih ne zabrinjava previše. Stres im se odražava u glavi, ramenima i vratu.⁵⁰ Kao i humanisti, vrlo su egocentrični te ukoliko se situacija ne vrti oko njih ili njihova rada, tada se osjećaju

⁴³ Izvor: Altaras K., Tappe N., *Indigos. The quiet storm.*, 5. Poglavlje: *Artist-Animated Performers*, (Kindle Paperwhite verzija), preuzeto sa: Amazon.com

⁴⁴ Preuzeto iz: Altaras K., Tappe N., *Indigos. The quiet storm.*, 3. Poglavlje: *Meet some Indigos*, (Kindle Paperwhite verzija), preuzeto sa: Amazon.com

⁴⁵ Izvor: Altaras K., Tappe N., *Indigos. The quiet storm.*, 5. Poglavlje: *Artist-Animated Performers*, (Kindle Paperwhite verzija), preuzeto sa: Amazon.com

⁴⁶ Preuzeto iz: Altaras K., Tappe N., *Indigos. The quiet storm.*, 3. Poglavlje: *Meet some Indigos*, (Kindle Paperwhite verzija), preuzeto sa: Amazon.com

⁴⁷ Izvor: Altaras K., Tappe N., *Indigos. The quiet storm.*, 5. Poglavlje: *Artist-Animated Performers*, (Kindle Paperwhite verzija), preuzeto sa: Amazon.com

⁴⁸ Ibid.

⁴⁹ Preuzeto iz odlomka „UMJETNIK“, u knjizi: Carrol L., Tober J. *Indigo djeca. Stigli su novi klinici.*, TELEDISK, Zagreb 2003., str. 11.

⁵⁰ Preuzeto iz: Altaras K., Tappe N., *Indigos. The quiet storm.*, 5. Poglavlje: *Artist-Animated Performers*, (Kindle Paperwhite verzija), preuzeto sa: Amazon.com

jako loše. Ukoliko se desi da im samopoštovanje padne, gotovo odmah će se fizički razboliti, a lijek će tražiti u svojim umjetničkim radovima (glazba, slikanje...).⁵¹

Umjetnici koji su po prirodi negativni vrlo često svoja djela neće izložiti svijetu da ih vidi. Isto tako su skolni tuđe ideje i djela prezentirati kao svoja. Svoju negativu pokazuju kroz svoje radove koji su najčešće vrlo mračni i unemirujućeg sadržaja.⁵²

Nancy kaže kako je jedino kod indigo umjetnika uočila kako imaju jednu zasebnu stranu koju niti jedna druga strana nema. Kaže kako su ovi indigovci skloni fetišima i najčešće se radi o cipelama, prstima ili stopalima. Opsesija o odabranom predmetu počinje u ranom djetinjstvu te ne smatraju kako bi o tome trebalo pridavati puno pažnje ili diskusije. Za njih je taj fetiš jednostavno prisutan i „je što je”.⁵³

Neke od poznatih indigo Umjetnika je vrlo lako uočiti putem medija. Jackie Evancho⁵⁴, osmogodišnja djevojčica iz SAD-a, koja je svojom izvedbom soprano arie „*Gianni Schicchi (1918) by Giacomo Puccini to a libretto by Giovacchino Forzano*”⁵⁵, „*O mio babbino caro*”, na američkom šou „America's got talent” 2010. godine, osvojila čitav svijet. Predlažem preslušavanje njezine prekrasne izvedbe na internet stranici koja se nalazi u referenci na dnu.⁵⁶

Sljedeći prekrasan primjer izuzetno talentiranog indigo umjetnika je mlada Akiane Kramarik⁵⁷ iz Idaho SAD-a. Ova spiritualna djevojčica ima izuzetno izraženu intuiciju koju prati iz dana u dan, koja ju nadahnjuje koja je besprijekoran izvor njenih umjetničkih slika na platnu. Svoja umjetnička djela je počela stvarati sa svega četiri godine. Toplo preporučam gledanje kratkog dokumentaraca o Akiane i njezinim umjetničkim djelima kojima inspirira čitav svijet. Teško je za povjerovati da ih je slikala jedanaestogodišnja djevojčica. Izvor se također nalazi na kraju stranice u referenci.⁵⁸

Indigo Umjetnici svoju misiju širenja ideja, mudrosti, inspiracije i načela za promjenom u svijetu šire najbrže od sve četiri skupine. Imaju najbolju platformu za postizanje svoga cilja. Čine to kroz medije poput televizije i interneta, pozornica diljem svijeta gdje prezentacijom svojih umjetničkih djela, bilo to glazba ili druga vrsta umjetnosti inspiriraju mnoge.

⁵¹ Ibid.

⁵² Ibid.

⁵³ Preuzeto iz: Altaras K., Tappe N., *Indigos. The quiet storm.*, 5. Poglavlje: *Artist-Animated Performers*, (Kindle Paperwhite verzija), preuzeto sa: Amazon.com

⁵⁴ Ibid.

⁵⁵ preuzeto sa e-izvora: https://en.wikipedia.org/wiki/O_mio_babbino_caro , pristupljeno 1. svibnja 2016.

⁵⁶ Izvedba Jackie Evancho: e-izvor: <https://www.youtube.com/watch?v=P3LRSqWAoc0> , pristupljeno 1. svibnja 2016.

⁵⁷ Izvor: Altaras K., Tappe N., *Indigos. The quiet storm.*, 5. Poglavlje: *Artist-Animated Performers*, (Kindle Paperwhite verzija), preuzeto sa: Amazon.com

⁵⁸ Kratki dokumentarac od Akiane Kramarik, e-izvor: <https://www.youtube.com/watch?v=O5uN3B2YXWM> , pristupljeno 1. svibnja 2016.

Nancy je slikovito dočarala koheziju među indigovcima. Dok humanisti pričaju o nevjerovatnim talentima umjetnika i prikazuju njihova djela čitavom svijetu, konceptualci iza scene umjetnicima grade pozornice, kreiraju novu tehnologiju zvuka, osvjetljenja i vizualizacija kako bi na što bolji način preneli svoje inspiracije dalje.⁵⁹

4.3.3. KONCEPTUALAC:

Konceptualci nisu toliko brojni za sada poput humanista i umjetnika. Nancy navodi kako će se njihov broj znatno povećati tek kasnije, nakon što im humanisti dobro pripreme put u svijetu. Oni su posve drugačiji od humanista i umjetnika. Prilikom susreta s problemom, humanist će napraviti popis sa pozitivnim i negativnim stvarima te će onda donijeti odluku, umjetnik će se dobro isplakati prije spavanja i ujutro će imati bistriji pogled na svijet, a konceptualac će ih zbunjeno i u šoku promatrati što rade bez trunke razumijevanja. Konceptualac će svoj problem riješiti na način da ode doma, napiše kompjuterski program u kojem će odrediti statističku vjerovatnost posljedica svojih potencijalnih odluka.⁶⁰

Ovi indigovci se bave planovima, projektima i nadziranjem ljudi te se smatraju budućim arhitektima, astronautima, inženjerima, pilotima, dizajnerima i vojnim časnicima.⁶¹ Njihov zadatak je da uvedu nove tehnološke koncepte, dizajnerske i mehaničke procese u naš svijet.⁶² Vole red i strukturu te će za sve svoje ideje razviti detaljne planove i postupke rada po kojima će dalje dostizati svoje ciljeve. Ovo su vrlo disciplinirani i predani ljudi, usredotočeni na svoje trenutno polje interesa i rada. Ljudi su im bitni no ujedno i zamjenjivi, ovisno o stanju njihova projekta. Spremni su žrtvovati veze i prijateljstva za dobrobit svoga rada.⁶³ Sebe percipiraju kao analitičare te se drugim ljudima mogu doimati hladno ili nezainteresirano. Oni zbog toga nisu nepristojni niti namjerno grubi prema drugima, već im je u prirodi programirano da se fokusirano bave svojim idejama. Sa ljudima će surađivati ako imaju iste interese, odnosno u svrhu obavljanja zadanog posla na što kvalitetniji način.

U djetinjstvu imaju atletsku građu tijela, te vole promatrati i nadzirati svoje roditelje u njihovim aktivnostima. Konceptualac je sklon drogama, stoga se naglašava roditeljska obzirnost, pogotovo u tinejdžerskim godinama. Nancy kaže: „Roditelji trebaju pažljivo

⁵⁹ Preuzeto iz: Altaras K., Tappe N., *Indigos. The quiet storm.*, 5. Poglavlje: *Artist-Animated Performers*, (Kindle Paperwhite verzija), preuzeto sa: Amazon.com

⁶⁰ Altaras K., Tappe N., *Indigos. The quiet storm.*, 6. Poglavlje: *Conceptualis-The Think Tank*, (Kindle Paperwhite verzija), preuzeto sa: Amazon.com

⁶¹ Preuzeto iz odlomka „KONCEPTUALAC“, u knjizi: Carrol L., Tober J. *Indigo djeca. Stigli su novi klinici.*, TELEDISK, Zagreb 2003., str. 10. i 11.

⁶² Preuzeto iz: Altaras K., Tappe N., *Indigos. The quiet storm.*, 6. Poglavlje: *Conceptualis-The Think Tank*, (Kindle Paperwhite verzija), preuzeto sa: Amazon.com

⁶³ Altaras K., Tappe N., *Indigos. The quiet storm.*, 3. Poglavlje: *Meet some Indigos*, (Kindle Paperwhite verzija), preuzeto sa: Amazon.com

promatrati njihove obrasce ponašanja i kad se počnu skrivati i govoriti stvari poput: „kloni se moje sobe“, onda bi im mame trebale pretražiti sobu.“⁶⁴ Vole konkretne igračke koje mogu rastaviti te po želji sastaviti nazad. Njihove idealne igračke su Lego kockice kojima mogu razvijati svoju maštu i ideje, te prekticirati razne dizajne.⁶⁵ Nemaju razumijevanja koncepta boli i granica tolerancije te im roditelji vrlo često trebaju objašnjavati kako se ljudi mogu osjećati povrijeđenima ili mogu osjećati fizičku bol ukoliko se ne kontroliraju fizički ili mentalno.⁶⁶

Stres im se odražava kroz glavobolje, sinuse, leđa i noge. Kada se nađu u stresnoj situaciji sami sebe će pokušati smiriti, a to će najčešće završiti sa rukama u poslu. Oni su vrlo uzemljeni te za razliku od humanista i umjetnika nisu toliko energični. Oni su realni, uzemljeni, svjesni trenutne situacije i zahtjevnosti određenog zadatka. Analizirat će situaciju, stvoriti plan rada i krenuti u akciju dok zadatak ne dovedu do apsolutnog savršenstva. Pri tome neće mariti hoće li nekome od kolega povrijediti osjećaje ili ne. Ako netko nije spreman surađivati s njim jednakim intenzitetom i doprinosom kao što i sami rade, vrlo jednostavno će ih se riješiti, a sve u svrhu dobrobiti ishoda zadane problematike.⁶⁷

Konceptualci su sposobni, kao i humanisti i umjetnici, u negativni krasti i prezentirati tuđe radove kao i svoje. Oni su sposobni ići do krajnjih granica da falsificiraju ishode istraživanja i statističke podatke kako bi naveli svoj rad kao značajan. Oni hakiraju, izrađuju bombe i druga oružja. Bombaši samoubojice su najčešće konceptualci ili su potaknuti od strane konceptualaca. Gotovo u svim slučajevima gdje djeca ubijaju druge, nalaze se konceptualci. Misle da na taj način spašavaju svijet. Privlači ih superiornost, kontrola i pobjeda u igri, premda je ta igra nekada zapravo stvaran svijet.⁶⁸

4.3.4. KATALIST⁶⁹ /INTERDIMENZIONALAC⁷⁰:

Nelako se socijaliziraju te za njih se koristi izraz „došli su s nekog drugog svijeta“, često velikih fizičkih tijela te ne uvijek (duhom) prisutni u situaciji koja se odvija. Posljednji su se pojavili od sve četiri grupe indigovaca i najteže su se „privikli“ na naš svijet. Katalisti

⁶⁴ Preuzeto iz odlomka „KONCEPTUALAC“, u knjizi: Carrol L., Tober J. *Indigo djeca. Stigli su novi klinici.*, TELEDISK, Zagreb 2003., str. 10. i 11.

⁶⁵ Altaras K., Tappe N., *Indigos. The quiet storm.*, 5. Poglavlje: *Artist-Animated Performers*, (Kindle Paperwhite verzija), preuzeto sa: Amazon.com

⁶⁶ Ibid.

⁶⁷ Ibid.

⁶⁸ Altaras K., Tappe N., *Indigos. The quiet storm.*, 5. Poglavlje: *Artist-Animated Performers*, (Kindle Paperwhite verzija), preuzeto sa: Amazon.com

⁶⁹ Termin preuzet iz: Preuzeto iz: Altaras K., Tappe N., *Indigos. The quiet storm.*, 3. Poglavlje: *Meet some Indigos*, (Kindle Paperwhite verzija), preuzeto sa: Amazon.com

⁷⁰ Termin preuzet iz: Preuzeto iz odlomka „INTERDIMENZIONALAC“, u knjizi: Carrol L., Tober J. *Indigo djeca. Stigli su novi klinici.*, TELEDISK, Zagreb 2003. Str. 11.

odnosno interdimenzionalci su ljudi koji započnu promjenu ili događaj u koji se ne uključuju i na koje taj događaj nema utjecaja.⁷¹ Indigo interdimenzionalac je ukratko najspecifičniji među navedenim indigovcima. Fizički su puno veće konstitucije od ostale indigo djece, a njihova specifičnost dolazi do izražaja već u prve dvije godine njihovog života gdje će se vrlo jasno izražavati sa rečenicama „ja to znam. Ja to mogu. Ostavi me na miru.“⁷² Tappe kaže kako su ovo indigovci koji će donijeti nove filozofije i religije na ovaj svijet.

Ona je u svojim radovima navela kako je ovu grupu indigovaca vidjela za sada u najmanjem broju, 1:3000. Kaže kako se nalaze u najmanjem broju iz razloga što „stari sistemi“⁷³ čovječanstva još nisu u potpunosti razbijeni, odnosno svijet još uvijek funkcionira po zastarjelim načelima. Čovječanstvo još nije spremno za njihovu potpunu pojavu, odnosno za „sljedeći korak“⁷⁴.⁷⁵ Oni će donijeti nova saznanja sa razine više svijesti koju čovječanstvo do sada još nije upoznalo.⁷⁶

Ljudi ih obično definiraju kao ekstremiste i ekscentrične pojedince. Djeluju hladno i bez emocija katkada sa daškom superiornosti spram ostalih. Svoj svijet procesiraju mentalno, manje fizički te posjeduju „unutarnje tijelo informacija“⁷⁷ koje nitko drugi ne posjeduje. Vrlo su inteligentni, a njihova spoznaja i dubina duha se uspoređuje sa onom starih mudraca. Misli i ideje su im vrlo apstraktne te se vrlo često interpretiraju kao čudne i neprikladne iz razloga što su van ranga spoznaje ostalih. Smatraju svoj životni zadatak vrlo teškim i zahtjevnim te stoga biraju velika i teška tijela kako bi im pružila osjećaj sigurnosti pri obavljanju svojih zadataka.⁷⁸

Stres im se odražava u ustima, očima, ušima, nosu, grlu i prsima. Ne vole ljudsko tijelo te mu često testiraju granice u svrhu novih spoznaja, a to je ujedno i jedan od razloga njihovih čestih i ozbiljnih oboljenja. Još kao mala djeca pokazuju nezadovoljstvo svojim tijelom jer nije sposobno činiti ono što oni žele. Treba ih gledati kao duše koje se po prvi puta nalaze na ovom planetu u ovoj formi tijela. Kao djeca iziskuju češći nadzor jer su sklona velikim rizicima. Smirenje pronalaze u prirodi i vodi te vole fizičke aktivnosti. Nancy kaže kako su tradicionalne borilačke vještine savršen sport za njih iz razloga što na taj način nauče

⁷¹ Altaras K., Tappe N., *Indigos. The quiet storm.*, 7. Poglavlje: *Catalyst-The Visionaries*, (Kindle Paperwhite verzija), preuzeto sa: Amazon.com

⁷² Preuzeto iz odlomka „INTERDIMENZIONALAC“, u knjizi: Carrol L., Tober J. *Indigo djeca. Stigli su novi klinici.*, TELEDISK, Zagreb 2003. Str. 11.

⁷³ Preuzeto iz: Altaras K., Tappe N., *Indigos. The quiet storm.*, 3. Poglavlje: *Meet some Indigos*, (Kindle Paperwhite verzija), preuzeto sa: Amazon.com

⁷⁴ Ibid.

⁷⁵ Ibid.

⁷⁶ Altaras K., Tappe N., *Indigos. The quiet storm.*, 7. Poglavlje: *Catalyst-The Visionaries*, (Kindle Paperwhite verzija), preuzeto sa: Amazon.com

⁷⁷ Ibid.

⁷⁸ Ibid.

usmjeravati, kontrolirati i cirkulirati energijom svoga tijela te se ujedno na taj način nauče uzemljiti.⁷⁹

Oni će postati sljedeći veliki humanitarci koji će svoj rad usmjeriti na globalnoj razini. Njihova svrha je unaprijediti život čovječanstva na ovom planetu u svakom aspektu postojanja. Njihova istraživanja su najčešće vezana uz oceane, mora i svemir. Obzirom na svoj hladan karakter i društveno neuklapanje, od njih se očekuje da će biti kreatori velikih ideja koje će pomoći čovječanstvu, a koje će humanisti provesti u djela.⁸⁰

Kod pogrešnog dijagnosticiranja indigo djece, upravo ova grupa je najčešće dijagnosticirana s autizmom ili Aspbergerovim sindromom. Tappe je kroz svoja istraživanja uočila kako barem 50% interdimenzionalaca dijagnosticiranih s autizmom zapravo nema autizam. Oni na mudar način zapravo koriste način kako ih okolina doživljava i označava u svoju korist. Primjerice, ako im se dijagnosticira autizam, znaju da će na taj način dobiti upravo ono što traže, a to je da ih se ostavi na miru.⁸¹

Poznati interdimenzionalac je bio Gene Roddenberry, stvoritelj dobro poznatog serijala „Star Trek“ gdje je „probio društvene barijere“⁸² na razini rase i jednakosti spolova. U svojim futurističkim scenarijima predvidio je svijet bez gladi, bolesti i ostalih socioloških problema Zemlje te odveo čovječanstvo u više dimenzije svemira i putovanja vremenom.⁸³

Altaras navodi kako ne postoji hijerarhija među navedenim osobnostima. Također kaže kako ne postoji naznaka da je jedna osobnost naprednija ili razvijenija od ostalih. Svaka osobnost je specifična i sa sobom donosi mnoge talente i sposobnosti, ovisno o potrebama vremena u kojima pojedinac živi.⁸⁴

⁷⁹ Ibid.

⁸⁰ Ibid.

⁸¹ Ibid.

⁸² Ibid.

⁸³ Ibid.

⁸⁴ Preuzeto iz: Altaras K., Tappe N., *Indigos. The quiet storm.*, 3. Poglavlje: *Meet some Indigos*, (Kindle Paperwhite verzija), preuzeto sa: Amazon.com

4.4. SPOSOBNOSTI INDIGO DJECE

Indigo djeca su brza, intuitivna, androgena, društvena, lijena i malo izgubljena. Potrebna im je jača motivacija nego ostalima. Sposobni su puno „tulumariti“ i vole brzu hranu („junk food“). No, indigo generacije su posebne po još jednom bitnom faktoru koji ih uvelike razlikuje od prethodnih generacija. Njihova duhovna razvijenost, otvorenost i opća spoznaja o vlastitij i tuđoj duhovnosti je ono što ih čini indigovcima. Shodno istraživanjima koje je Nancy Ann Tappe provodila, reklo bi se da su indigo djeca samo oni pojedinci čije aure sadrže (između ostalih) i indigo životnu boju. Obzirom da ne postoji niti jedan pojedinac sa sinestetičkom kombinacijom osjetila kao što ih je imala Nancy, takvo istraživanje se više ne može nastaviti. No, ono što se može naslutiti jest činjenica da ako su se indigo djeca počela pojavljivati od sredine 1970ih godina, te da je njihov broj sve više rastao, tada nam ne treba potvrda boje njihovih aura kako bi spoznali da su ona indigo.

Obzirom na istaknute činjenice⁸⁵, gledajući današnju djecu, tinejdžere i mlade ljude općenito, vidimo jako puno sličnosti u njihovim karakteristikama, razmišljanjima i načinu odnošenja spram okoline i života. Svi su oni indigo generacija, duhovno su otvoreniji⁸⁶ nego njihovi roditelji i ostali preci i to u svim aspektima svoga postojanja. Spremni su prihvatiti nova saznanja i teorije iako ih u potpunosti ne razumiju možda⁸⁷. Svijetom sve više šire pozitivne vibracije u smislu dobrog, dok s druge strane spremno integritetom reagiraju na negativno. Kada se uzme u obzir svijet prije 60 godina⁸⁸ koji je bio izrazito konzervativan, pun diskriminacije i svijet danas gdje se vide veliki pomaci na istim područjima, jasno se vidi promjena mentaliteta i razuma kod novih generacija. Razlika je u tome što indigo generacije koriste vlastite umove i intuicije u stjecanju nekog mišljenja spram neke određene situacije ili problematike, te na taj način donesu puno razumnije zaključke. U odnosu na starije generacije koje su bile obrazovane na način da nemaju vlastito mišljenje o nečemu, već da ponavljaju mišljenje koje im je bilo naređeno. Tako naprimjer, možemo razmotriti rasnu diskriminaciju. Bijela rasa je bila učena, odgajana i obrazovana na način da misli kako je crna rasa manje vrijedna od njih i da ne zaslužuju ista prava kao i oni, zato je između ostalog nastalo ropstvo. Razvojem duhovnosti čovjeka, ljudi su počeli razmišljati duhom i srcima te shvatili kako to nije pravedno ni humano.

⁸⁵ Odnosi se na prezentirane činjenice, primjere i dokaze u ovom diplomskom radu

⁸⁶ Upoznati sa svojom duhovnošću i duhovnošću ljudi i bića oko sebe. Imaju otvoreniji um spram promjena u svijetu, ljudskih prava, spola, seksualnih orijentacija, rase, religije i ostalih tematika koje su starije generacije (zatvorenijeg uma) sklone diskriminirati i omalovažavati.

⁸⁷ Za razliku od svojih roditelja, itd.

⁸⁸ Gdje ljudi nisu prihvaćali novosti primjerice homoseksualno postojanje, a kamoli istospolne brakove, gdje su se ljudi sa krizom identiteta i vlastite seksualnosti omalovažavali i tukli, svijet u kojem je čovjek rasno diskriminiran. Ne znači da tih pojava nema i danas, no može se lako uvidjeti da su uznačajno manjem broju nego što su bili tada.

Niti jedno dijete se na ovom svijetu ne rađa mržeći. Mržnja se uči, a indigovci to znaju. Čovjek je po svojoj najčišćoj formi duše svijetlo ljubavi koje na isti način vidi ostale duše oko sebe. Indigovci cijene čovjeka i bilo koje drugo živo biće jer cijene njegovu dušu, cijene njegov život. Bilo koja mlada osoba danas će reći istu stvar „Ako se ti prema meni ponašaš lijepo i vidim da me cijeniš, isto ću ti uzvratiti“. „Duhovno osviještene osobe nisu one koje nemaju mana ili koje ne nailaze na prepreke, već one koje su svjesne svojih ograničenja, ali ne dopuštaju da ona utječu na njihov potencijal.“⁸⁹

Indigo djeca osim ove opisane duhovnosti i njene spoznaje imaju i neke druge darove odnosno sposobnosti koje ih čine naprednijima⁹⁰. Te sposobnosti nisu kod svih iste, te ako netko i ima iste sposobnosti, nema ih u istom intenzitetu niti ih proživljava na identičan način. Ove sposobnosti su bile oduvijek prisutne u ljudskom rodu, no nikada nisu bile toliko raširene kao danas. U srednjem vijeku ljudi su zbog njih bili spaljivani na lomačama, prozivani vješticama i nevjernicima. Kraljevi su uvijek imali jednog posebnog čovjeka na svojoj strani koji je proricao budućnost, napade, ishode bitki itd. Danas gotovo svako dijete ima „imaginarne prijatelje“ sa kojima se igra i uči. Puno puta vide pojave koje nitko od ukućana ne može vidjeti. Sanjaju snove koji se često ostvaruju, liječe svojim dodirima bolna mjesta na tijelu, sposobni su samim svojim postojanjem u prostoriji momentalno promijeniti cjelokupnu energiju prostora.

4.4.1. KAKVE SU TO SPOSOBNOSTI?

Često se njihove sposobnosti zanemaruju ili pripisuju dječijoj bujnoj mašti. Roditelji ih poriču i na taj način uče i samu djecu da prestanu vjerovati u svoje darove samo zato jer ni odrasli ne vjeruju u njih. Zašto ne vjeruju? Ne vjeruju zato što ih ne vide. Zato što nemaju dovoljno otvoren um za razmisliti o nečemu ili prihvatiti nešto u što ne vjeruju ili o čemu nemaju saznanja. Ovo je jedno od negativnih naučenih obrazaca koje djeca upijaju od svojih roditelja. Paradoks je sljedeći, kada ta ista djeca odrastu roditelji ih propitkuju „zašto ne vjeruješ u sebe dovoljno?“, „Zašto misliš da nisi dovoljno dobar?“. Roditelji djecu nauče da ne vjeruju u sebe i svoju intuiciju i onda im to isto u kasnijoj etapi života predbacuju. Roditeljevo ispravno i pravovremeno reagiranje može spriječiti jako puno potencijalne psihoterapije djeteta kasnije u zrelijoj dobi.

⁸⁹ Preuzeto iz: Cheung T., *Kako vidjeti svoje Anđele. Vodič o nebeskim bićima koja liječe, pomažu i nadahnjuju.*, HENA COM, Zagreb 2010.

⁹⁰ Isto tako u duhovnom smislu u odnosu na svoje pretke.

Iako postojeće, stvarne, pa čak na primjerima i vidljive sposobnosti indigo djece, znanost ih većinom još uvijek ne može dokazati, pa iz tog razloga spadaju pod područje pseudoznanosti. Neki se već po samom rođenju počnu koristiti njima, tako već kao male bebe u kolijevkama promatraju svoje anđele⁹¹ oko sebe⁹², kada malo narastu imaju imaginarne prijatelje ili vide entitete koji odrasli ne vide.

Tako recimo na primjeru prijateljice mogu opisati jedan slučaj. Njena dvogodišnja kćer se nije htjela kupati i priređivala bi drame kada je bilo vrijeme za ući u kadu. Majka joj je bila sva zabrinuta i više nije znala kako postupiti. Na koncu ju je pitala zašto ne želi ući u kadu, na što joj je malena odgovorila: „Ne želim se kupati tamo dok taj barba sjedi unutra, on je stalno tamo!“. Naravno da nitko od ukućana tog „barbu“ nije vidio, no majka je prihvatila njen odgovor i odlučila riješiti situaciju. Kroz naučene duhovne metode rada⁹³ je riješila problem „barbe u kadi“ i njena kćer više nikada nije imala problema sa kupanjem na tom specifičnom mjestu.

Neki pojedinci svoje duhovne sposobnosti u potpunosti steknu tek u zrelijoj dobi pa ih odluče i dublje analizirati i usavršiti kako bi ih mogli u potpunosti razumjeti i koristiti. Želim naglasiti kako se razvijenost svake od navedenih sposobnosti⁹⁴ razlikuje od osobe do osobe. Shodno razvijenosti, pojedinac će se svojom percepcijom, intenzitetom, učestalosti primjene, vremena spoznaje i početka primjene (tehnika/sposobnosti) razlikovati od ostalih. Pojedinac indigo generacije je poput svake druge individue na svijetu originalan, jedinstven i drugačiji poput njegove osobnosti, karaktera i sposobnosti, te se samim time ne može niti smije uspoređivati sa drugom individuum, kao niti njenim duhovnim sposobnostima. Neki od indigovaca će imati više razvijenih sposobnosti, neki od njih će imati samo jednu, ali možda jače razvijenu sposobnost. Dok neki neće imati niti jednu razvijenu, ali će ih tematika zanimati dovoljno da se o određenim aspektima informiraju te raznim tehnikama i učenjem⁹⁵ razviju i počnu koristiti.

4.4.1.1.1. Intuicija

Intuicija je prirodna sposobnost pomoću koje instinktivno razumijemo „ono nešto“, bez potrebe za svjesnim objašnjenjem. Intuicija je naš urođeni duhovni mehanizam

⁹¹ Za više o informacija o anđelima i njihovom razumijevanju pogledati u: Browne S., *Anđeli. Naši nevidljivi pratioci.*, Nakladnik Planetopija., Zagreb 2008.

⁹² Dok majka drži svoje dijete prati njegov fokusirani pogled u „prazno“ dok se smješka. Dijete ne gleda u prazninu već vidi svoje anđele i njima se smješka.

⁹³ House of healing, All Level Healing™. Mentalne i Duhovne tehnike, preuzeto sa e-izvora: <http://www.houseofhealing.eu/>, Pristupljeno 12. lipnja 2016.

⁹⁴ Napominjem kako nisu sve postojeće sposobnosti navedene. Sljedećom podjelom ne limitiram mogućnost postojanja nekih drugih sposobnosti, niti im pridodajem manju važnost.

⁹⁵ Primjer duhovnih i mentalnih tehnika rada se mogu pogledati na: House of healing, All Level Healing™ Mentalne i Duhovne tehnike, preuzeto sa e-izvora: <http://www.houseofhealing.eu/>, Pristupljeno 12. lipnja 2016.

osjetila koji nas vodi kroz život. Intuicijom raspoznavamo ono što je dobro ili loše za nas. Njome osjećamo kada će se nešto i na koji način dogoditi. Njome osjećamo vibracije drugih bića oko sebe te zahvaljujući njoj možemo prepoznati kakva je osoba koja stoji pored nas. Intuicija je sve ono što osjećamo i znamo kada zatvorimo oči i utišamo um, kada jednostavno dozvolimo svojoj duši da nas usmjeri, da nam da odgovore na pitanja koja nas muče. Svaka osoba koja je došla na ovaj svijet ima dušu i svoju intuiciju. Bez obzira što mnogi toga nisu svjesni, njihova intuicija ih vodi kroz život. Neki pojedinci su više osviješteni a neki manje, te shodno svojoj razini spoznaje svjesno ili nesvjesno koriste svoju intuiciju. Indigo djeca su rođena sa spoznajom o svojoj intuiciji te im nije potreban apsolutno nikakav napor kako bi ju koristili ili se koncentrirali na nju, jednostavno su svjesni njenog postojanja i funkcioniraju kao da je ona dio njihovog autonomnog živčanog sustava⁹⁶. Za korištenje intuicije zapravo nije potreban nikakav napor ni pretjerana koncentracija. Ovisno o tome koliko je osoba upoznata sa postojanjem vlastite intuicije, toliko napora će uložiti. Drugim riječima, netko tko se tek upoznaje sa saznanjima duhovnosti, u početku će se malo više koncentrirati kako bi u sebi napravio distinkciju između intuicije i vlastitog ega, no jednom kada savlada tu tehniku kroz praksu, svoju intuiciju će koristiti bez imalo razmišljanja na dnevnoj bazi. Baš poput indigovaca.⁹⁷

Mnogi su se našli u situaciji da su uzeli svoj telefon u ruke sekundu prije nego što je zazvonio. Gotovo svima se barem jednom u životu dogodilo da su pomislili na neku osobu koju nisu godinama vidjeli te su ju dan polje „slučajno“ sreli na ulici ili ih je iznenada nazvala na telefon. Koliko puta nam se desilo da smo bili pozvani na određeni događaj i pred sam polazak ili dan ranije smo jednostavno odlučili da nam se ipak neda, ili da ne želimo ići i ostali smo doma? Sljedeći dan smo doznali neki razlog koji nam je na koncu bio potvrda da smo ipak dobro postupili i da je bilo bolje da nismo prisustvovali tom događaju. Zahvaljujući upravo našoj intuiciji koju smo u tom trenutku poslušali izbjegli smo iskustva koja su se na putu prema, ili na tom istom događaju izdešavala, a koja nisu bila dobra za nas.⁹⁸

Indigo djeca su izrazito intuitivna. Virtue kaže kako je radila sa mnogo roditelja, učitelja i zdravstvenih djelatnika koji su potvrdili da su današnja djeca izrazito produhovljena. Ona vide anđele, aure, vile i duše preminulih. Gotovo odmah mogu osjetiti razinu integriteta

⁹⁶ Zato što ne moraju ulagati napore kako bi koristili svoju intuiciju. Nema pretjerane koncentracije i umnog procesiranja kako bi se na nju „spojili“, kako bi ju „čuli“ i poslušali. Sve se dešava potpuno prirodno, poput disanja. Nitko ne razmišlja o disanju, i kada treba udahnuti i izdahnuti - ono se jednostavno odvija.

⁹⁷ Ispisane informacije iz ovog dijela teksta su produkt mojeg osobnog stečenog znanja kroz samoobrazovanje i stečenog znanja po završetku All level healingTM Mentalnih tehnika 1.-5., Reiki 1. i 2. stupnja u sklopu House of healing-a, lokacija za više informacije nalazi se na e-izvoru: <http://www.houseofhealing.eu/>, Pristupljeno 12. lipnja 2016.

⁹⁸ Ispisane informacije iz ovog dijela teksta su produkt mojeg osobnog stečenog znanja kroz samoobrazovanje i stečenog znanja po završetku All level healingTM Mentalnih tehnika 1.-5., Reiki 1. i 2. stupnja u sklopu House of healing-a, lokacija za više informacije nalazi se na e-izvoru: <http://www.houseofhealing.eu/>, Pristupljeno 12. lipnja 2016.

nepoznatog čovjeka te isto tako odmah osjete kada im netko ne govori istinu. Ova djeca su vođena svojim duhovnim darovima i za razliku od ostalih ljudi, oni u svoje sposobnosti ne sumnjaju, već ih prepoznaju kao prirodan sklop svoga tijela i kao takvoga ga i koriste.⁹⁹

Današnje kulture poučavaju djecu da je njihov ego jači, važniji i bitniji nego njihova intuicija, što smatram pogrešnim. Iz tog razloga djeci tada nedostaje samopouzdanja i imaju uvijek prisutni osjećaj nesigurnosti u svoje postupke. Osjećaj osobne nesposobnosti i bezvrijednosti ostaje utemeljen jer se uvijek ugledaju na postupke drugih te nisu sami sposobni donijeti vlastite odluke. Podcjenjuju svoje vlastite vrijednosti i zanemaruju vlastitu intuiciju za koju na koncu ni ne znaju da postoji. Usprkos tromim učenjima kulture, nove generacije imaju urođeni instinkt protivljenja ovim neprirodnim i nametnutim idealima. „Djeca novog doba nude novu svijest o samima sebi. Ona donose na planet novo razumijevanje čovječanstva i vizije instinktivnog življenja i žele živjeti spontano, instinktivno, žele naprosto biti. Žele reći prave stvari bez premišljanja te iskusiti čistoću uma nezakrčenu mučninom i neprimjerenom odgovornošću. Žele znati učiniti pravu gestu, ispravno se ponašati i znati kreativan odgovor na svaku situaciju. To je vizija čovječanstva kojoj nas poučavaju. Viču nam da vjerujemo sami sebi, svojim instinktima i intuiciji, tim prirođenim pravima svakog ljudskog bića.“¹⁰⁰

4.4.1.1.2. Telepatija

Telepatija je pretpostavljen transfer informacija od jedne do druge osobe bez korištenja medija i poznatih senzornih kanala komunikacije. Drugim riječima telepatija je sposobnost pomoću koje ljudi vide, čuju ili naslute točno ono što druga osoba misli ili razmišlja.

Telepatija je jedan primjer izuzetnih sposobnosti indigo, ali ponajviše kristalne djece. Zbog ove sposobnosti se kristalce vrlo često pogrešno interpretira te im se vrlo često dijagnosticira autizam. Djeca predškolske dobi, koja češće borave sa svojim roditeljima nego u bilo kojoj drugoj okolini, sa svojim najbližima razgovaraju pomoću telepatije. Dijete ne mora koristiti riječi kako bi prenijelo svoju poruku majci ili ocu. Oni će odmah znati što dijete želi. To je jedan od glavnih razloga zašto ova djeca puno kasnije progovore od svojih vršnjaka. Ova situacija može stvarati probleme kada dijete krene u vrtić ili školu gdje pedagoški ili zdravstveni radnici tada procijene kako ova djeca nemaju razvijene obrasce

⁹⁹ Preuzeto iz knjige: Virtue D., *The care and feeding of indigo children.*, Hay House, Inc., USA May, 2010., str. 39.

¹⁰⁰ Preuzeto iz knjige: Carrol L., Tober J. *Indigo djeca. Stigli su novi klinici.*, TELEDISK, Zagreb 2003., str. 87.

govora.¹⁰¹ Upravo iz tog razloga kristalcima se u ranoj dobi dijagnosticira autizam, jer djeluju suviše povučeno, mirno, te ne razgovaraju. S druge strane, indigovce se dijagnosticira s AD/HD-em zbog njihove „hiperaktivne“ naravi.¹⁰² Virtue navodi kako su upravo mediji i medicinske ustanove ovu pojavu kod kristalne djece nazvali „epidemijom autizma“, dok su možda s druge strane trebali ispitati i u njoj potražiti sličnosti i dokaze o evoluciji ljudske vrste.¹⁰³ Virtue dalje u svojoj knjizi navodi brojne primjere istinitih priča gdje su roditelji opisivali svoje kristalce koji su puno kasnije počeli govoriti od svojih vršnjaka. Evo nekih primjera:

„Kada je postalo očigledno da razvoj njegovog govora zaostaje za normalnim, u dobi od dvije godine Harryju je postavljena dijagnoza autizma. U početku su njegovi roditelji i liječnik smatrali da Harry ima problema sa sluhom, pa su mu u uho postavili zaštitne zavoje, no Harry i dalje nije govorio. Njegova majka Karenanne priča:

"Harry je oduvijek vedre naravi i ne iskazuje tjeskobu zbog toga što ne može govoriti. Kao da je govor nešto što će koristiti kada za to bude spreman. Isto je tako bilo i s vještinom čitanja. Nije pokazivao zanimanje za dječije knjige; međutim, kada se zainteresirao za Pokemone, ubrzo se ispostavilo da zapravo zna čitati, i u te se knjižice zaljubljuvao."

Harry je počeo govoriti s pet godina. Kao da su se njegove sposobnosti čitanja i pisanja probudile nakon što su mnogo godina bile uspavane. Harryju je danas devet godina i zabavlja se čitajući dječje enciklopedije, a uz to je razvio i za svoju dob široko opće znanje.¹⁰⁴

Slijedi još jedan opisni primjer:

„Natarsha je majka petogodišnjeg Tyriquea. Ona kaže kako je izjave njenog sina nisu prestajale iznenađivati i tvrdi *"Kunem se da mi čita misli!"*. Jednog dana Natarsha i Tyrique vozili su se autobusom. Natarsha se u sebi pitala hoće li Tyrique provesti dolazeći vikend sa svojim ocem. Odjednom je Tyrique zlanuo: *"Tata će doći po mene u petak i ići ćemo njegovoj kući"*.

¹⁰¹ Preuzeto iz knjige: Virtue D., *Kristalna djeca. Vodič za najnoviju generaciju duhovne i osjetljive djece.*, TELEDISK, Zagreb, 2004., str.6.

¹⁰² Više o ADD-u i ADHD-u kod indigovaca u daljnjim poglavljima.

¹⁰³ Virtue D., *Kristalna djeca. Vodič za najnoviju generaciju duhovne i osjetljive djece.*, TELEDISK, Zagreb, 2004., str. 26. i 27.

¹⁰⁴ Preuzeto iz knjige: Virtue D., *Kristalna djeca. Vodič za najnoviju generaciju duhovne i osjetljive djece.*, TELEDISK, Zagreb, 2004., str. 25. i 26.

Sljedeći dan Natarsha je razmišljala o tome što pripremiti za večeru, kada je Tyrique rekao: *"Mama, imam ideju. Zašto za večeru ne pripremiš ono jelo s rižom?"* Kada je Natarsha upitala Tyriquea kako je znao o čemu razmišlja, on je odgovorio: *"Bog mi je rekao u glavi."*

Vještine slušanja u duhu kod Tyriquea vrlo su se često prikazivale praktičnima. Natarsha se jednog dana odijevala za posao, pokušavajući zakopčati zatvarač na hlačama. Hlače nisu bile uske, jednostavno se nisu dale zakopčati. Upravo u tom trenutku u sobu je ušao Tyrique i rekao: *"Mama, najprije moraš zakopčati dugme, a onda će se i zatvarač dati zakopčati."* Natarsha se čudila kako je Tyrique uopće znao da je imala problema sa zatvaračem. Ona opisuje: *"Mislila sam, udovoljit ću mu i učiniti kako je rekao; stoga sam dok me je promatrao, zakopčala dugme, a zatim pokušala sa zatvaračem, misleći 'To neće ići' "*. Zatvarač se zatvorio s lakoćom! Kada je Natarsha upitala Tyriquea kako je znao da treba doći u kupaonu i pomoći joj, on je odgovorio: *"Jednostavno znam. Slušam svoje misli."* i otišao dalje. (...)“¹⁰⁵

Virtue kaže: „Kristalna djeca očigledno čitaju misli. Magda tvrdi kako njezina četverogodišnja kći veoma često izgovara riječima njezine misli. *"Na primjer"* - prisjeća se - *"jedne sam ju večeri gledala kako spava u krevetu i pomislila 'Volim te', na što je ona u snu odgovorila 'I ja tebe volim!'"*“.¹⁰⁶

Obzirom na već spomenutu činjenicu nemogućnosti praćenja znanosti ovih izvanrednih sposobnosti, želim ukratko prezentirati znanstveni rad dr. Daryla J. Bema, koji je svojim naporima dokazao kako je područje telepatije postojeće i priznato.

Dr. Daryl J. Bem, sada već umirovljeni profesor psihologije sa Univerziteta Cornell u New Yorku je 2010. godine objavio znanstveni rad u sklopu Znanstvenog časopisa za Osobnost i društvenu Psihologiju¹⁰⁷, na temu „Osjećanje budućnosti: Eksperimentalni dokazi za anomalne retroaktivne utjecaje na kogniciju i afekt“.¹⁰⁸

Bem je odlučio provesti eksperiment kako bi utvrdio je li telepatija kod ljudi uistinu moguća. Bem je u svom znanstvenom radu objavio devet eksperimenata koje je proveo na više od 1000 ispitanika. Testirao je retroaktivne učinke na način da je koristio „vremenski obrnute“ dobro utemeljene psihološke efekte kako bi se odgovori ispitanika dobili prije nego

¹⁰⁵ Ibid, str. 34. i 35.

¹⁰⁶ Ibid, str. 36.

¹⁰⁷ *Journal of Personality and Social Psychology*, Izvor: <http://www.apa.org/pubs/journals/psp/index.aspx>

¹⁰⁸ Bem J.D. (2011)., *Feeling the Future: Experimental Evidence for Anomalous Retroactive Influences on Cognition and Affect*, Journal of Personality and Social Psychology, Cornell University, 2011., American Psychological Association 100, 407-425., str. 1.

li se pretpostavljeni slučajni/povremeni stimulansi pojave. Drugim riječima, testirao je imaju li ljudi zaista „psi“ mogućnosti.¹⁰⁹

Pojam „psi“ je definirao kao nadprirodne procese transfera informacija i energija koji su za sada neobjašnjivi u terminima poznatih psiholoških i bioloških procesa. Kako i sam kaže, ovim opisom ne implicira da su ti fenomeni paranormalni niti želi pretpostavljati išta vezano uz njihove mehanizme djelovanja, već ga isključivo koristi kao opis. Pod spomenutim pojmom je naveo sljedeće „sposobnosti“ i njihove opise¹¹⁰.

- *Telepatija* - pretpostavljen transfer informacija od jedne do druge osobe bez korištenja medija i poznatih senzornih kanala komunikacije
- *Vidovitost* - nekada nazvan i daljinskim/udaljenim gledanjem; pretpostavljena percepcija objekata ili događaja koji ne omogućavaju stimulans poznatim osjetilima
- *Psihokineza* - pretpostavljen utjecaj misli i namjera na psihičke i biološke odnosno fizičke procese/objekte/događaje¹¹¹
- *Prekognicija* - svjesna kognitivna spoznaja ili predosjećaj budućih događaja koji se inače ne bi mogli pretpostaviti niti jednim poznatim procesom“¹¹²

Prikupljene podatke je prezentirao kroz četiri različita efekta koji su se odvijali unutar devet eksperimentalnih slučajeva gdje su svi osim jednog eksperimentalnog slučaja dobili statistički značajan rezultat u korist istraživane teze.¹¹³

Prezentirani rezultati nakon svakog opisanog eksperimenta objavljuju pozitivan stran spram postojanja „psi“. Ono najzanimljivije jest to da je Bem utvrdio ne samo postojanje „psi“ već je uočio kako se fizionomija tijela ispitanika promijeni, odnosno odreagira čak i prije nego li se stimulans prikaže. Drugim riječima, potvrdio je postojanje „psi“ kod ljudi. Kaže kako telepatija nije proces koji se dešava uzastopno i cijelo vrijeme. Ona je selektivna sposobnost pojedinca, a selektivna je zbog moždanog periodičnog načina funkcioniranja.

¹⁰⁹ Za više detalja pogledati: Bem J.D. (2011)., *Feeling the Future: Experimental Evidence for Anomalous Retroactive Influences on Cognition and Affect*, Journal of Personality and Social Psychology, Cornell University, 2011., American Psychological Association 100, 407-425.

¹¹⁰ Bem J.D. (2011)., *Feeling the Future: Experimental Evidence for Anomalous Retroactive Influences on Cognition and Affect*, Journal of Personality and Social Psychology, Cornell University, 2011., American Psychological Association 100, 407-425., str. 1. i 2.

¹¹¹ Psihokineza se često opisuje kao sposobnost pomicanja ili deformiranja fizičkih objekata putem misli. Izvor: <http://www.dictionary.com/browse/psychokinesis?s=ts>

¹¹² Bem J.D. (2011)., *Feeling the Future: Experimental Evidence for Anomalous Retroactive Influences on Cognition and Affect*, Journal of Personality and Social Psychology, Cornell University, 2011., American Psychological Association 100, 407-425. Str. 1. i 2.

¹¹³ Ibid, str. 1.

4.4.1.1.3. Iscjeljivanje

"Volim kada mi Haley stavi ruke na ramena i nježno se na njih nasloni, postajem mirnija. Jednom je za vrijeme obreda kojeg smo izvodili Haley ustala, uzela tibetansku zdjelu za pjevanje i prelazila njome iznad naših glava. Potom se vratila i rukama otvarala vrh naših krunskih čakri. Izvodila je to svjesno. Nikad prije nije učinila nešto slično, ali to je bilo tako dobro, a ona je to učinila s tolikom nježnošću, ljubavlju i suosjećanjem." ^{114,115}

Autori pišu o indigo djeci koja svojim dodirima mogu iscijeliti fizičku ili psihičku bol. Mogu utjecati na stanje svijesti i harmonije u fizičkom tijelu pojedinca. Ne radi se ni o kakvoj magiji, već o prirodnoj životnoj energiji koju usmjerava indigo dijete i njome uklanja nastalu poteškoću. Životnu energiju imaju svi u svojim bićima te ju je najjednostavnije osjetiti na način da se protrljaju dlanovi ruku i lagano razdvoje. U praznom prostoru između dlanova se tada može osjetiti toplina i energija. Upravo ta energija djeluje iscjeljujuće na fizičko tijelo. Svi mi imamo prirodni instinkt samoiscjeljivanja i prakticiramo ga svaki put kada nas nešto zaboli. Kada se lupimo u nešto ili nas primjerice boli zub, instinktivno ćemo na bolno mjesto staviti ruku, svoj dlan iz kojega, iako toga nismo svjesni prolazi životna energija. ¹¹⁶

Postoji još jedna vrsta tjelesnog i duhovnog iscjeljivanja koja se poistovjećuje sa ovim načinom rada indigo djece. Radi se o praksi Reikija. Želim naglasiti kako se radi o dvjema sličnim, no konceptijski vrlo različitim metodama. U radu osobe koja nije prošla Reiki edukaciju radi se samo sa Životnom energijom bez prethodnog teoretskog znanja. U radu Reiki praktikanta ili Reiki Majstora odvija se puno detaljniji i usmjereniji tretman. U ovom slučaju Reiki Životna energija sa kojom se radi je pročišćena, a sam tretman se odvija na puno dubljim duhovnim razinama koji ujedno uključuje i rad sa Reiki simbolima. Reiki praktikant mora proći adekvatnu edukaciju i proces inicijacije koji mu omogućuje znanje i mogućnost rada. On kao odgovorna osoba mora poštivati naučenu Reiki tradiciju, svoje dodijeljene simbole, proces rada i klijenta sa kojime radi. Sve se odvija na vrlo profesionalnoj razini u svrhu boljitka klijenta, ali i samog Reiki praktikanta. ¹¹⁷

¹¹⁴ Preuzeto iz: Virtue D., *Kristalna djeca. Vodič za najnoviju generaciju duhovne i osjetljive djece.*, TELEDISK, Zagreb, 2004., str. 54.

¹¹⁵ Ponovljen primjer iz poglavlja 4.5. Kristalna djeca

¹¹⁶ Ispisane informacije iz ovog dijela teksta su produkt mojeg osobnog stečenog znanja po završetku All level healing™ Mentalnih tehnika 1.-5., House of healing-a, All Level Healing™ Mentalne i Duhovne tehnike, lokacija za daljnje informacije nalazi se na e-izvoru: <http://www.houseofhealing.eu/>, Pristupljeno 12. lipnja 2016.

¹¹⁷ Ispisane informacije iz ovog dijela teksta su produkt mojeg osobnog stečenog znanja po završetku Reiki 1. i 2. stupnja u sklopu, House of healing-a, All Level Healing™ Mentalne i Duhovne tehnike, lokacija za daljnje informacije nalazi se na e-izvoru: <http://www.houseofhealing.eu/>, Pristupljeno 12. lipnja 2016.

Reiki tretman se radi polaganjem ruku na tijelo klijenta a izgleda poput masaže uz dvije vrlo bitne razlike.

1. Klijent je potpuno obučen i leži potpuno opušten na „radnom“ stolu.
2. Ruke praktikanta su položene na tijelu klijenta te su obično u mirovanju. Praktikant pomiče ruke onda kada primjeti promjenu protoka energije koju kanalizira u tijelo klijenta.

Reiki neki poistovjećuju s religijom i religioznim iscjeljenjem, no to zapravo nije točno. Prilikom prakticiranja Reikija, niti praktikant niti klijent ne trebaju vjerovati u učinkovitost Reikija kako bi tretman bio efikasan i kako bi se izlječenje desilo. Čak i ako je prilikom samog tretmana prisutan veliki skepticizam od strane klijenta, Reiki energija se jednostavno ne može oslabiti te se tretman ispuni u cjelosti.

Riječ Reiki znači „Vođeno Duhom“ odnosno „vođeno Dušom“, „Životna sila“. Reiki je sila/energija kojoj se svjesni um ne može oduprijeti iz razloga što ju čovjek svojim cijelim bićem prepoznaje. Prepoznaje ju po njenoj istinskoj prirodi ljubavi, jačine i nježnosti. U Reikiju se kanalizira univerzalna životna sila u svrhu iscjeljivanja, a ne osobna energija pojedinca (terapeuta) kao što mnogi misle.

Proces iscjeljivanja se dešava u skladu s prirodnom inteligencijom tijela i uma koji zajedno surađuju u svrhu očuvanja, zaštite i unapređenja općeg blagostanja. Reikijem se pojačava životna sila koja prirodno već cirkulira tijelom i na taj način održava zdravlje i vitalnost. Ona pojačava i ubrzava prirodan proces iscjeljenja: opušta napete mišiće, ubrzava probavu, stabilizira krvni pritisak kao i šećer u krvi, regulira protok krvi, smiruje i stabilizira puls, stimulira imunološki sustav te oslobađa od boli.¹¹⁸

Zbog svega navedenog, Reiki predstavlja izvrstan oblik preventivne medicine.

„Vjerujem da postoji jedno Vrhovno Biće-Apsolut-Beskrajno Dinamična Snaga koja vlada svijetom i svemirom, nevidljiva spiritualna snaga koja vibrira i sve druge snage blijede u ništavnosti pored nje. I stoga je Apsolut!... Nazvat ću je „REIKI“... Kao univerzalna snaga Velikog Božanskog Duha, pripada svima koji traže i žele naučiti umijeće iscjeljivanja.“

Hawayo Takata¹¹⁹

¹¹⁸ Amy Z. Rowland. *The complete book of traditional Reiki. Practical methods for personal and planetary Healing*. Healing Arts Press, Rochester, Vermont, 1998., str.7.-10.

¹¹⁹ Preuzeto iz: Stein D., *Osnovni i napredni Reiki. Potpuni vodič u drevno umijeće iscjeljivanja*. V.B.Z., d.o.o., Zagreb, 2000., str.0. (nakon sadržaja)

4.4.1.1.4. Empatija

Indigo djeca imaju prekrasnu sposobnost empatije koju čak ni mnogi odrasli još nisu usavršili. No njima ta sposobnost dolazi potpuno prirodno. S lakoćom se mogu staviti na nečije mjesto i sagledati njihov problem sa svoga stajališta te se potom sa njime poistovjetiti. No, ona to ne čine samo sa ljudima. Njihova empatija i suosjećanje se odnose na čitavu prirodu, biljke, životinje i ljude. Ponekad svoje osjećaje izražavaju u neuobičajenim mjerama, stoga se nekad njihova reakcija na ubrani cvijet ili bačeni list može doimati pretjeranima. No, oni jednostavno svoje emocije spram prirode ne koče, oni ih osjećaju u punom smislu riječi. Slijedi primjer:

“Kada su roditelji šestogodišnjeg Roberta dali ugraditi bazen u dvorištu, zbog tog su projekta trebali ukloniti dvije vrbe. Ugledavši motornu pilu, Robert je otrčao do drveća, svako je posebno zagrlio i silno plakao za njima.”¹²⁰

4.4.1.1.5. Prekognicija, Retrokognicija

Prekognicija je svjesna kognitivna spoznaja ili predosjećaj budućih događaja koji se inače ne bi mogli pretpostaviti niti jednim poznatim procesom”¹²¹ Prekognicijom osoba na indirektan način dobiva percepciju budućnosti putem intuicije u obliku misli, slika i osjećaja.¹²² Svatko je u svom životu barem jednom doživio moment u kojem je predvidio neko dešavanje, koje se kasnije i ostvarilo, no kod indigo djece prekognicija je ipak češća pojava.

Retrokognicija je sposobnost viđenja prošlosti i prošlih života direktnom percepcijom.¹²³ Sve je više primjera u literaturi kako su se nečija kćer ili sin jednog dana probudili i jednostavno počeli pričati o stvarima sa kojima se još nikada do sada¹²⁴ nisu sreli. Roditelji garantiraju da njihova djeca nikada nisu čula za ta mjesta, ljude niti događaje o kojima oni tako jasno pričaju. O čemu se radi? Radi se o tome da indigo djeca ponekad imaju sposobnost sjećanja na svoje prošle živote te ih prepričavaju svojim roditeljima koristeći zapanjujuće detalje koje bi mogla znati samo ta osoba koja je to prošla. Tako se često znaju

¹²⁰ Preuzeto iz: Virtue D., *Kristalna djeca. Vodič za najnoviju generaciju duhovne i osjetljive djece.*, TELEDISK, Zagreb, 2004., str. 72.

¹²¹ Bem J.D. (2011.), *Feeling the Future: Experimental Evidence for Anomalous Retroactive Influences on Cognition and Affect*, Journal of Personality and Social Psychology, Cornell University, 2011., American Psychological Association 100, 407-425. Str. 1. i 2.

¹²² Indigo life center, List of Metaphysical and Psionic Abilities, e-izvor: <https://indigolifecenter.wordpress.com/2008/01/06/list-of-metaphysical-and-psionic-abilities/>, pristupljeno 11. lipnja 2016.

¹²³ Ibid.

¹²⁴ Misli se konkretno o ovoživotnom iskustvu.

čuti njihove priče o tome kako su u prošlom životu ubijeni, tko je bio počinitelj, kamo se nalazi njihov grob i koje je bilo oružje.

Slijedi primjer dječaka Jamesa koji savršeno potvrđuje opisanu situaciju. Predlažem gledanje dva videozapisa¹²⁵ koja se nalaze na dnu stranice u fusnotama. Prvi videozapis je priča o Jamesu sa njegove tri godine, a drugi videozapis je isječak iz vijesti u njegovoj već mladenačkoj dobi.

James Laninger, sada već odrasla osoba, je kao trogodišnji dječak zaintrigirao svoje roditelje fascinantnim pričama i detaljima bitki aviona iz Drugog svjetskog rata. Istina je ta da je James u svom prijašnjem životu bio pilot ratnog aviona koji se zvao James (poput njega) Houston, sa kojim je čak imao mnogo fizičkih sličnosti, od kojih su oči na sam pogled bile gotovo identične. James (trogodišnji dječak) je bio iznimno fasciniran ratnim avionima o kojima je znao apsolutno sve detalje bez prethodnog učenja. Počeo je imati česte noćne more, panične reakcije na terore koje je proživljavao. Bio je premali kako bi ih mogao verbalizirati, no svojim detaljnim i burnim crtežima je opisao svoje priče. Jasno opisuje svoj posljednji let kada je njegov avion bio pogođen od strane japanskih ratnih aviona te opisuje kako je lupao rukama i nogama po staklu svoga aviona dok je pokušavao izaći van, no nije uspio. Njegov avion se srušio i izgorio. Roditelji su odlučili istražiti dublje ovaj slučaj pa su pitali Jamesa ako se sjeća imena broda (nosača njegovog aviona), a James je odgovorio „Natoma“. Uspjeli su kontaktirati osobu koja je plovila na tome brodu u to vrijeme. Kroz konverzaciju sa njime utvrdili su sva mjesta o kojima je James pričao, potvrdili su postojanje nekolicine ljudi kojima je znao imena i prezimena, te su bili naprosto šokirani. James je potvrdio sve i jedan detalj iz svoga prošlog života koji su uz popratnu istragu njegovih roditelja bili i potvrđeni. James je u kasnijoj dobi kroz određene duhovne tehnike rada riješio svoje noćne more koje više nisu aktualne. Kaže kako je odradio duhovno opraštanje sa James Houstonom (svojim prijašnjim životom) te sada može nastaviti živjeti svoj život u ovome životu.

Pridodajem još par kratkih primjera:

„Šestogodišnji Robert često govori o svojim "starim roditeljima", onima koje je imao prije nego je stigao mami u trbuh. On detaljno opisuje svoj život s njima. Robert je rekao

¹²⁵ James Laninger 1. videozapis: <https://www.youtube.com/watch?v=ijNpbbCqYCc>
James Laninger 2. videozapis: <https://www.youtube.com/watch?v=I9u2EpK35PY>

svojoj majci kako ju je gledao s neba dok je protresla neki predmet koji je kasnije poplavio (test za utvrđivanje trudnoće), a zatim je stigao u njezin trbuh.“¹²⁶

„Beverly Moore kaže kako se njezin petogodišnji sin Ethan izgleda sjeća mnogih svojih prošlih života. Beverly opisuje: "Ethan mnogo govori o prošlim životima. On uvijek kaže "Sjećaš li se kada sam ja bio star kao ti, a ti si imala godina koliko i ja?" Rekao mi je kako je on jednom bio moja majka, a drugi puta moj otac.“¹²⁷

„Petogodišnji Evan razgovarao je sa svojim starijim bratom Nathanom o djevojčicama. Odjednom je Nathan rekao: "Evan, kako bi ti mogao znati bilo što o djevojčicama? Pa tebi je samo pet godina!" Evan je spremno odgovorio: "O, zaboga, Nathan. Bio sam žena barem 60 puta!"“¹²⁸

4.4.1.1.6. Vidovitost i kanaliziranje

Vidovitost je intuitivno viđenje ljudi i pojava koji se ne nalaze u našoj fizičkoj blizini, sposobnost viđenja objekta, događanja i situacija koji su vremenski ili lokacijski udaljeni toliko da ih je nemoguće vidjeti fizičkim načinom gledanja putem percepcije vida. Vidovitost se odnosi na interakciju u fizičkom, ali i duhovnom/astralnom svijetu.¹²⁹

Kanaliziranje je sposobnost komunikacije i prijenosa inoformacija sa entitetima koji se ne nalaze u našoj dimenziji postojanja. Tako osoba na primjer, koja ima razvijenu sposobnost kanaliziranja može primati informacije i vizualizacije od duša preminulih ljudi, anđela ili drugih duhovnih vodiča.¹³⁰

Vidovitost i kanaliziranje su različite, no vrlo blisko povezane sposobnosti. Vidovita osoba će prilikom viđenja svojih duhovnih vodiča i anđela najčešće i stupiti u kontakt s njima. Bila to verbalna ili telepatska komunikacija, ispuniti će svoju svrhu prijenosa informacija. Indigo djeca kao i kristalna imaju sposobnost viđenja anđela, duhovnih vodiča i preminulih duša. Mnogi roditelji, bake i djedovi potvrđuju kako su oko svojih kristalaca vidjeli blistave

¹²⁶ Preuzeto iz knjige: Virtue D., *Kristalna djeca. Vodič za najnoviju generaciju duhovne i osjetljive djece.*, TELEDISK, Zagreb, 2004. Str.94.

¹²⁷ Ibid, str. 95.

¹²⁸ Ibid.

¹²⁹ Indigo life center, List of Metaphysical and Psionic Abilities, e-izvor: <https://indigolifecenter.wordpress.com/2008/01/06/list-of-metaphysical-and-psionic-abilities/>, Pristupljeno 11. lipnja 2016.

¹³⁰ Ispisane informacije iz ovog dijela teksta su produkt mojeg osobnog stečenog znanja po završetku All level healing™ Mentalnih tehnika1.-5., House of healing-a, All Level Healing™ Mentalne i Duhovne tehnike, lokacija za daljnje informacije nalazi se na e-izvoru: <http://www.houseofhealing.eu/>, Pristupljeno 12. lipnja 2016.

svijetlosti, kugle, aure i anđele.¹³¹ Mnogi ukućani se uz svoje kristalce i sami još više otvore pa i oni počnu primjećivati vlastito napredovanje prema razumijevanju duhovnog svijeta.¹³² U razgovoru sa indigo djecom, Virtue bi ih pitala kako znaju da postoje anđeli? Na to bi dobila odgovore: „Zato što znam da postoje! Vidim ih!“¹³³ Zatim bi ih pitala što bi predložili odraslima koji ne vjeruju da anđeli postoje, te bi dobila odgovor: „Trebali bi vjerovati u anđele, zato što su oni stvarni i zato što će im oni pomoći učiniti život boljim!“¹³⁴ Objašnjava kako djeca općenito imaju veći duhovni senzibilitet od odraslih iz razloga što se ne blokiraju stresom i ostalim fizičkim negativnim osjećajima.¹³⁵ Njih ne opterećuje pitanje je li nešto stvarno ili imaginarno poput odraslih, oni su skloniji vjerovanju u svoju intuiciju. Ono što djeca percipiraju kao intuiciju, odrasli nazivaju dječjim maštarijama i iz tog razloga blokiraju sami sebe i svoje sposobnosti.

Prisjećam se vlastitog primjera. Imala sam samo tri godine, no slike su i dalje jasne kao da je to bilo nedavno. Igrala sam se na balkonu sa jednom djevojčicom otprilike mojih godina. Djevojčica je imala smeđu kosicu prepunu kovrči. Nismo pričale, ali opet konverzacija je bila bujna, odvijala se mentalno. Hvatale smo se za željeznu ogradu balkona i skakutale. Naša igra je dugo trajala. U jednom trenu ja sam se poskliznula i lupila glavom u komad željeza koji je virio iz betona tog starog balkona. Sjećam se toga kao da je bilo jučer. Krv je bila posvuda, mama je panično trčala noseći me u rukama, stavljajući mi obloge starih platnenih pelena na glavu. Mama se predobro sjeća toga dana, kako ne bi, bila je to za nju velika trauma. Kada smo pred godinu dana pričale o tom događaju, pitala sam ju tko je to bio kod nas u gostima, kako se zvala ta djevojčica? Mama me je pogledala širom otvorenih očiju i rekla: „Ali Tina, nitko nije bio s nama doma. Same smo bile ti i ja. Tata je bio na ratištu, a ja sam doma šivala dok si se ti igrala.“ Čim je izrekla te riječi naježila sam se od glave do pete, ali sa smješkom na licu. Znala sam da sam se igrala sa svojim anđelom kojeg sam vidjela jasno kao dan. Dan-danas imam taj ožiljak na čelu i volim ga. Podsjeća me na ono što uistinu jesam. Duša okružena svojim anđelima.

Kod svoga sina također primjećujem kako se sam zaigra sa svojim anđelima. Jasno mi je da ih vidi i da s njima komunicira. On i ja se često igramo skrivača, gdje se on sakrije

¹³¹ Preuzeto iz knjige: Virtue D., *Kristalna djeca. Vodič za najnoviju generaciju duhovne i osjetljive djece.*, TELEDISK, Zagreb, 2004. Str.91.

¹³² Ibid.

¹³³ Preuzeto iz knjige: Virtue D., *The care and feeding of indigo children.*, Hay House, Inc., USA May, 2010., str. 39.

¹³⁴ Ibid.

¹³⁵ Ibid.

(sakrije samo glavicu ili pogled, dovoljno da on mene ne vidi) i uzvikuje „Tuuu-Tuuu“¹³⁶, zatim se lukavo otkrije ili pokaže i povikne sa smješkom „A baaa!“¹³⁷. Pred nekoliko dana bili smo sami doma i dok sam pripremala ručak u kuhinji on se igrao u dnevnom boravku. U jednom momentu se naglo ustao, nasmijao i brzo sakrio iza zida blagavaone i povikao „tuu-tuu?“. Primjetila sam da taj ku-ku nije bio namijenjen meni jer me u tim momentima uopće nije doživljavao. Za nekoliko sekundi je iskočio pored zida i gledajući u prazan prostor u dnevnom boravku povikao „A baaaa!“ i počeo se smijati. U tom trenu mi je sve bilo jasno. Obuzela me toplina i radost, znala sam da vidi svoje anđele baš poput mene.

4.5. KRISTALNA DJECA

Pod pojam „Kristalna djeca“, podrazumijevaju se zapravo novije generacije „Indigo djece“. Radi se o nešto mlađim generacijama indigovaca koje karakteriziraju nešto drugačija obilježja osobnosti i karaktera u odnosu na indigovce. Iako ih Nancy Ann Tappe nije vidjela u velikom broju niti predviđjela njihovu budućnost kao novu vrstu djece nakon indigovaca koja će uvesti značajne, magične promjene u svijetu, vidjela ih je svega nekoliko. Rekla je kako postoji mogućnost rađanja malih kristalaca u skoroj budućnosti kako bi pomogli indigovcima.¹³⁸ Bila Nancy u pravu ili ne, danas mnogi autori pa tako i Doreen Virtue opisuju kristalnu djecu diljem svijeta. Iako su razlike između njih i indigovaca najuočljivije glede njihovih temperamenata, nisu toliko značajne kako bi zaprimile kategoriju nove vrste djece. Pretpostavka je da su oni podvrsta indigovaca, odnosno generacija čiji su roditelji indigovci.

„Prvo što ćete primjetiti kod kristalne djece (...), jesu njihove oči, velike, prodorne, prepune mudrosti koja nadilazi njihovu dob. Njihov će pogled hipnotički zarobiti vaš pogled, a duša će se u potpunosti otvoriti kako bi ju ona mogla iskreno zagledati.“¹³⁹ Ovako Virtue opisuje kristalnu djecu. Uspoređuje ih sa indigo djecom pa kaže kako bez obzira na to što imaju mnoge zajedničke osobine, najveća razlika se vidi u njihovim temperamentima. Kaže kako je indigo djeci uobičajen duh ratnika, „(...)“¹⁴⁰, dok su kristalna djeca „blage i mirne naravi, (...) pomirljiva i bezbrižna“¹⁴¹. Dok je kod indigo djece specifično to da imaju auru¹⁴² indigo plave boje, za kristalce je svojevrsna aura raznih pastelnih boja, „poput prizme

¹³⁶ (što znači „ku-ku?“; odnosno "gdje si?")

¹³⁷ (što znači- evo te/tu si)

¹³⁸ Preuzeto iz: Altaras K., Tappe N., *Indigos. The quiet storm.*, 2. Poglavlje: *The Myth*, (Kindle Paperwhite verzija), preuzeto sa: Amazon.com

¹³⁹ Preuzeto iz knjige: Virtue D., *Kristalna djeca. Vodič za najnoviju generaciju duhovne i osjetljive djece.*, TELEDISK, Zagreb, 2004. Str.1.

¹⁴⁰ Ibid, str. 1. i 2.

¹⁴¹ Ibid, str. 2.

¹⁴² Aura je energetski omotač oko emotivnog i fizičkog tijela. njena debljina ovisi o tome koliko je osoba odmorna ili umorna, ovisi o stanju njegova zdravlja, osjećaja i raspoloženja. Izvor: Manola D., *Reiki. Svijet simbola. Vodič kroz iskustvenu primjenu Reiki simbola.*, STEF d.o.o., Zagreb, 2005., str. 227.

kvarcnog kristala^{143,144}. Nadalje, sljedeća slična osobina im je ta da su svjesni svoje prirode i ne mogu od nje, niti žele bježati. Kristalna kao i indigo djeca imaju izražena osjetila za detekciju nepoštenja, straha, neistina i manipulacije te nemaju sposobnost prilagodbe disfunkcionalnim situacijama (škola, dom, okolina), što znači da se ne mogu odvojiti od svojih osjećaja i pretvarati se da je sve u redu kada nije „ukoliko nisu pod utjecajem sedativa ili lijekova“¹⁴⁵. Kristalna djeca imaju istu teoriju glede svojih sposobnosti.¹⁴⁶

Indigo generacije su sada već roditelji. Oni su roditelji malih Kristalaca. Obzirom na svoju vlastitu prirodnu produhovljenost i shvaćanje eteričnog svijeta, podrazumijeva se da su njihova djeca po evoluciji još više produhovljena sa još izraženijim sposobnostima. Razlika je velika u načinu roditeljstva i odgoja kroz koji prolaze kristalci i kroz koje su prolazili indigovci. Kristalci su/će biti u neopisivo većoj mjeri shvaćeni, podržani, poticani i otvoreniji razgovorima sa svojim Indigo roditeljima nego li su Indigovci bili sa svojim.¹⁴⁷

Virtue navodi osobine kristalne djece¹⁴⁸:

- „- rođeni su 1995. godine ili kasnije
- velike oči intenzivnog pogleda
- magnetske osobnosti
- izuzetno su privržena
- kasno počinju govoriti
- izuzetno su glazbeno orijentirani i vjerovatno će prije propjevati nego progovoriti
- u kombinaciji se koriste telepatijom i govorom znakova koje su sama izmislila
- događa se da im liječnici dijagnosticiraju autizam i Aspergerov sindrom
- mirne su naravi, draga i prepuna ljubavi
- lako praštaju drugim osobama
- izuzetno su osjetljiva i empatična
- prirodi i životinjama posvećuju mnogo pozornosti
- iskazuju iscjeliteljske sposobnosti
- pokazuju veliki interes za kristale i kamenje
- često razgovaraju o anđelima, duhovnim vodičima i osjećajima iz prošlih života

¹⁴³ Gorski kristal ili čisti kvarc je najzastupljeniji i najpoznatiji mineral na Zemlji. Po kemijskom sastavu on je silicijev dioksid (SiO₂). O svojstvima ovog kristala. Preuzeto sa: <http://alternativa-za-vas.com/index.php/clanak/article/gorski-kristal>, Pristupljeno 12. lipnja 2016., A o svojstvima kristalna detaljnije pogledati na e-izvoru: <http://www.prirodnolijecenje.net/gorskikristal.html>, Pristupljeno 12. lipnja 2016.

¹⁴⁴ Preuzeto iz knjige: Virtue D., *Kristalna djeca. Vodič za najnoviju generaciju duhovne i osjetljive djece.*, TELEDISK, Zagreb, 2004., str. 3.

¹⁴⁵ Ibid, str. 5 i 6.

¹⁴⁶ Ibid, str. 6.

¹⁴⁷ Ibid, str.87.

¹⁴⁸ Ibid, str. 3. i 4.

- kreativna su i izuzetno sklona umjetnosti
- sklonija su vegetarijanskim obrocima i sokovima nego „običnoj hrani“
- mogu biti neustrašivi istraživači i penjači s nevjerovatnim osjećajem za ravnotežu“¹⁴⁹

Veliki su ljubitelji prirode, kamenja i kristala, te se nevjerovatnom brzinom i lakoćom zbližavaju sa životinjama.¹⁵⁰ Kristalna djeca su izrazito osjetljiva na neke vanjske podražaje poput energije svijeta (kolektivne svijesti, (suosjećaju s ljudima za vrijeme velikih katastrofa bez da su svjesno vidjeli da se ti događaji trenutno dešavaju u svijetu, npr. 11. Rujna 2001.)¹⁵¹); na tuđe emocije (izrazito su uznemireni kada osjete da je netko nesretan ili plače (itd.)); glasne zvukove i buku, gužvu, temperaturu, nered i neorganiziranost, kaotično okruženje, umjetne sastojke i kemikalije.¹⁵² Iako osjetljiva, sposobna su podnijeti uistinu ozbiljne fizičke traume te se u vrlo kratkom periodu (unutar nekoliko minuta, ovisno o situaciji) nakon njih i oporaviti.¹⁵³

„Alice ima pet godina i veoma voli biljke; lako se uznemiri kada njezina majka obrezuje biljke ili uklanja suho lišće i cvjetove.“¹⁵⁴

„Zoey ima tri godine, ona ljubi i grli otpalo ili osušeno lišće“¹⁵⁵

„Netko je jednom ubrao cvijet i dao ga dvogodišnjoj Crystal, a ona se jako uznemirila. Crystal je otišla do stabljike koja je još bila u zemlji i pokušala na nj pričvrstiti ubrani cvijet.“¹⁵⁶

Kod kristalaca je izražen velik broj sposobnosti i talenata koje imaju i njihovi indigo roditelji. Neki su isti, neki drugačiji a neki čak izraženiji i napredniji u odnosu na indigo roditelje. Kod kristalne djece je najveća razlika ta što ih odgajaju indigo roditelji te samim time imaju puno bolje predispozicije u odnosu na odrastanje svojih indigo roditelja.¹⁵⁷

¹⁴⁹ Preuzeto iz poglavlja: *Tko su kristalna djeca*, knjige: Virtue D., *Kristalna djeca. Vodič za najnoviju generaciju duhovne i osjetljive djece.*, TELEDISK, Zagreb, 2004., str. 3. i 4.

¹⁵⁰ Preuzeto iz knjige: Virtue D., *Kristalna djeca. Vodič za najnoviju generaciju duhovne i osjetljive djece.*, TELEDISK, Zagreb, 2004. Str.69. - 75.

¹⁵¹ Ibid, str.41.

¹⁵² Ibid, str. 39.-46.

¹⁵³ Ibid, str. 47.

¹⁵⁴ Ibid, str. 73.

¹⁵⁵ Ibid.

¹⁵⁶ Ibid.

¹⁵⁷ Uz poštovanje spram odgoja svih generacija i njihovih roditelja i odgajatelja, želim naglasiti razliku indigo produhovljene generacije koja je odrasla u puno manje „duhovnom“ okruženju (govoreći općenito, bez omalovažavanja ičije duhovne i odgojne situacije u obitelji), i kristalne djece koju odgajaju po prirodi produhovljeniji indigo roditelji (govoreći općenito, bez omalovažavanja ičije duhovne i odgojne situacije u obitelji).

4.6. POGREŠNO DIJAGNOSTICIRANJE

4.6.1. ŠTO SU TO ADD, ADHD I AUTIZAM?

ADD, A.D.D. ili ADHD su zastarjeli akronimi koji se zbog nedovoljne informiranosti i dalje koriste te na taj način šire dezinformacije i mogu uzrokovati potencijalno krivo dodjeljivanje dijagnoza. Informacije su izmijenjene sukladno napretku znanosti te je novi i ispravan naziv sljedeći: Attention-Deficit/Hyperactivity Disorder AD/HD¹⁵⁸, odnosno Deficit-Pažnje/Poremećaj Hiperaktivnosti¹⁵⁹ AD/HD. Znanstvenici su utvrdili kako AD/HD nije jedan specifični poremećaj sa različitim varijacijama. AD/HD su podijelili u 3 različite podgrupe, sukladno njihovim glavnim karakteristikama u odnosu na sam poremećaj: nepažljivost, impulzivnost i hiperaktivnost. Tri podgrupe su: AD/HD pretežno kombinirani tip¹⁶⁰, AD/HD pretežno nepažljiv tip¹⁶¹, AD/HD pretežno hiperaktivni –impulzivni tip¹⁶² ¹⁶³.

Ove podgrupe uzimaju u obzir da neka djeca sa AD/HD-om imaju malo (gotovo nemaju uopće) poteškoća sa mirnim sjedenjem ili zabrinjavajućim ponašanjem no mogu biti pretežno nepažljiva te iz tog razloga imaju velikih poteškoća sa koncentracijom i fokusiranjem na trenutni zadatak. Drugi primjerice, mogu biti sposobni pratiti zadatak koji se odrađuje, no imaju poteškoća sa gubitkom fokusa iz razloga što su možda pretežno hiperaktivno-impulzivnog tipa. Najčešća podgrupa je pretežito kombinirani tip. Ova djeca će imati značajne simptome sve tri podgrupe.¹⁶⁴

AD/HD je neurobiološki razvojni poremećaj koji zahvaća 3-5% školske populacije.¹⁶⁵ Nitko ne zna što točno uzrokuje ovaj poremećaj. Znanstveni dokazi predlažu da se ovaj poremećaj u većini slučajeva prenosi genetski.¹⁶⁶

¹⁵⁸ Preuzeto sa e-izvora: *Optometrists network, attention deficit disorder*, http://www.add-adhd.org/ADHD_attention-deficit.html, Pristupljeno 11. lipnja 2016.

¹⁵⁹ Slobodan prijevod engleskog termina.

¹⁶⁰ Slobodan prijevod engleskog termina.

¹⁶¹ Slobodan prijevod engleskog termina.

¹⁶² Slobodan prijevod engleskog termina.

¹⁶³ Preuzeto sa e-izvora: *Optometrists network, attention deficit disorder*, http://www.add-adhd.org/ADHD_attention-deficit.html, Pristupljeno 11. Lipnja, 2016

¹⁶⁴ Ibid.

¹⁶⁵ Preuzeto sa e-izvora: *Optometrists network, attention deficit disorder*, http://www.add-adhd.org/ADHD_attention-deficit.html, Pristupljeno 11. Lipnja, 2016, (Professional Group for Attention and Related Disorders,1991)

¹⁶⁶ Preuzeto sa e-izvora, i za detaljnija objašnjenja djelovanjakemijskih spojeva u centralnom živčanom sustavu prilikom djelovanja AD/HD-a pogledati sam izvor: *Optometrists network, attention deficit disorder*, http://www.add-adhd.org/ADHD_attention-deficit.html, Pristupljeno 11. lipnja 2016.

Simptomi nepažnje¹⁶⁷ su sljedeći:

- [dijete] često ne uspijeva pružiti potpunu pažnju detaljima ili čini nemarne pogreške u školskoj zadaći, poslu i ostalim aktivnostima
- Često ima poteškoće sa održavanjem pažnje prilikom igre ili odrađivanja zadataka
- Često se čini kao da uopće ne sluša kada mu se obraća
- Često ne slijedi upute i ne uspijeva završiti domaću zadaću i ostale zadatke, u kući i na poslu (no ne zbog nesposobnosti, neznanja ili razumijevanja uputa)
- Često ima poteškoća sa organiziranjem zadataka i aktivnosti
- Često izbjegava i ne voli uključivanje u zadatke koji iziskuju održani mentalni napor (poput školske ili domaće zadaće)
- Često gubi potrebne stvari za izvršavanje zadataka i aktivnosti (npr. igračke, školske zadatke, olovke, knjige ili alate)
- Često se vrlo lako omete drugim stimulansima
- Često je zaboravljiv u dnevnim aktivnostima

Simptomi hiperaktivnosti¹⁶⁸ su sljedeći:

- Često vrpolti dlanovima ili stopalima ili se izvija/grči u stolici
- Često napušta svoje sjedalo u učionici ili u drugim situacijama kada se od njega očekuje da to ne čini.
- Često trčkara ili se penje okolo, u situacijama kada se to od njega ne očekuje
- Često ima poteškoće s igranjem ili stupanjem u slobodne aktivnosti na miran način
- Često neumjereno priča

Simptomi impulzivnosti¹⁶⁹ su sljedeći:

- Često bubne odgovor prije nego li je pitanje postavljeno u potpunosti
- Često ima poteškoća na čekanju na red
- Često prekida i upada u riječ drugima (u tuđe konverzacije ili igre)

Stručnjaci napominju važnost adekvatnog i stručnog konzultiranja, identifikacije i vođenja tematike AD/HD-a, iz razloga što su opisane karakteristike vrlo slične, dapače neke su čak iste kao i svakodnevno ponašanje djeteta koje nema AD/HD. Neadekvatnim i

¹⁶⁷ Preuzeto sa e-izvora: *Optometrists network, attention deficit disorder*, http://www.add-adhd.org/ADHD_attention-deficit.html, Pristupljeno 11. Lipnja, 2016, (American Psychiatric Association, 1994, str. 83.-84.)

¹⁶⁸ Ibid, str. 84.

¹⁶⁹ Ibid.

nestručnim rukovanjem ovih informacija mogu se učiniti ozbiljne posljedice na dobrobit samog djeteta. Iz tog razloga, testiranja se nikada ne bi trebala provoditi bez nadzora specijaliste.

ASD¹⁷⁰ - Autism spectrum disorder, odnosno poremećaj u spektru autizma je poremećaj u biološkom razvoju mozga. Postoji vrlo širok spektar vrsta autizma koje se preklapaju jedna s drugom, te upravo iz tog razloga ne postoje dvije iste autistične osobe u svijetu. Svaka od njih ima svoj oblik i verziju autizma. Obzirom na spomenutu raznovrsnost, postoje neka slična ponavljanja ljudi s autizmom poput slabe ili nikakve socijalne interakcije i komunikacije, otežana ili gotovo nikakva komunikacija vebalna i neverbalna, ograničeni i ponavljajući obrasci ponašanja. Kod neke djece autizam se javlja od samog rođenja, kod nekih nastupa kasnije gdje odjednom izgube jezične i društvene sposobnosti, dok je kod trećih razvoj nastupao normalnim tokom sve dok nisu usvojili dovoljno bogat vokabular za demonstraciju svojih neuobičajenih ideja i preokupacija. Neke od poremećaj u spektru Autizma su Aspbergerov sindrom, pervazivni razvojni poremećaj, autistični poremećaj, Rett Sindrom.¹⁷¹

O kojem god poremećaju da se radi, čak i u slučaju konačnog postavljanja dijagnoze osobno smatram kako je uvijek sigurnije i bolje pokušati pronaći alternativne načine liječenja i pomaganja djetetu, prije negoli mu se propiše ikakav lijek ili supstanca koja za njegovo tijelo nije prirodna. Valja uzeti u obzir sve opcije prije nego ga se podvrgne rigoroznim štetnim kemijskim sastavima.

4.6.2. KAKO AD/HD I AUTIZAM UTJEČU NA ŽIVOTE INDIGO DJECE?

„Svakom petstotom djetetu se dijagnosticira autizam ili neki od simptoma autizma. (...) pet ili više posto američke djece slijedi poseban obrazovni program zbog teškoća u učenju. (...) Dva milijuna djece (i to samo u SAD-u) mora uzimati lijek Ritalin zbog takozvanih problema u ponašanju (...)”¹⁷²

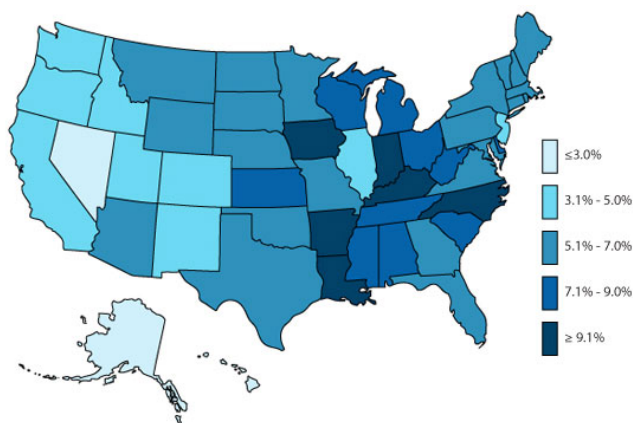
„Više od šest milijuna djece u Americi koristi psihotronske lijekove za ADHD, depresiju i druge vrste psiholoških oboljenja. (...) Jedan u svakih 36 dječaka u Australiji i New South Wales-u koristi Ritalin, koji je ujedno i najšire propisani lijek kod djece.”¹⁷³

¹⁷⁰ Preuzeto sa e-izvora: WebMD, Autism Spectrum Disorders Health Center, <http://www.webmd.com/brain/autism/autism-spectrum-disorders>, Pristupljeno 11. Lipnja, 2016

¹⁷¹ Ibid.

¹⁷² Carrol L., Tober J. *Indigo djeca. Deset godina poslije. Što se događa s indigo tinejdžerima?*, Planetopija, Zagreb 2009., str. 9.

¹⁷³ Preuzeto iz knjige: Virtue D., *The care and feeding of indigo children.*, Hay House, Inc., USA May, 2010., str. 23.

Slika 3¹⁷⁴: Slika prikazuje statističke podatke raspoređene po državama SAD-a, prema roditeljskim prijavama o liječenju AD/HD -a pripisanim medikamentima. Brojevi pokazuju koliko postotak djece u određenoj Američkoj državi, u životnoj dobi od 4 do 17 godina trenutno¹⁷⁵ konzumira lijek za AD/HD.

Ovo su samo neki od dostupnih statističkih prikaza i pokušaja osvješćivanja roditelja i pedagoških djelatnika o opasnostima pogrešne dodjele dijagnoze AD/HD -a ili Autizma djece. Kultura današnjice¹⁷⁶ nalaže kako je potpuno „normalno“ sjediti u razredu osnovne ili srednje škole i uzimati pripisane lijekove za neku vrstu poremećaja. Dapače, djeca to čak smatraju faktorom popularnosti među svojim kolegama, jer ako oni uzimaju neki lijek znači da dobivaju poseban tretman u školi ili se moraju manje truditi, jer je njihova „situacija“ donekle opravdana. Neminovno je spominjati kako djeca vrlo lukavo i brzo shvate poantu priče i krenu iskorištavati situaciju i sve njene „rupe u zakonu“ kako bi izvukli maksimalno zadovoljstvo u svoju korist. Savršen primjer ovakve priče opisuje Ryan, čije sam iskustvo navela u podnaslovu „Istinite priče“.

Zašto je to tako? Ako pogledamo unatrag pedeset ili šezdeset godina vrlo teško ćemo naći slične primjere. Tu i tamo se uvijek našao po jedan ili nekolicina učenika koji su iz opravdanih zdravstvenih razloga morali uzimati svoju terapiju, no nitko od njih nije bio dijagnosticiran sa poremećajem pažnje i koncentracije. Dijete po prirodi raste i razvija se. Dolazi na ovaj svijet kao znatiželjno energično stvorenje, željno novih informacija i odgovora na pitanje „Zašto?“. Od svoje najranije dobi ima prekrasan prirodni talent i sposobnost upijanja enormnih količina informacija. Na taj način uči svoj ili strani jezik, širi svoj vokabular i svjetonazor. Zaintrigiran je dubokim pitanjima o nama¹⁷⁷ posve običnim stvarima o kojima zapravo nikad i ne razmišljamo. Pitanja poput zašto je nebo plave boje?; Zašto pada kiša?; Ako je naš planet kao lopta, kako ljudi sa druge strane mogu hodati naglavačke i ne

¹⁷⁴ Slika prikazuje statističke podatke raspoređene po državama SAD-a, prema roditeljskim prijavama o liječenju AD/HD -a pripisanim medikamentima. Brojevi pokazuju koliki postotak djece u određenoj američkoj državi, u životnoj dobi od 4 do 17 godina trenutno¹⁷⁴ konzumira lijek za AD/HD. E-izvor: Centers for disease control and prevention., <http://www.cdc.gov/ncbddd/adhd/medicated.html>, pristupljeno 11. lipnja 2016.

¹⁷⁵ Podaci se odnose na vremenski period 2003.-2011. kada je napravljeno istraživanje "Trends in the Parent-Report of Health Care Provider-Diagnosed and Medicated ADHD: United States, 2003—2011.", čiji se sažetak može pronaći na sljedećem e-izvoru: <http://www.cdc.gov/ncbddd/adhd/features/key-findings-adhd72013.html>, pristupljeno 11. lipnja 2016.

¹⁷⁶ Najviše uočljivo u SAD-u i Velikoj Britaniji.

¹⁷⁷ odraslim osobama

padnu sa Zemlje?. Dječja mašta je toliko bogata i bezgranična da nas njihova pitanja i izjave vrlo često ostave bez riječi. Imaju sposobnost fascinacije toliko (nama) nevažnim stvarima. Sposobni su ubrati list sa drveta i proučavati ga okrenutog prema Suncu diveći se njegovoj građi, strukturi i nacrtima. Njihova mašta nema granica, uz nju djetetov rast prati iznimna energija duha i tijela. Oni su aktivni i puni energije, sposobni su skakati satima i nakon toga trčati oko parka jedno za drugime, dok im istovremeno kroz glavu prolazi sto i jedno pitanje koje žele postaviti. Djeca su iskrena i puna ljubavi, energična, maštovita i znatiželjna. Nitko od njih ne voli sjediti posve mirno po 45 minuta, kroz 5 do 8 školskih sati na dan u klupama, u zatvorenom monotonom prostoru, slušajući svoga učitelja kako priča o nečemu što ih ponekad apsolutno ne interesira. Radije bi se igrali međusobno u školskom dvorištu i učili elemente prirode i društva¹⁷⁸ u samoj prirodi, gdje im učitelj može na konkretnom primjeru dočarati apstraktan pojam zim zelenog stabla ili pak matematički smisao metara i kilometara.

Što se onda točno dešava u današnjem svijetu? U knjizi „Neumorna djeca, bespomoćni roditelji“¹⁷⁹ sam naišla na opis djeteta sa poremećajem pažnje:

- „Djeci s poremećajem pozornosti teško je mirno, strpljivo i opušteno baviti se nekim predmetom. Bilo da je riječ o školi, pisanju domaće zadaće, ili igri...“¹⁸⁰
- „Djeca često imaju neiscrpnu energiju, čini se da ih ništa ne može izmoriti i da nema te prepreke koja bi za njih bila prevelika. Ona jednostavno ne uspijevaju dulje vrijeme mirovati ili mirno sjediti.“¹⁸¹
- „Kada se igraju s braćom ili sestrama ili s vršnjacima, često dolazi do svađa, jer se djeca s poremećajem pozornosti ne mogu pridržavati pravila.“¹⁸²
- „Takav se poremećaj može utvrditi vrlo rano (kod malog djeteta predškolske dobi) ako je dijete nemirno, ako teško može zaspati i često se budi...“¹⁸³

Uz ova tri primjera, kroz knjigu sam nailazila na slične opise koji prema mom mišljenju opisuju posve normalno razvojno razdoblje djeteta. Ovo je vrlo delikatna stvar i ne bi se trebala olako shvaćati. Prilikom dijagnosticiranja valja uzeti u obzir širi spektar potencijalnih uzroka nastalog stanja. Treba jako dobro uvidjeti razliku između stvarnih problematika poremećaja i realne, šire situacije djeteta i okruženja u kojemu ono boravi, a

¹⁷⁸ Školski predmet

¹⁷⁹ Lauth G. W., Schlottke P. F., Naumann K., *Neumorna djeca, bespomoćni roditelji*, Mozaik knjiga, Zagreb, 2008.

¹⁸⁰ Preuzeto iz: Lauth G. W., Schlottke P. F., Naumann K., *Neumorna djeca, bespomoćni roditelji*, Mozaik knjiga, Zagreb, 2008., Str. 10

¹⁸¹ Ibid.

¹⁸² Ibid.

¹⁸³ Ibid.

koje ujedno psihički i fizički utječe na njega. Često su djetetove burne reakcije u razredu¹⁸⁴ samo rezultat dubljeg nezadovoljstva koje je proizašlo iz primjerice odnosa majke prema njemu samome. Primjerice, majka je suviše zaposlena i ne pruža dovoljno pažnje i ljubavi svome djetetu te je to isto dijete iz tog razloga nezadovoljno. Njen brzi način života i konstantna žurba nekamo (od straha da ne zakasni), djeluju frustrirajuće na dijete koje se želi više poigrati na miru s njom doma, itd. Nemaju djeca poremećaj pažnje, već odrasli imaju poremećenu percepciju djetinjstva. Ti isti roditelji i učitelji koji su se u svojoj mladosti neumorno penjali po stablima, trčali nezagađenim, otvorenim livadama, postavljali sto i jedno pitanje svojim roditeljima, kao da su u potpunosti zaboravili na prekrasan period odrastanja koji su prošli. Zaboravljaju da su i oni sami bili isti takvi, imali iste misli spram škole i učenja. Danas ti roditelji, odgajatelji i zdravstveni djelatnici dodjeljuju dijagnoze i lijekove „šakom i kapom“ svojoj djeci kako bi ona postala mirnija i poslušnija. Kako bi postali lutkice koje mirno sjede u razredu i slušaju što učitelj govori. Lutkice koje nemaju vlastito mišljenje i želju za životom, igrom, radošću. Lutkice koje dolaskom doma ne propitkuju sto i jedno pitanje svojim umornim roditeljima kojima se u tom trenu naprosto ne da nositi sa energičnošću svojega djeteta. Lutkice koje prilikom uzimanja propisane terapije gube želju za svime što ih čini sretnima¹⁸⁵. Bahato je, bezobrazno, uobraženo, egoistično, sebično i naprosto glupo da zbog vlastite nesposobnosti¹⁸⁶, neznanja¹⁸⁷, nezainteresiranosti¹⁸⁸ i zatvorenosti uma¹⁸⁹ roditelj ili odgajatelj svjesno odlazi liječniku, opisuje situaciju i moli da mu se pomogne, jer je dijete naprosto hiperaktivno i ne može se koncentrirati na jednu stvar koju radi. Naravno da ne može, dijete je, želi pažnju svojih roditelja, friški zrak i prijatelje sa kojima će se igrati i učiti!

Dijete stiže doma i na nagovor svojih roditelj započinje uzimati propisani lijek. Roditelj ga je napustio u njegovom najbitnijem trenutku i predao ga lijekovima. Samim time mu je dao do znanja „ne volim te takvog kakav jesi, uzmi ove lijekove i postani drugačiji, suprotno od onoga što jesi, tada ću te voljeti“. Istina je ta da ga ne vole ni kasnije, jer vide kako se promijenio, nije više onaj isti, veseli dječak, pa ga propitkuju: „Što se s tobom

¹⁸⁴ koja za njega predstavlja neutralnu i sigurnu okolinu

¹⁸⁵ Primjeri su navedeni u sljedećem potpoglavlju 4.6.1. Istinite

¹⁸⁶ Nesposobnosti roditelja da se nose sa svojom enegičnom djecom, čija se energija zapravo samo treba ispravno usmjeriti (sport, aktivnost, vršnjaci, igralište), dok ti isti roditelji rade sasvim suprotno (posade ih na kauč pred televiziju, hrane umjetnom hranom punom šećera (od kojih se razine adrenalina podižu prilikom čega dijete ima toliko više energije koju mora potrošiti).

¹⁸⁷ Neznanja roditelja i odgajatelja na koji način razumjeti, i prilagoditi sebe i okolinu svome djetetu.

¹⁸⁸ Nezainteresiranosti roditelja i odgajatelja o djetetovoj situaciji, stvarima koje ga muče ili stvaraju osjećaj nelagode zbog kojih reagira na način na koji reagira.

¹⁸⁹ Zatvoren um iz razloga što nisu spremni prihvatiti činjenicu pojave novih situacija njima i nepoznatih znanja. (Npr. Indigo sposobnosti o kojima dijete priča svojim roditeljima. Dijete želi podijeliti svoje veselje o spoznaji kako priča sa svijetlosnim bićima (Anđelima), koja ga stalno okružuju i kako mu ona mogu pomoći u viđenju bolnih mjesta na nečijem tijelu. Roditelj smatra kako njegovo dijete „opet“ ima „prebujnu“ maštu i kako mu se sada naprosto ne da nositi sa njegovim „glupostima“ jer ima važnijeg posla poput plaćanja računa ili pisanja one prezentacije koju sutra mora održati pred direktorima firme u kojoj radi.)

desilo?“¹⁹⁰. Odjednom ga počinju napuštati i njegovi svjetlosni prijatelji. Anđele koje je do tada vidio, uz koje je učio, osjetio mir i ljubav, više nisu tu. Zbog utjecaja medikamenta zatomila se djetetova priroda i urođena sposobnost viđenja svojih anđela.

Uzimanjem ovih propisanih lijekova, indigo dijete nailazi na podvojene osjećaje. S jedne strane uzimanjem propisanih lijekova može zadovoljiti želje svojih roditelja (na taj način spriječiti njihovo daljnje razočaranje u svoje dijete), lijek mu daje „mogućnost uklapanja“ s ostalim vršnjacima te mu daje (zatupljujući osjećaj) mogućnost za bijeg od vlastite realnosti (osjećaja unutarnje praznine i različitosti od ostatka svijeta). S druge strane, ovo dijete iznimno pati jer sa svjesne strane gleda kako se njegova priroda i talenti gase. Uzimanjem ovih lijekova vrlo brzo počnu gubiti osjećaj za svoju intuiciju i ostale metafizičke sposobnosti koje posjeduju. Njihova osobnost se također mijenja. Gasi se prirodni poriv „ratničke osobnosti“, borbe za znanjem i poboljšanjem. Dijete odjednom više nema osjećaj htijenja i želje za napredovanjem.¹⁹¹ Dijete postaje bezvoljno, gubi iskru radosti i sreće koja ga vodi kroz odrastanje. Virtue opisuje kako indigo djeca uzimanjem ovih lijekova postaju „apatični konformisti“ koji gube svoj životni cilj i znanje o njemu.¹⁹² Ovo indigo dijete počinje gubiti želju za prijateljima i druženjem, polako postaje introvert ovisan o lijekovima. Ulazi u pubertet i počinje tražiti jače lijekove, postao je ovisan o njima. Virtue to i potvrđuje. Kaže kako indigo djeca koja redovito uzimaju Ritalin postaju sklonija zlouporabi jačih ilegalnih droga kasnije iz razloga što ih se tako uči od najranije dobi. Uči ih se kako svoje nezadovoljstvo mogu utopiti u medikamentima. Uče da sreća i osjećaj dobrobiti i blagostanja nisu prirodni te da se mogu dobiti samo u obliku pripisane terapije ili droge.¹⁹³ Također napominje kako Ritalin ima vrlo blisku povezanost s kokainom i speedom jer konzumacijom pruža vrlo sličan efekt u organizmu; pruža osjećaj zadovoljstva i sreće „feel-good drug“ (*osjećaj-se-bolje droga*), te se u istu svrhu prodaje ilegano na ulicama i po školama.¹⁹⁴

Od jednom, slika budućnosti ovog indigovca nema obećavajući nastavak, a sve iz razloga što se ljudi koji su bili najodgovorniji za njega, nisu htjeli potruditi, nije im bio na prvom mjestu. Istina, poremećaj pažnje je ovdje u pitanju, poremećaj pažnje roditelja spram svoga djeteta.¹⁹⁵ Kao i roditeljev poremećaj percepcije djetinjstva. Dijete nema što krivo razumjeti ili nemati mogućnost shvaćanja. Dijete je dijete! Ono uči, raste i voli.

¹⁹⁰ Samim time djetetu dalje daju na znanje „kakav god da jesi, nikad nam nećeš biti dovoljno dobar i nikada nećemo u potpunosti biti zadovoljni sa tobom“

¹⁹¹ Virtue D., *The care and feeding of indigo children.*, Hay House, Inc., USA May, 2010. Str. 24.

¹⁹² Ibid.

¹⁹³ Ibid, str. 25.

¹⁹⁴ Ibid.

¹⁹⁵ Ibid, str. 2.

Virtue napominje kako postoji mnogo sličnosti između nadarene djece i djece s AD/HD -om. Visoki kvocijent inteligencije, kreativnosti i sklonosti riskiranjima su neke od vrlina koje ih oboje krase. Jedinu razliku koju im navodi je ta da nadarena djeca svoje započete zadatke i završe, za razliku od djece s AD/HD -om.¹⁹⁶ Kaže kako se indigo djeca zbog svoje energičnosti i hiperaktivne naravi najčešće dijagnosticiraju sa AD/HD -om, dok kristalnu djecu najčešće obilježavaju sa autizmom, zbog njihove smirene prirode i povučenosti koja je zapravo opravdana zbog korištenja svojih telepatičkih sposobnosti.¹⁹⁷ Telepatija je jedan primjer izuzetnih sposobnosti kristalaca. Zbog ove sposobnosti se kristalce vrlo često pogrešno interpretira te im se vrlo često dijagnosticira autizam. Upravo iz tog razloga kristalcima se u ranoj dobi dijagnosticira autizam, jer djeluju suviše povučeno, mirno, ne razgovaraju. S druge strane indigovce se dijagnosticira s AD/HD -om zbog njihove „hiperaktivne“ naravi.¹⁹⁸

Mary Ann Block kaže:

„Vjerujem da su djeca voljna učiti i da većina posjeduje sposobnost učenja. Većina djece koja dolaze u moj ured su veoma bistra. No često imaju poteškoća s učenjem. Mi kao odrasli, kao odgovornost smo odgovorni za pružanje pomoći djeci u učenju na najbolji mogući način, bez davanja stimulansa ili drugih vrsta medikamenata. Ako dijete sjedne za klavir i po urođenom znanju ne zna kako ga svirati, ne kažemo da ima poremećaj ili nemogućnost učenja te mu pripišemo lijek. Već ga naučimo svirati klavir na način da mu pružimo poduke, vrijeme vježbanja i dozvolimo određeni period godina da se razvije u uspješnog pijanistu. No ako to isto dijete ne može istog trena naučiti matematiku, ili čitati i pisati, onda ga odmah tretiramo kao da ima poremećaj učenja.“¹⁹⁹

Virtue za primjer navodi istražiteljicu dr. Bonnie Cramond, koja je proučavala sličnosti između kreativnosti i AD/HD ponašanja, koja kaže:

„Michale Kearney, najmlađa osoba sa završenim fakultetom u svijetu je dijagnosticiran sa AD/HD -om još kao jednogodišnje dijete te mu je pripisan Ritalin. Njegovi roditelji su odbili pripisanu terapiju te su odlučili svome djetetu posvetiti vrijeme i adekvatnu vrstu edukacije. Krenuo je u školu sa tri godine, upisao „junior college“²⁰⁰ sa šest godina te sa

¹⁹⁶ Ibid, str. 3.

¹⁹⁷ Preuzeto iz poglavlja 4.5. Kristalna djeca

¹⁹⁸ Više o ADD-u i ADHD-u kod indigovaca u daljnjim poglavljima.

¹⁹⁹ Preuzeto iz knjige: Virtue D., *The care and feeding of indigo children.*, Hay House, Inc., USA May, 2010., str. 25. i 26.

²⁰⁰ institucija visokog obrazovanja u trajanju od 2 godine, koja se upisuje nakon završene srednje škole. Vrednuje se diplomom višeg ranga od diplome srednje škole a nižeg ranga od diplome prvostupnika. Polaznik ukoliko želi, dalje može upisati redovni fakultet gdje mu se

deset godina diplomirao na Univerzitetu South Alabama. Njegov otac Kevin Kearney, odbio je pretpostavljaju činjenicu da je nepozornost njegova sina bila uzrokovana manjkom pažnje. Naprotiv, djeca poput Michalea imaju višak pažnje. U dvije sekunde on je predvidio što ćete mu reći. Poigrao se sa nekolicinom mogućih odgovora, i sada pogledava uokolo dok čeka da vi završite svoju misao. Izgleda kao da ne obraća pažnju i to izluđuje profesore.“²⁰¹

4.6.3. ISTINITE PRIČE

DAWN:

„Ja mislim da je Ritalin apsurdan. Odrasli pokušavaju stavljati svoju djecu u kategorije kako bi se oni sami osjećali sigurnije. Vidio sam kako se to dešava puno puta. To rade samo kako bi mogli problem prebaciti dalje, na nekog drugog. „A što se može, ima ADD, zato se ponaša tako.“ Na taj način opravdavaju situaciju s kojom se ne žele sami suočiti. Često puta se lijek krivo pripiše i tada zaista naškodi djetetu. U puno situacija deficit pažnje dolazi od strane samog roditelja koji ne pruža dovoljno pažnje svome djetetu. Mislim da se zbog toga djeca puno puta nedolično ponašaju.

Vidio sam kako Ritalin djecu čini depresivnima i kako zbog njega gube svoju ličnost. Postoji na tisuće primjera djece koja su počinila suicid dok su bila pod terapijom Ritalina. Ne vidim ništa pozitivno u tom lijeku. Čuo sam kako ljudi govore da je Ritalin zaista pomogao njihovoj djeci i da su sada puno bolje, no kako djete može biti „bolje“ ako ga roditelji drogiraju kako bi postao onakvime kakvime oni žele da postane? To uopće nije zdravo.

Mislim da roditelji daju svojoj djeci Ritalin iz razloga što oni sami ne znaju kako se nositi sa problemom, kako pomoći svome djetetu ili jednostavno ne žele uložiti trud i energiju, pa se odluče na lakši izlaz. Mislim da je ovaj svijet programiran kako bi mislio da se pripisanim lijekovima rješavaju stvari i život općenito.“²⁰²

RYAN:

Mrzim Ritalin. Zbog Ritalina sam htio uzimati *speed*. Do tada sam bio na Prozacu i sličnim lijekovima, i nisu uopće imali svrhe. Bio sam u potpunosti bez energije i sada kada malo bolje promislim, razlog zašto sam bio bez energije je taj što su mi davali sve te lijekove koje uopće nisam trebao uzimati.

položeni kolegiji sa *junior colleg-a* uzimaju kao ekvivalent onima onima sa fakulteta uz koje još upisuje dodatne kolegije za dopunu kurikulumu na novoupisanom fakultetu. Izvor: https://en.m.wikipedia.org/wiki/Junior_college

²⁰¹ Primjer istinite priče preuzet iz knjige Virtue D., *The care and feeding of indigo children.*, Hay House, Inc., USA May, 2010., str. 26.

²⁰² Preuzeto iz odlomka „*indigo djeca govore protiv lijekova*“ iz knjige: Virtue D., *The care and feeding of indigo children.*, Hay House, Inc., USA May, 2010., str. 27. i 28.

Kada su me stavili na Prozac, posjetio sam liječnika kojeg nikad prije nisam vidio, pričao je sa mnom svega pola sata i odmah mi je pripisao Prozac i tada sam pomislio kako je to zapravo fora. Prozac je tada bio popularan, i baš sam pisao rad o tome, čitao sam kako se ljudi koji uzimaju taj lijek skroz promijene i kako više ne vole svoju osobnost jer postaju potpuna suprotnost. Pomislio sam kako je to skroz fora zbog toga što se neću moći prepoznati. No uzeo sam ga i zapravo sam se osjećao puno gore. Rekli bi mi: „Imaš tu stvar (depresiju), no budi bez brige, nisi nimalo drugačiji.“

Govoreći mi da nisam uopće drugačiji, no znajući da imam tu stvar mi je dalo za pravo da se još više počnem zezati. Pa sam se i počeo zezati dalje, zbog čega su me stavili na Ritalin. Pisao sam test za ADD, po čemu su zaključili da nemam ADD no svejedno sam im se činio malo smeten pa su mi ipak pripisali Ritalin. Prvi dan kad sam ga uzeo pomislio sam *Vau, od ovoga se osjećam skroz ubrzano.*

U to vrijeme su me poučavali kod kuće, i napravio sam zadaću od tjedan dana u svega jedan dan. Moji roditelji su bili oduševljeni. No nakon toga taj osjećaj prođe i osjećaš se kao smrt, kao da ćeš se ubiti. Iz tog razloga sam počeo uzimati previše toga i to mi je stvarno pobrkalo svu kemiju u organizmu. Pročitao sam da prosječna životinja umre nakon što joj srce otkuca 800 milijuna puta. Pomislio sam, *od ovoga meni srce kuca tri puta brže, ovo sigurno nije dobro za mene.* Ubrzavajući mi rad srca. Saznao sam da je Ritalin zapravo isto što i *speed*.

Nakon otprilike mjesec dana uzimanja Ritalina postao sam vrlo apatičan i nije mi više pomagalo pri pisanju zadaće. Doslovno sam se pretvorio u zombija. Nitko me nije mogao prepoznati više. Imao sam prijatelje u školi sa kojima više nisam komunicirao. Nisam više mogao podnijeti biti ja. Nakon što sam prestao uzimati Ritalin, počeo sam uzimati *speed* zato što mi se svidio osjećaj koji mi je pružao. Ljuti me činjenica što su mi uopće počeli davati Ritalin, zašto?

Imao sam petnaest godina, i znate što? Sva djeca su problematična u toj dobi. Mislim da je Ritalin užasna stvar. Djeci ga se pripisuje poput antibiotika za prehladu. I sada gledam kako ga djeci pripisuju u sve ranijoj dobi, već sa šest, sedam ili manje godina.

Mislim da odrasli daju djeci Ritalin zato što je to lakši izlaz iz situacije u kojoj se nalaze, alternativa odgajanju djece i način kako pobjeći od pravog problema i ne suočiti se sa njime. Mislim da puno roditelja zapravo ne zna što je to Ritalin i što on čini organizmu. To je droga, od koje si nadrogiran i nakon toga se navučeš na nju. Nakon što ti se tijelo navikne na

supstancu, otvara vrata ovisnosti. Jednom kada se ta vrata ovisnosti otvore, teško ih je zatvoriti, teško je prestati. Nemoguće je, uvijek će biti prisutna.“²⁰³

Robert Gerard, dr.sci., u svom literarnom doprinosu za spisatelje Carrol i Tober navodi kako je bio u kontaktu s mnogo odraslih osoba kojima je pogrešno dodijeljena dijagnoza ADD-a, usprkos njihovoj prirodnoj hiperaktivnosti, u kojima ne vidi ništa loše već vidi „kreativne obrasce razmišljanja usredotočene na eterička i duhovna kraljevstva“.²⁰⁴

Gerard govori kako „...indigo djeca kojima je dijagnosticiran ADD ne mogu dosljedno linearno razmišljati i imati linearne ciljeve. To nije nedostatak, nego vrijedno svojstvo. Omogućavajući kreativni dijalog s tom djecom te dozvoljavajući im da sigurno izraze svoje aktivnosti i orijentaciju u duhovnom i kreativnom kraljevstvu, mogao bi biti ključ liječenja ADD-a.“²⁰⁵

Virtue objašnjava kako zapravo nije problem u stigmatiziranoj djeci kojoj su dodijeljene ove dijagnoze, već u svijetu u kojem oni žive. Kaže kako „ta“ djeca nemaju poremećaj, već njihova okolina koja je prepuna neprirodnih tvari, prerađene industrijske hrane, zagađenim zrakom, lažima i prijevarama.²⁰⁶ Citira Indigo djecu i djecu s Dawnovim sindromom za koju kaže da vrlo često znaju napomenuti: „Da, mi uistinu imamo poremećaj pomanjkanja pozornosti. Imamo deficit pažnje od strane naših roditelja i ostalih odraslih ljudi od kojih trebamo pomoć i vodstvo u životu.“²⁰⁷

Gerard također ističe važnost opreza pri dodjeljivanju pojedinih dijagnoza jer u suprotnom može imati ozbiljne posljedice na daljnji rast i razvoj pojedinca. Kaže kako „(...) nazivajući se hiperaktivnim djetetom ili djetetom s ADD-om može biti štetnije za pojedinca od samog tog simptoma. To može lako uzrokovati da osoba zaniječe svoje nutarnje sposobnosti i da ih podcijeni. Treba pomno paziti prije nego li nekoga tako obilježimo i počnemo ga liječiti od nečega što ni dobro ni istraženo.“²⁰⁸

Ovo je nažalost surova realnost mnogih indigovaca kroz prošlost, ali se zadržava i danas. Roditelji se zbog zabrinutosti, neznanja ili naprosto zbog napatka profesora koji se ne znaju nositi s njihovim djetetom u školi, obraćaju doktorima za pomoć. Ti doktori iako možda i jesu vrhunski specijalisti svoje struke i određenog područja u medicini, nisu nužno upoznati s konceptom indigo djeteta, njegovih potreba, funkcioniranja i načina na kojima se njima

²⁰³ Preuzeto iz odlomka „indigo djeca govore protiv lijekova“ iz knjige: Virtue D., *The care and feeding of indigo children.*, Hay House, Inc., USA May, 2010., str. 29., 30. i 31.

²⁰⁴ Preuzeto iz knjige: Carrol L., Tober J. *Indigo djeca. Stigli su novi klinici.*, TELEDISK, Zagreb 2003, str. 38.

²⁰⁵ Ibid.

²⁰⁶ Virtue D., *The care and feeding of indigo children.*, Hay House, Inc., USA May, 2010., str. 2.

²⁰⁷ Ibid.

²⁰⁸ Preuzeto iz knjige: Carrol L., Tober J. *Indigo djeca. Stigli su novi klinici.*, TELEDISK, Zagreb 2003., str. 38.

pristupa i pomaže. Što dalje slijedi? Dalje slijede pogrešne dijagnoze od strane tih istih doktora. To čine iz neznanja ili straha od krive percepcije nesposobnosti od strane svojih pacijenata. Doktori tada dijagnosticiraju jednu od već navedenih „trendi“ dijagnoza poput AD/HD-a ili autizma, pripišu (ne)adekvatnu terapiju kojom roditeljima jamče ponovno „normalno“ ponašanje njihova djeteta.

Tko uopće može procijeniti što je normalno ponašanje djeteta? Okolina nam nameće norme ponašanja koje su zapravo uniformirana pravila jednoličnih praćenja i poštivanja obrazaca u društvu, kako se ne bi odstupalo od jednakosti drugih. Ljudi se po prirodi razlikuju jedni od drugih po svojoj osobnosti i niti jedna kultura ne može nametnuti nekom pojedincu jednako ponašanje, mišljenje niti reagiranje u određenim situacijama. Kultura može samo postaviti set pravila po kojima se ne bi kršio zakon u svrhu sprečavanja neke vrste anarhije ili povređivanja prava ljudskosti i čovječnosti drugih. No, ta ista kultura nije u pravu ukoliko svjesno ili u još gorem slučaju nesvjesno zbog neznanja sputava ove nove generacije i njihove prirodne talente i sposobnosti u daljnjem razvoju i učenju. Što se upravo i dešava nakon pripisivanja određenih lijekova prilikom krivog dijagnosticiranja.

Primjeri su Ritallin, Dexedrine, Cylert, Tofranil, Norpamin, Prozac, Paxil²⁰⁹, koji zatamnjavaju i guše taj prirodni intelekt i duhovne sposobnosti indigo djeteta, koje je zapravo jedna viša stepenica čovjeka na evolucijskoj ljestvici. Djetetova priroda i novorazvijeni receptori koji omogućavaju te znanstveno, nažalost još nedokazane i neprihvaćene elemente, se jednostavno prigušuju, onesposobljavaju. Djeca često čitav taj period svoga života, koji ponekad traje godinama, kroz njihovo čitavo školovanje, osnovnu i srednju školu nazivaju velikim gubitkom vremena. U tom periodu opisuju svoje postojanje beživotnim i beznačajnim. Prirodna kreativnost i sposobnost djeteta se u tom periodu gasi zbog nastupanja kemijske reakcije u centralnom živčanom sustavu koje prouzrokuje pripisani lijek, što zatim gasi određene funkcije i područja mozga koja su inače zaslužna za normalno funkcioniranje tih sposobnosti. Kako se ta područja mozga gase, indigo dijete se zatamnjuje i postaje uniformirani dio školskog sustava kao i svi ostali njegovi vršnjaci.

²⁰⁹ Preuzeto iz knjige: Virtue D., *The care and feeding of indigo children.*, Hay House, Inc., USA May, 2010., str. 23.

4.7. ŠTO DRUGI AUTORI PIŠU O INDIGO DJECI?

“Većina djece koja se rađaju u ovo vrijeme su takozvana Indigo djeca. (...) Indigo djeca su sljedeća inačica Homo sapiensa. U usporedbi s nama bolje su osposobljena za pristup drugim dimenzijama. To ne znači da mi ne možemo pristupiti drugim dimenzijama, ali nalikujemo na staro računalo - katkad moramo priključiti dodatni modem ili napuniti baterije. Indigo djeca su suvremena prijenosna računala. Ona posjeduju sve instalacije. Sposobna su lakše koristiti ono čime raspolažu.”²¹⁰

4.7.1. CARROL, TOBER, ALTARAS, TAPPE, VIRTUE

4.7.1.1. Što je zajedničko kod indigo djece?

Gotovo u svakoj knjizi o indigo djeci, već među prvim stranicama stoje njihova obilježja i osobnosti. Razne literature navode mnogobrojne sinonime istih opisa. Ono što sam među njima našla zajedničko je sljedeće. Indigo djeca su:²¹¹

- rođeni 1978. ili kasnije, snažne su osobnosti
- svojevoljni su i tvrdoglavi
- kreativni (svoju umjetnost iskazuju kroz izradu nakita, poeziju, glazbu, slikarstvo...)
- skloni su ovisnostima
- „stare duše“ (ponašaju se mnogo zrelije i starije nego što zaista jesu)
- intuitivni su ili vidoviti (sa sposobnosti viđenja anđela ili duša preminulih)
- samotnjaci ili izolirani (s mogućnošću agresivnih ispada ili ponašanjem tihog povučenog introverta)
- neovisni su i ponosni (iako ovise o svojim roditeljima u smislu izvora novaca)
- posjeduju duboku želju za pomaganjem svijetu
- variraju između niskog samopoštovanja i osobne veličanstvenosti
- lako se dosađuju
- vjerovatno su bili dijagnosticirani sa ADD-om ili ADHD-om

²¹⁰ Preuzeto iz knjige: Schwartz R. *Hrabre Duše. Planiramo li svoje životne izazove prije rođenja?*, Planetopija, Zagreb 2008., str. 106.

²¹¹ Preuzeto iz knjige: Virtue D., *The care and feeding of indigo children.*, Hay House, Inc., USA May, 2010., str. 19. i 20.

- često pate od nesanice, nemirnog sna, noćnih mora, problemima ili strahom od zaspivanja
- često su bili depresivni ili suicidalni (ili imali suicidalne misli)
- traže prava, duboka i trajna prijateljstva
- vrlo lako se zbližavaju s biljkama ili životinjama

Carrol i Tober navode pak svoju definiciju indigo dijeteta:

„Indigo dijete je dijete koje pokazuje nov i neobičan sklop psiholoških osobina i obrazac ponašanja, a za koje se općenito nije ranije znalo. Taj obrazac ima zajedničke jedinstvene čimbenike koji navode na pomisao da svi koji dolaze s njima u kontakt (osobito roditelji) mijenjaju svoj način postupanja s njima, baš kao i odgoj, da bi postigli ravnotežu. Ako se zanemare ti novi obrasci, potencijalno se stvara neravnoteža i frustracija u umu tog dragocjenog novog života.“²¹²

4.7.1.1.1. Izražena inteligencija

Jedna od zajedničkih karakteristika Indigovaca jest da su natprosječno inteligentni. Spisatelji Carrol i Tober postavljaju pitanje „Je li većina novorođene djece (indigo ili druge) rođena s novom inteligencijom i mudrošću?“²¹³ Govore kako doista postoji dokaz da su današnja djeca pametnija, inteligentnija te da škole nisu u mogućnosti pratiti njihove više potrebe.

Ovaj problem je također istaknuo Urlic Neisser u svome djelu „*The Rising Curve: Long-Term Gains In IQ and Related Measures*“ gdje ističe kako se rezultati testova inteligencije nalaze u porastu diljem svijeta posljednjih 50 godina. Samim time upućuje na zabrinutost uzrokovanu neekvivalentnim odnosom školskih kurikuluma i njihovu (ne)sposobnost praćenja ovog trenda porasta inteligencije.

„Dostupni su podaci istraživanja diljem 20 zemalja koji nam potvrđuju činjenicu da ne postoji niti jedna iznimka u porastu IQ-a unutar istraživanih perioda. U suštini, tijekom proteklih 80 godina, rezultati pokazuju kako ljudi na IQ testovima imaju sve više točnih odgovora. To znači da su rezultati IQ testiranja sistematski i značajno rasli. Dok se prosječan IQ i dalje zadržava na rezultatu 100, stvarno stanje inteligencije ljudi diljem kultura se

²¹² Citat preuzet iz: Carrol L., Tober J. *Indigo djeca. Stigli su novi klinici.*, TELEDISK, Zagreb 2003., str. 1.

²¹³ Preuzeto iz knjige: Carrol L., Tober J. *Indigo djeca. Stigli su novi klinici.*, TELEDISK, Zagreb 2003., str. 20.

značajno povećava u terminima rastućih rezultata IQ testiranja.“²¹⁴ Neisser je ovaj fenomen nazvao „Flynnovim efektom“, no može se poistovijetiti sa svim generacijama Indigovaca diljem svijeta.

4.7.1.1.2. Izražena nadarenost

Kao što je izražena natprosječna inteligencija, kod indigovaca se još javlja i natprosječna nadarenost. Danas su internet stranice preplavljene člancima i videozapisima malenih indigovcima koji svojim performansama, skladbama i slikarskim remek djelima ostavljaju cijeli svijet bez daha.²¹⁵ Kao i kod natprosječne inteligencije, i ovdje se često dešava da se njihovo ponašanje krivo povezuje sa krivo interpretiranim opisima ili krivo dodjeljenim dijagnozama AD/HD-a te se na taj način dječji talenti zanemaruju, nekada se ne prepoznaju ili se jednostavno krivo protumače. Virtue navodi karakteristike nadarenih indigovaca:²¹⁶

- "Veoma su osjetljiva
- imaju višak energije
- lako im biva dosadno - čini se kao da nema sposobnost koncentracije
- potrebne su mu emocionalno stabilne i sigurne odrasle osobe oko njega
- odupirat će se autoritetu ako nema demokratske usmjerenosti
- ima omiljene načine učenja, osobito obzirom na čitanje i matematiku
- može se lako frustrirati, jer ima velike ideje, ali mu nedostaje resursa koji mu mogu pomoći u njihovu ostvarenju
- uči s istraživačke razine, opire se pamćenju činjenica napamet ili da samo bude slušatelj u nastavi
- ne može sjediti mirno osim ako se jako ne udubi u nešto što ga veoma zanima
- veoma je suosjećajan; muče ga razni strahovi, poput smrti i gubitka njemu dragih osoba
- ako rano doživi neuspjeh, može odustati i u njemu se mogu razviti trajne blokade u učenju.“²¹⁷

²¹⁴ Preuzeto iz knjige: Ulric N., *The Rising Curve: Long-Term Gains In IQ and Related Measures*. Washington, DC: American Psychological Association (APA), January 1998, str. 26-28.

²¹⁵ Za vidjeti primjere malih nadarenih indigovaca, pogledti poglavlje 4.3.2. Umjetnik

²¹⁶ Carrol L., Tober J. *Indigo djeca. Stigli su novi klinici.*, TELEDISK, Zagreb 2003., str. 22.

²¹⁷ Ibid, str. 22.

4.7.1.2. Ophođenje s indigovcima

Carrol i Tober su tijekom svoga rada s indigo djecom prikupili veliki broj informacija i iskustava te su u svojoj knjizi naveli popis s kako oni kažu, deset osnovnih stvari o načinu ophođenja s indigo djecom. Ovih deset stavki ću direktno prenijeti iz knjige kako bi njihova konzistentnost i namjena ostala nepromijenjena, a izvor možete naći pod sljedećom referencom na dnu²¹⁸.

„1. Tretirajte indigo djecu s poštovanjem. Poštujte njihovo postojanje u obitelji.

2. Pomognite im u stvaranju njihovih vlastitih disciplinskih rješenja.

3. Dajte im mogućnost izbora baš za sve stvari!

4. Nemojte ih nikada omalovažavati, *nikada!*

5. Uvijek objašnjavajte *zašto* im dajete upute. I sami slušajte svoje objašnjenje. Zvuči li glupo - kao u "zato što sam tako rekao"? Ako zvuči, promijenite upute. Poštivati će vas zbog toga i čekati nove. Ali ako im dajete autoritarne, diktatorske naredbe, bez dobrih, čvrstih razloga, ta će vas djeca raznijeti. Neće vas poslušati i, što je gore, iznijet će vam točno zašto od toga nema koristi! Ponekad vaši razlozi mogu biti jednostavni kao "jer će mi to danas pomoći - doista sam umorna." Iskrenost ovdje ima neopozivu prednost. Oni će razmišljati o tome i zatim će to napraviti.

6. Učinite ih svojim *partnerima* u odgoju. Razmislite dobro o tom aspektu.

7. Dok su još bebe, objašnjavajte im sve što činite. Neće vas razumjeti, ali razumjet će vašu svijest i poštovanje. To je strahovita prednost u dobi kada počnu govoriti.

8. Ako dođete do ozbiljnih problema, testirajte ih prije nego im date lijek.

9. Pružite im sigurnost u svojoj podršci. Izbjegavajte negativnu kritiku. Uvijek im dajte na znanje da ćete ih poduprijeti u njihovim nastojanjima. Često će se oduprijeti vašoj verbalizaciji i šokirati vas tijekom cijelog procesa. Zatim, zajedno proslavite! Nemojte ih *natjerati* da to postignu, nego *neka to sami* učine uz vašu podršku.

10. Nemojte im reći tko su oni sada ili tko će oni biti kasnije. Oni to znaju bolje od vas. *Pustite ih* da odluče što ih zanima. Nemojte ih tjerati da se bave obiteljskim poslom samo zato jer je to obitelj činila kroz brojne naraštaje. Ovo dijete vas naprosto neće slijediti.“²¹⁹

²¹⁸ Ibid, str. 43. i 44.

²¹⁹ Ibid, str. 43. i 44.

Ovo nisu samo preporuke za ophođenje prema indigo djeci. Ovo bi trebale biti smjernice ophođenja prema svojoj djeci, svim novim, ali i starijim generacijama. Ovo su elementi osnove ljudskog poštovanja i komunikacije koje treba primjenjivati. Vjerujem da bi komunikacija u puno navrata bila učinkovitija, a odnos kvalitetniji da se ove stavke primjenjuju i u praksi. Iz vlastitog iskustva mogu reći kako su me upravo obrnute stvari od gore napisanih izrazito smetale od najranije dobi.

Sa već 3, odnosno 4 navršene godine sam mogla razlučiti kako mi majčino ponašanje i ophođenje prema meni ("kao da sam mala beba", što tada i jesam bila no sebe sam doživljavala kao osobu koja zaslužuje korektno, logično i istinito objašnjenje) jako smetalo i dapače, izazivalo osjećaj frustracije. Znala je reći: „Objasnit ću ti kada budeš velika“. Moje nadolazeće misli su bile: „Nisam li dovoljno velika sada da mi objasniš razliku u tome zašto nešto košta više, a nešto manje. Odnosno zašto za nešto što ima veću cijenu kažemo da košta malo u odnosu onoga što košta manje, a kažemo da košta previše.“; „Nisam li dovoljno pametna da shvatim tvoje objašnjenje, zar sam gluplja od druge djece pa to ne bih shvatila?“; „Kako ću kasnije biti sposobna shvatiti takvo nešto ako misliš da to sada ne razumijem ili ne mogu razumjeti?“

Sjećam se još jednog primjera. Jednog dana sam promatrala svoje ruke i uočila male smeđe točkice (madeže). Fasciniralo me to, i htjela sam znati što je to, čemu to služi, zašto je to tu na mom tijelu, kakvu ulogu to ima. Pitala sam mamu. Iako mi je dala vrlo simpatično objašnjenje za koje je smatrala da je prikladno za dijete moga uzrasta, mene je jako naživciralo jer sam osjetila kako me u tom trenu podcijenjuje. Znala sam da to što mi govori nije istina i nije točno. Smatrala sam da misli kako nisam dovoljno pametna da razumijem i shvatim pravo značenje. Ljutilo me je to što mi nije htjela pružiti istinitu informaciju već se prema meni još jednom odnosila "kao prema malome djetetu". Moja mama mi je odgovorila: „Mikica, to su ti poljupci malih vila. Kada si bila mala beba, malene vile su došle i davale ti puno poljubaca. Gdje god su te poljubile ostala bi smeđa točkica“. Iako sam obožavala svoju mamu zbog njene prekrasne bujne mašte te bez obzira što sam već tada sa 4 godine shvatila što radi i smatrala to u najmanju ruku dražesnim, bila sam ljuta na nju jer mi nije rekla istinu. Očekivala sam znanstveno objašnjenje koje je logično i ima smisla. Doslovno sam očekivala da će reći anatomske definicije madeža. Bila sam ljuta što je smatrala da ja to ne bih razumjela. Ovo su samo neki od primjera kojih se sjećam iz vlastitog iskustva. Pišući ih uočila sam mnogo sličnosti u opisima ponašanja i razmišljanja indigo djece koje opisujem u ovome radu. To je razumljivo, obzirom da moji vršnjaci i ja spadamo u indigo generaciju.

Virtue kaže kako su indigo djeca došla na ovaj svijet s jasnom namjerom, a to je da pomognu nama i svijetu u kojemu živimo. Tu su kako bi promijenili naše ukorijenjele sisteme i izgradili novu vrstu vlade, edukacijskog i socijalnog sistema, obitelji, prehrane, itd., te kako bi i nama samima pomogli da postanemo otvoreniji vlastitoj nam i urođenoj intuiciji, te ostali u boljem odnosu s prirodom.²²⁰ Dalje navodi kako su ova djeca tvrdoglava, kreativna i da se uzdaju sami u sebe. Kaže kako su ovdje na zadatku i neće dopustiti nikome da ih omete u njihovom cilju.²²¹ Oni ne posjeduju sposobnost izdvajanja samih sebe kada nisu zadovoljni s okolinom ili situacijom u kojoj se nalaze. Imaju preveliki integritet da bi zavaravali sami sebe te posjeduju nevjerovatne telepatske sposobnosti.²²²

4.7.1.3. Deset najčešćih obrazaca ponašanja indigovaca

Carrol i Tober su obuhvatili deset najčešćih obrazaca ponašanja indigo djece te ih opisuju na sljedeći način²²³:

- „1. Dolaze na svijet s osjećajem kraljevskog porijekla (i često se tako ponašaju).
2. Imaju osjećaj „kako zaslužuju što su ovdje“ i iznenađeni su kada drugi ne misle tako.
3. Samopoštovanje im ne predstavlja problem. Često govore svojim roditeljima „tko oni jesu“.
4. Imaju problem s bespogovornim autoritetima (autoritetima bez objašnjenja ili izbora).
5. Neke stvari naprosto ne žele učiniti; npr. teško im je čekati u redu.
6. Frustriraju ih obredno orijentirani sustavi i oni koji ne zahtjevaju kreativno razmišljanje.
7. Kod kuće i u školi, često znaju i bolje načine kako da se nešto učini, pa se ponekad čini da potkopavaju sustav (nisu usklađeni niti s jednim sustavom).
8. Čine se antisocijalnima osim ako nisu u društvu sebi sličnih. Ako nema drugih čija je svijest slična njihovoj, često se okreću sami sebi, osjećajući se da ih nitko drugi ne razumije. Školu u socijalnom smislu često doživljavaju veoma teško.
9. Ne reagiraju na „krivnju“ u disciplini („čekaj dok ti otac dođe kući i vidi što si učinio“)
10. Nisu stidljivi u iznošenju onoga što im treba.“²²⁴

²²⁰ Virtue D., *The care and feeding of indigo children.*, Hay House, Inc., USA May, 2010., str. 1. i 3.

²²¹ Ibid, str. 1.

²²² Ibid, str. 2.

²²³ Obrazci ponašanja preuzeti iz: Carrol L., Tober J. *Indigo djeca. Stigli su novi klinici.*, TELEDISK, Zagreb 2003., str. 1.

²²⁴ Obrazci ponašanja preuzeti iz: Carrol L., Tober J. *Indigo djeca. Stigli su novi klinici.*, TELEDISK, Zagreb 2003., str. 1.

Indigo djeca su također veoma otvorena i iskrena, no neće poštivati nikoga tko s njima nije iskren. Drže svoj integritet i neće poštivati odgajatelja/roditelja ukoliko uoči da se predaje od borbe ili razgovora. Također, dosada u njima potiče aroganciju što znači da im konstantno treba pronalaziti nove izazove i postavljati nove granice.²²⁵ Prema ovim opisima, indigo djecu se može shvatiti kao mlade individue koje su izrazito frustrirane s načinom funkcioniranja okoline, kulture, države i svijeta u kojem žive. Jasno znaju što žele, a to je da pronađu sebe u duhovnom i fizičkom smislu na njima najprilagodniji način bez pritiska i miješanja roditelja ili autoriteta općenito. Svjesni su vrijednosti poante „ljudskog bića“ te integritet, iskrenost i vrijedna djela cijene više od praznih riječi i pukih priča. Imaju svoje ideale i sliku o tome kako bi svijet trebao izgledati i kako bi društvo unutar njega trebalo funkcionirati te ih sve akcije mimo opisanih frustriraju. Odbacuju stare i ukorijenjene obrasce odgoja, ponašanja i reagiranja koje su koristile generacije prije njih, poput njihovih roditelja, djedova, baka itd. Stvaraju nove koncepte istih koje te iste generacije ne razumiju te dolazi do kolapsa u komunikaciji. Ovo su generacije koje na svijet gledaju isključivo svojim očima uz što razvijaju isključivo svoje teorije, kritička mišljenja i načine vrednovanja. Ukoliko duboko u sebi vjeruju da je neki proces, akcija ili djelovanje krivo, neće ga poduprijeti, neće stajati iza toga već će se pobuniti. „Ova djeca...sve što traže jest da ih se poštuje kao djecu i da ih se tretira kao ljudska bića, ne praveći razliku između djece i odraslih.“²²⁶

Carrol i Tober tvrde: „U tijeku je revolucija. Kao što mnogi roditelji, nastavnici, njegovatelji i holistički terapeuti već znaju, današnja se djeca prilično razlikuju od naraštaja koji su im prethodili.“²²⁷ Upravo o tome se radi. Općepoznati pojam „generacijski jaz“ implicira velike različitosti, pritom i nerazumijevanje među generacijama. Normalno je da ljudi prilikom odrastanja, u već zreloj dobi možda i zaborave kako je to bilo kada su i oni sami odrastali pa onda puno primjera kod svoje djece odrade po naučenom odnosno već viđenom sistemu, kojeg su naučili od svojih roditelja. I tako roditelji prije njih, i njihovi roditelji prije njih. No upravo taj generacijski jaz nikada nije bio u toj mjeri osjetan kao u proteklih 40-ak godina. Diljem kultura se zapažaju upitnici nad glavama roditelja i sada već djedova i baka koji naprosto ne mogu razumjeti mentalni sklop, ponašanje, vokabular i ideologiju svoje djece i unučadi. Svi se zabrinuto „drže za glavu“ maltretirajući svoju djecu sa već dobro poznatim frazama poput „Što ti misliš napraviti od svoga života“, „U moje vrijeme

²²⁵ Ibid, str. 52.

²²⁶ Ibid, str. 14.

²²⁷ Citat preuzet iz: Carrol L., Tober J. *Indigo djeca. Deset godina poslije. Što se događa s indigo tinejdžerima?*, Planetopija, Zagreb 2009., str.9.

završio si školu, stvorio karijeru, oženio se, dobio djecu i imao potpuni život, ti imaš već 31 godinu i još živiš doma, još si na fakultetu. Kada se misliš srediti?“. Zatim dalje, „Zagasi tu televiziju i glazbu, ne možeš tako učiti i pisati zadaću!“ i najpoznatija, „Dobro, makni taj mobitel iz ruke više kad ti pričam nešto, uopće me ne slušaš, stalno si na mobitelu i kompjuteru pa kome imaš više pisati toliko!?“. Da, sve su to dobro poznate fraze roditelja mojih vršnjaka i njihovih djedova i baka.

Altaras to jako dobro opisuje na sljedećem primjeru:

„Zamislite se u jednoj običnoj sveučilišnoj predavaoni. Profesor Albright je na čelu, prikazuje svoju prezentaciju u zamračenoj prostoriji. Studenti sjede raštrkano po klupama, većina ih ima svoje laptope i tablete za pisanje bilješki. Prizor je to mnogih učiona diljem svijeta, ništa novo. No, novo je to što su u razredu indigovci, studenti koji s lakoćom „multitaskaju“ (rade više stvari od jednom), koji su odgojeni uz konstantan izvor brzih zvukova, slika i riječi, što na televiziji, što na video igricama, te se ne osjećaju potrebu za davanje pažnje profesoru niti njegovoj lekciji. Oni su tamo i to bi trebalo biti dovoljno. Kako žele savladati zadani materijal i da li ga uopće žele savladati to ovisi u potpunosti o njima samima. Upoznajmo neke od njih.

Blake sjedi sa strane, još uvijek lagano mamuran. U svojim je dvadesetima, sviđa mu se društveni život fakulteta, no nije još odabrao područje svoga magisterija niti je još odslušao sat koji ga je motivirao za daljnji rad. Već je nekoliko puta razmišljao o ispisivanju s fakulteta, no svojim roditeljima je obećao da će završiti semestar. Još nije skinuo materijal za učenje s interneta, no polako shvaća da bi možda trebao. Blake otvori stranicu svoje omiljene internet knjižare i kupi potreban materijal za nastavu, i dok je tamo, usput skine nekoliko pjesama koje je htio skinuti. Stavio je slušalice u uši da presluša skinute pjesme te je u isto vrijeme poslao tri poruke svojim prijateljima o kasnijem sastanku. Blake ujedno provjerava stranice da vidi ako je profesor podignuo sadržaj nastave na internet kako bi ga mogao skinuti na svoj kompjuter.(...)“²²⁸

Ovo je primjer klasičnog indigovca u današnjem svijetu. Iako je ovakav način ponašanja „starijim generacijama“ nepojmljiv i naprosto ga ne mogu razumjeti. Indigovci

²²⁸ Preuzeto iz: Altaras K., Tappe N., *Indigos. The quiet storm.*, 3. Poglavlje: *Meet some Indigos*, (Kindle Paperwhite verzija), preuzeto sa: Amazon.com

imaju sposobnost upijanja velikog broja informacija sa više strana u isto vrijeme, dok pritom rade druge 3 stvari (usput). Oni upijaju, procesiraju, pamte i pronalaze podatke brže nego ikada u povijesti.²²⁹ Svoje kompjutere, mobitele i ostale tehnološke igračke ne gledaju kao na luksuz, već kao prošireni dio sebe.²³⁰ To čini njih i njihov svijet. Prilikom obavljanja svakidašnjih obaveza svojim roditeljima, bakama, djedovima mogu djelovati rastreseno, nefokusirano, hiperaktivno i nepristojno, obzirom na stalna pogledavanja na mobitel, tipkanja i sl.²³¹ Dok je s druge strane za njih taj svijet posve normalan i prihvatljiv. Dok pišu po mobitelu ne znači da ne slušaju onoga tko im govori u to vrijeme. Oni ih slušaju, u isto vrijeme razmišljaju o tome što im se govori, gledaju kako se osjećaju zbog toga, provjeravaju ispravnost tuđih i svojih odluka, pišu prijatelju poruku kako će ipak stići na večerašnji dogovor te traže rezultate ispita na internet starnicama svoga fakulteta, o čemu ujedno obavještavaju ostale kolege na društvenim mrežama. Za mene je ovo potpuno razumno i prihvatljivo, jer sam i sama odrasla u tom okruženju i jednako sam sposobna funkcionirati na taj način. Dok sam s druge strane gledala ostatak svijeta kako gubi razum i živce jer im je to naprosto bilo nepojmljivo. Samo zato što je nekome nepojmljivo, ne znači da nije moguće i učinkovito.

Kako bi se svijet indigovaca razumio, valja prihvatiti činjenice da oni naprosto tako funkcioniraju. To ne znači da imaju poremećaj pažnje ili da su hiperaktivni kao što ih mnogi profesori, učitelji i psiholozi označavaju. Oni nemaju zbog toga AD/HD niti zaostaju u procesiranju informacija. Psiholozi im dodjeljuju ove etikete jer smatraju da nešto nije u redu s njihovom brzinom rada. Istina je zapravo samo ta da se indigovci ne mogu prilagoditi sporom i monotonom načinu funkcioniranja starog sustava i sistema svojih prethodnih generacija. Imaju problem sa usporavanjem samih sebe jer im to nije u prirodi, oni svoje vrijeme naprosto koriste drugačije.²³² Iz tog razloga se vrlo teško privikavaju na zahtjeve svojih okruženja, kultura i školstva. Njihov svijet upravljaju ljudi koji nisu indigo, koji rade na potpuno drugim frekvencijama i ritmovima vremena te ih se po tom sustavu na koncu i vrednuje. Iz tog razloga im se pripisuju razni medikamenti (o kojima ću pisati u daljnjim poglavljima) kako bi ih se usporilo na brzinu njihovih roditelja, učitelja, škole, zato jer oni ne razumiju indigo svijet.²³³

²²⁹ Ibid.

²³⁰ Ibid.

²³¹ Ibid.

²³² Ibid.

²³³ Ibid.

Indigo djecu ne pogađa činjenica da odrasli misle kako su oni nepristojni, drski ili da ne poštuju nekog od njih. Oni znaju izvrsno procijeniti karakter i namjeru čovjeka te sukladno tome i reagiraju. Drugim riječima, ukoliko osjete da im se netko obraća svisoka i bez poštovanja, indigo dijete će si s punim pravom dati dozvolu da se jednako tako ponaša prema toj osobi, bez obzira na status ili godine te osobe. Indigo djeci godine, položaj i status nisu bitni, te smatraju suludim nekoga poštivati samo zbog tih fiktivnih i nametnutih etiketa, ukoliko oni njih ne poštuju. Ako je osoba susretljiva, cijeni svoju okolinu, drži do svog integriteta, djelima pokazuje pozitivne namjere, tada je zaslužio poštovanje indigo djeteta. Vjeruju u jednakost ljudi i smatraju da se na taj način treba ponašati. Vjeruju u svoju intuiciju, prirodu i integritet svoje duše te ostaju vjerni svojim idealima. Apsurdno im je uopće i pomisliti na ponašanje koje se protivi svemu onome što ih sačinjava samo zato jer je nametnuto od strane društva.²³⁴

Altaras to jako lijepo opisuje. Kaže kako su upravo i starije generacije znale prepoznati stanje situacije, primjerice da je profesor Albright dosadan, monoton, da ga nije briga za studente koji ga slušaju, i da on ima apsolutnu moć nad njima, dok su oni bespomoćni. Situacija je identična. Obje generacije su uočile istu stvar i imale iste osjećaje spram učenog; smetalo ih je, nije im se svidjelo, htjeli su da bude drugačije. Razlika je jedina u tome što su starije generacije bile toliko istrenirane od strane svoje okoline i društva da su se morale ponašati na način koji im se nije sviđao u sustavu kojem se nisu suprotstavljali.²³⁵ Indigo energija je potpuno drugačija. Oni primjete da im situacija i sistem ne odgovaraju, i sukladno tome reagiraju. Nitko im ne može nametnuti mišljenje i ponašanje koje nije njihovo. Ako im nešto ne odgovara, tome će se suprotstaviti bez imalo grižnje savjesti.²³⁶ Oni čine sve ono što su prethodne generacije htjele učiniti i zbog toga ih se kažnjava, dodjeljuju dijagnoze raznih poremećaja, i pripisuju im se razni lijekovi. „Ono što se treba promijeniti jest naša kulturalna percepcija onoga što je ispravno i onoga što je krivo.“²³⁷

²³⁴ Ibid.

²³⁵ Ibid.

²³⁶ Ibid.

²³⁷ Ibid.

4.8. ETAPE RAZVOJA ČOVJEČANSTVA

4.8.1. KRATKI PRIKAZ ETAPE RAZVOJA ČOVJEČANSTVA

*"Izostanak najbolje poučava vrijednosti i značenju onoga što izostaje. Nedostatak suosjećanja u vanjskome svijetu prisiljava dušu na okretanje unutarnjem svijetu u kojem se prisjeća vlastitog suosjećanja. Kontrast između nedostatka suosjećanja u materijalnom svijetu i njezina unutarnjeg suosjećanja omogućuje joj dublje shvaćanje suosjećanja, a time i same sebe. Sa stajališta duše, bolnost toga procesa učenja je privremena i kratka, ali je posljedična mudrost doslovce vječna."*²³⁸

Od samih početaka, čovječanstvo se razvijalo kroz razne vremenske i životne etape svoje evolucije. Svaka etapa je pridonijela novoj razini napretka u određenom području postojanja civiliziranog društva. Svaki period je imao svoje uspone i padove gdje su ljudi kroz nedostatak određenih „dobrobiti“²³⁹ naučili cijeniti njihove istinske vrednote te uz njihovo ponovno svladavanje napredovali kroz generacije. Uzevši u obzir bogatstvo raznovrsnosti ljudske povijesti te ujedno ne čineći neku od njih manje važnom od ostalih zbog nenavodenja iste, sljedeću misao ću pokušati dočarati uz spominjanje samo nekih od povijesnih etapa.

Kroz prahistoriju²⁴⁰, ljudi su učili o osnovnim elementima preživljavanja. Naučili su kako preživjeti pronalaskom skloništa, hrane i ranih oruđa. Formirale su se prve obiteljske zajednice te se uz njih počela prenositi tradicija, znanje i razna vjerovanja. U antičkom²⁴¹ dobu bujale su sofisticirane civilizacije drevnih mudraca, duhovnjaka, prvih filozofa i pedagoga koji su postavili parametre znanja, razmišljanja i razvoja za sve nadolazeće generacije. Nakon pada velikih carstva nastupio je srednji vijek, još zvan i "mračno doba".²⁴² Ovaj period (uz razne uspone i padove) generalno obilježava znatna stagnacija u edukaciji, informiranosti, kulturalnom napretku i sveopćoj dobrobiti stanovništva²⁴³. Ljudi su naučili važnosti edukacije, informiranosti i zdravlja (i sl.) kroz razne tegobe ovog perioda. Zatim je

²³⁸ Preuzeto iz knjige: Schwartz R. Hrabre Duše. *Planiramo li svoje životne izazove prije rođenja?*, Planetopija, Zagreb 2008., str. 37.

²³⁹ Pod pojmom „Dobrobiti“ sam generalizirala ljudske esencijalne potrebe poput zdravlja, sigurnosti, ljubavi, edukacije, duhovnosti, izvora hrane, ljudskih prava općenito

²⁴⁰ Internet izvor: https://en.wikipedia.org/wiki/List_of_time_periods, pristupljeno 22.05.2016.

²⁴¹ Internet izvor: https://en.wikipedia.org/wiki/List_of_time_periods, pristupljeno 22.05.2016.

²⁴² Internet izvor: https://en.wikipedia.org/wiki/Early_Middle_Ages, pristupljeno 22.05.2016.

²⁴³ Internet izvor: https://en.wikipedia.org/wiki/Late_Middle_Ages, pristupljeno 22.05.2016.

nastupilo buđenje čovječanstva²⁴⁴ gdje su naglo počela bujati razna otkrića u raznim područjima poput znanosti i kulture. Doba velikih ratova i revolucija gdje su kulture branile svoja uvjerenja i tradicije. Ovo je doba gdje su ljudi naučili graditi materijalne i mehaničke stvari koje su potpomogle njegovu postojanju na ovom svijetu. Ljudi su kroz ovaj dugi period naučili vrijednosti materijalnog i kulturalnog kroz neimaštinu. Učili su važnost sigurnosti i mira kroz prezentirani kaos i rat. Zatim je uslijedila postmoderna²⁴⁵, doba velikih pokreta koji su se odrazili kroz mnogobrojna djela filozofije, umjetnosti, kriticisma i arhitekture²⁴⁶. Uz velike fizičke gradnje poput arhitekture (zgrade bitne za život, kulturu, obrazovanje), tehnologije (sredstva prijevoza i putovanja, sredstva emitiranja raznih medija, kompjuteri, mobiteli, kućanski aparati itd.) čovjek si je naučio olakšati postojanje i život.²⁴⁷ Zatim je nastupilo doba informacija i multimedije²⁴⁸ gdje je čovjek naučio uz sve svoje trenutne dobrobiti biti ujedinjen i povezan sa cijelim svijetom. Informacije su mu dostupne u bilo koje doba dana na samo pritisak gumba.

Tijekom ovog dugogodišnjeg procesa rasta, učenja i sazrijevanja čovjek je naučio temeljne vrednote svoga postojanja. Nakon spoznaje o opstanku, užitku, snazi volje, ljubavi, istini i spoznaji samog sebe kroz razne teške situacije u navedenim etapama evoluiranja, čovjek je došao do potrebe o spoznaji svoje vlastite duhovnosti. Čovječanstvo se trenutno razvija u duhovnom dobu. Sve više ljudi na svijetu postaje svjesno vlastite duhovnosti. Postaju svjesni da postoji nešto više, nešto jače i nešto značajnije od pukog fizičkog postojanja. Postaju sve više otvoreni ka parapsihološkim i transcendentalnim temama. Intuicija čovječanstva u cjelini nikada nije bila jača no što je sada. U knjižarama se sve više prodaju knjige duhovne tematike. Sve više ljudi vjeruje u anđele i svoje duhovne vodiče.

Svaka od navedenih etapa razvoja čovječanstva je imala svoje mlade generacije koje su tada odrastale. Svaka od tih generacija bila je stvorena upravo za taj period razvoja. Bili su rođeni unijeti promjene za kojima je čovječanstvo u tom segmentu žudilo. Zahvaljujući njima, koliko god ta iskustva bila dobra ili loša, bila su upravo to. Iskustva zbog kojih se ljudski rod razvio u ono što je danas. Upravo kao i prethodne generacije, i današnje duhovno doba ima svoje mlade snage koje ga vode ka višim saznanjima, ka daljnjim napredovanjima.

²⁴⁴ Internet izvor: https://en.wikipedia.org/wiki/Modern_history, pristupljeno 22.05.2016.

²⁴⁵ Internet izvor: <https://en.wikipedia.org/wiki/Postmodernism>, pristupljeno 22.05.2016.

²⁴⁶ Internet izvor: <https://en.wikipedia.org/wiki/Postmodernism>, pristupljeno 22.05.2016.

²⁴⁷ Primjerice, uz perlicu rublja, auto i supermarket, čovjeku u ovom periodu života na Zemlji je po mnogočemu olakšan život nego njegovim precima koji su prali rublje na izvoru rijeke, na magarcu nosili životne potrebštine, te svoj sljedeći obrok planirali prema dostupnosti naraslog povrća na njivi u kojoj je prethodno pustio „suze krv i znoj“.

²⁴⁸ Internet izvor: https://en.wikipedia.org/wiki/List_of_time_periods, pristupljeno 22.05.2016

4.8.2. KRATKI PRIKAZ GENERACIJE DUHOVNOG DOBA

Koja je uloga današnjih generacija, generacija duhovnog doba? Ne tako davno, mlade snage su se borile za ukidanje ropstva, za jednakost rasa, spolova i ljudi općenito. Vodili su velike bitke sa, što se tada činilo nepobitnim sistemom države i politike i na koncu uspjeli. Otvorili su oči mnogima i učinili svijet boljim mjestom. Kako bi shvatili koja je uloga novih generacija, odnosno indigo djece, treba pogledati one negativne strane kulture i situacije u svijetu danas i zaključiti što je to što moramo još naučiti kako bi se uzdigli iz stanja u kojemu se sada nalazimo.

„Indigo djeca su ovdje kako bi globalizirali planet pomoću tehnologije, globalnih komunikacijskih sistema kroz svoju želju za međusobnom povezanošću. Oni su ovdje kako bi ujedinili svijet. Potaknuli su svojevrsnu oluju pobune na direktan način, a ne kroz politiku i religiju. Pokazuju nam globalnu budućnost kroz tehnologiju i zajedničke interese te iskorijeniti zastarjele načine razmišljanja.“²⁴⁹ Njihov cilj je pokazati nam budućnost te naučiti nas da uživamo u današnjem momentu bez utjecaja drugih. Indigo djeca samo jedna etapa, most koji vodi prema našoj budućnosti.²⁵⁰ Oni ne predstavljaju konačnu budućnost. Nakon njih će dakako doći nove generacije i nove životne boje²⁵¹ koje će imati svoje sposobnosti, svrhe i ciljeve za napredak čovječanstva. Prema Nancynim riječima: „Misija sljedeće nove životne boje biti će da nas povede u nove avanture duhovnosti te prihvatanja svih ljudskih jednakosti“²⁵².

Dok s jedne strane uistinu postoje Indigo djeca koja „dovode Raj na Zemlju“²⁵³ svojim urođenim darovima, sposobnostima, jačinom duha i inspirativnim pričama. No isto tako postoji i ona druga strana realnosti gdje Indigo djeca predstavljaju sami sebe kao potpunu suprotnost onoga kakvima ih se opisuje. Svojim neobuzdanim glasnim načinom izražavanja, protestiranja svog nezadovoljstva kroz razne pjesme i tekstove²⁵⁴; kršenjem zakona i ekstremnim nasiljem također demonstriraju upravo ono o čemu pišu Virtue, Carrol i Tober, upravo ono o čemu Tappe govori. Demonstriraju svoju životnu Indigo svrhu gdje žele promijeniti način funkcioniranja društva u kojem se nalaze, i to pod svaku cijenu. Zašto? Zato što u njihovoj prirodi leži program koji im ne dozvoljava potiskivanje osjećaja spram situacije

²⁴⁹ Preuzeto iz: Altaras K., Tappe N., *Indigos. The quiet storm.*, 2. Poglavlje: *The Myth*, (Kindle Paperwhite verzija), preuzeto sa: Amazon.com

²⁵⁰ Ibid.

²⁵¹ Ibid.

²⁵² Ibid.

²⁵³ Ibid.

²⁵⁴ Ibid.

u kojoj nisu zadovoljni. Nepojmljivo im je trpiti nezadovoljstvo i o tome šutke poslušno slijediti kulturalne obrasce i nečija očekivanja. Ova Indigo djeca donose bombe u svoje škole, oduzimaju sebi i svojim vršnjacima živote. Demonstriraju to na velika vrata kako bi ih cijeli svijet zamijetio te kako bi njihovi postupci pokrenuli lančanu reakciju promjene u svijetu. U Africi djeca postaju vojnici koji se međusobno ubijaju bez ikakvog razloga, samo zato što to njihov vođa (koji je također Indigo) tako kaže.²⁵⁵

Diljem svijeta Indigo djeca žele da svijet čuje njihovu priču, njihovu poruku, koja će dalje motivirati čovječanstvo da razmisli o svojim postupcima i da uvede bitne promjene u načinu funkcioniranja. Cijeli svijet je gledao specifično jednog malenog dječaka. Trogodišnji Aylan Kurdi, Sirijac, čije je maleno beživotno tijelo more ispralo na plažu Turske, nakon što je lađa pun njegovih rođaka i sugrađana potonula na putu traženja utočišta. Ova priča je obišla čitav svijet i posramila čovječanstvo na najvišim razinama postojanja, jer je jasno dala do znanja da zbog političkih razloga čovjek čovjeku naprosto brani i odbija pružiti pomoć i utočište u trenucima od životne važnosti.²⁵⁶

²⁵⁵ Ibid.

²⁵⁶ Parkinson J., George C. D., *Image of Drowned Syrian Boy Echoes Around World. Details emerge about 3-year-old from Syria who died off Turkish coast.*, The Wall Street Journal. e-izvor: <http://www.wsj.com/articles/image-of-syrian-boy-washed-up-on-beach-hits-hard-1441282847>, pristupljeno 28. travnja 2016.

Sljedeća priča, kao primjer stiže iz Somalije u Africi. Minhaj Gedi Fara je kao sedmomjesečna beba na samom rubu umiranja od gladi i anemije donešen iz Somalije u IRC²⁶⁰ bolnicu u Keniji, težeći svega 3 kilograma. Nakon tromjesečnog intenzivnog terapijskog hranjenja i tri izvršene transfuzije krvi, maleni Minhaj je uspio dobiti svega jedan kilogram, no to je bilo dovoljno da se njegovo maleno tijelo vrati u stanje zdravog funkcioniranja, te je bio pušten svojoj majci.²⁶¹ Nancy Ann Tappe govori kako je on Indigo dijete, interdimenzionalac točnije, koji je već započeo svoj rad u svrhu ispunjenja životne misije. On predstavlja stanje tisuća gladne djece u ratom zahvaćenim zemljama. Kaže kako savršeno predstavlja interdimenzionalca, odnosno osobu koja potpuno nesvjesno djeluje na svijet i efektima na čovječanstvo svojom životnom pričom.²⁶²

Slika 5²⁶³: Minhaj Gedi Fara, prilikom zaprimanja u IRC bolnicu u Keniji, lijevo, Minhaj Gedi Fara tri mjeseca nakon liječenja u naručju svoje majke, desno.

²⁶⁰ IRC je skraćena za Internacionalnu spasilačku komisiju, koji imaju svoj zdravstveni centar u Keniji, točnije u Dadaab izbjegličkom kompleksu e-izvor: <http://www.rescue.org/blog/irc-2012-renewal>, Pristupljeno 28. travnja 2016.

²⁶¹ Rupp G., *The IRC in 2012:renewal.*, The International Rescue Committee organization., 31. prosinca 2012., e-izvor: <http://www.rescue.org/irc-a-glance>, Pristupljeno 28. travnja 2016.

²⁶² Tappe N.A., *All Bout Indigos.* e-izvor: <http://www.allaboutindigos.com/catalysts>, pristupljeno 28. travnja 2016.

²⁶³ Ibid.

4.9. ODGOJ

Odgoj je dio svake generacije životinjskih i ljudskih bića na Zemlji. Odgojem se prenose informacije i znanja, potrebne za opstanak, ali i ponašanje u određenoj okolini. Kroz periode ljudske povijesti na ovom svijetu, odgoj se nadopunjavao i usavršavao. Kako su se razvijale civilizacije, prenosile su se sve veće količine znanja i vjerovanja novim generacijama. Ta praksa se nastavlja i danas. Rosić navodi kako je „čovjek biće koje se odgaja i koje odgaja“²⁶⁴ te kako se odgoj ne može jasno definirati. Odgoj naziva multidimenzionalnim i interdimezionalnim fenomenom²⁶⁵ što znači da ga nije jednostavno opisati jer se uzima u obzir široki spektar znanja, područja i strategija koje treba pokriti. Opisuje ga kao sjecište osobnih čimbenika i vanjskih procesa individue.²⁶⁶

Bez obzira što je odgoj prisutan već tisućljećima (od kada postoji čovječanstvo, otprilike 50,000 godina prije nove ere²⁶⁷) ne znači da svi ljudi znaju odgajati niti su bili dobro odgajani. Uz trenutnu populaciju od (otprilike) 7,427,117, 600²⁶⁸ ljudi, uzimajući u obzir njihove kulturološke pozadine diljem svijeta ali i osobne karakteristike poput osobnosti, karaktera, uvjerenja, vjerovanja itd., možemo reći da su vjerojatnosti za iste obrasce i načine odgoja vrlo male. Upravo iz tog razloga Rosić termin odgoja poistovjećuje sa multidimenzionalnim aspektom. Sukladno prepoznavanju potreba i zahtjeva za odgajanjem pojedinca, razvila se znanost koja se bavi upravo ovim predmetom istraživanja - pedagogija.

„Riječ pedagogija potječe od grčke riječi pais, paidos - dječak i ago, agein - vodim i doslovice bi značila znanost o vođenju mladih, nezrelih, onih koji trebaju vođenje, koji su nesamostalni.“²⁶⁹ Baš poput odgoja, pedagogija je zauzela popratna obilježja te iste multidimenzionalnosti kako bi dotakla što više područja odgajanja pojedinca. „Čovjek je jedinstvena, konkretna i jednokratna pojava pa zato odgoj treba biti, sukladno tome, što posebniji. Idealno bi bilo kada bi pedagogija bila do tog stupnja razvijena da svako dijete može imati svoju posebnu pedagogiju i svoj, samome sebi primjeren odgoj (Zrno, 1994., 2.-3.)“²⁷⁰. Upravo ovim citatom želim naglasiti važnost poštivanja individualnosti osobe i svega što ta individualnost nosi. Bez obzira na trenutno točnu brojnost populacije u svijetu ili pak učionici jedne škole, poanta odgoja jest prilagoditi pristup, način učenja i usmjeravanja svakom pojedincu zasebno koliko god je to moguće.

²⁶⁴ Rosić V., *Obiteljska pedagogija*. Filozofski fakultet u Rijeci Rijeka, 1988. Str. 15.

²⁶⁵ Ibid.

²⁶⁶ Ibid.

²⁶⁷ Preuzeto sa e-izvora, *Worldometers*, <http://www.worldometers.info/world-population/>, pristupljeno 04. lipnja 2016. (13:50)

²⁶⁸ Ibid.

²⁶⁹ Preuzeto iz: Rosić V., *Obiteljska pedagogija*. Filozofski fakultet u Rijeci Rijeka, 1988., str. 16.

²⁷⁰ Ibid, str. 18.

4.9.1. KRATKI PRIKAZ RAZVOJA ODGOJA KROZ POVIJEST

Kroz povijest, još iz vremena antičke Grčke javljali su se prvi filozofi, pedagozi i učitelji koji su u svome tadašnjem robovlasničkom društvu²⁷¹ razvijali teorije, misli i ostvarivali prve korake na području obrazovanja djece i mladih (slobodno rođenih²⁷²). Tu su se razvijale prve bitne teorije i filozofije o odgoju koje su poslužile kao temelj razvoja daljnjih spoznaja i radova o odgoju. Zaninović je razvoj pedagogije se podijelio u četiri glavna razdoblja: antika, sednji vijek, novi vijek te na poslijetku period sredine 19. i 20. stoljeća. Slijedi prikaz samo nekih od najutjecajnijih ličnosti kroz povijest odgoja i samo nekih od njihovih mnogobrojnih i utjecajnih djela.

4.9.1.1. Antika

Demokrit je prvi naglasio iznimno značajnu ideju o individualnom pristupu unutar odgoja u svrhu formiranja dobrog karaktera.²⁷³

Sokrat je zagovarao duboko razmišljanje i moralno savršenstvo. Cijenio je čovjeka kao misaonu i duhovno slobodnu osobnost, čije ponašanje reflektira odluku razuma.²⁷⁴ kroz svoju pedagošku djelatnost i radove ostalih filozofa i pedagoga svojega doba razvio tzv. „induktivnu metodu“ odgoja u kojoj se uz pomoć postavljanja pitanja sugovornik priprema za samostalno zaključivanje.²⁷⁵ Kritičko, ali i mišljenje učenika, općenito se tada razvija na način da ga učitelj svojim odgojem/vođenjem/pitanjima usmjerava ka novim vlastitim saznanjima.²⁷⁶ Tvrdio je kako se „težište filozofskog interesa prenosi s kozmosa (prirode) na čovjeka i društveni život“.²⁷⁷ Njegovu tvrdnju mogu ujedno povezati sa današnjim viđenjem funkcioniranja intuicije kod indigo djece²⁷⁸. Time rečeno, ova poveznica tada postaje značajna u shvaćanju odgoja današnjice i time zadaje upitne morale društva 21. stoljeća. Ne samo da u tom pogledu nismo napredovali još od vremena Sokrata, već smo nazadovali. A to

²⁷¹ Vidi u: Zaninović M. Dr., *Pedagoška hrestomatija. Priručnik za učenike odgojno-obrazovnog usmjerenja i studente nastavničkih fakulteta.*, Školska knjiga, Zagreb, 1985., str. 7.- 8.

²⁷² Ibid.

²⁷³ Ibid, str. 11.

²⁷⁴ Zaninović M. Dr., *Opća povijest pedagogije.* Školska Knjiga, Zagreb, 1988., str. 26.

²⁷⁵ Zaninović M. Dr., *Pedagoška hrestomatija. Priručnik za učenike odgojno-obrazovnog usmjerenja i studente nastavničkih fakulteta.*, Školska knjiga, Zagreb, 1985., str. 9.

²⁷⁶ Oni svoja saznanja, moralne principe i općenito osjećaje dobrog i lošeg dobivaju (kao i svi ostali ljudi, no već smo spomenuli da je to kod njih više izraženo) putem svoje intuicije., str. 16.

²⁷⁷ Zaninović M. Dr., *Pedagoška hrestomatija. Priručnik za učenike odgojno-obrazovnog usmjerenja i studente nastavničkih fakulteta.*, Školska knjiga, Zagreb, 1985., str. 16.

²⁷⁸ Indigo djeca svoja saznanja, moralne principe i općenito osjećaje dobrog i lošeg dobivaju (kao i svi ostali ljudi, no već sam spomenula da je to kod indigovaca više izraženo) putem svoje intuicije.

potvrđuje već spomenuta činjenica neprihvatanja i neuvažavanja prirodnosti indigo djece i indigo generacija općenito u školskim sustavima diljem svijeta. Namjerno sabotiranje dječje prirode u svrhu zadovoljavanja vlastitih neukih interpretacija zbog očekivanih socioloških normi.²⁷⁹ Uistinu tragična realnost čovječanstva duhovnog doba.

U *Platonovim* djelima prvi puta se uviđa razvijen sistem društvenog odgoja u državnoj funkciji kao i neki od načina i sadržaja rada obrazovanja²⁸⁰. Otvorio je svoju poznatu školu „*Akademija*“²⁸¹ gdje je prakticirao pristup odgoju prema Sokratovoj „induktivnoj metodi“²⁸². Na taj način je pokušavao u čovjekovoj duši probuditi sjećanje na svijet ideja koje je smatrao nepromijenjivim, vječnim i besmrtnim.²⁸³ Govori kako je čovjekova duša prije no što se spojila sa tijelom i došla na ovaj svijet bila u svijetu gdje je konstantno proučavala te čiste ideje.²⁸⁴ Također i ovo Platonovo vjerovanje želim povezati sa indigo generacijom kao i kod Sokrata iz razloga što se prema duhovnim naukama smatra kako na ovaj svijet već dolazimo sa prethodno osobno isplaniranim životima.²⁸⁵ Također u stanju duše prije rođenja imamo svu mudrost i znanja iz svih života koje smo proživili koje prilikom dolaska na ovaj svijet zaboravljamo kako bi ovozemaljsko iskustvo/život imao smisla u svrhu učenja duše u materijalnom svijetu.²⁸⁶ Upravo tako i indigo djeca dolaze na ovaj svijet sa urođenom mudrošću, odnosno sjećanjima ili sklonostima ka sjećanju na prethodna iskustva²⁸⁷, te im je potreban odgajatelj koji će biti dovoljno duhovno razvijen kako bi ih, kako kaže Platon, podsjetio na besmrtni svijet ideja.

Aristotel je nakon Platona objavio ideju „harmoničkog odgajanja čovjeka“ čija se misao bazirala na prirodnom obazovanju, a prvotno stvorenu od Demokrita.²⁸⁸ U Ateni je osnovao peripatetičku školu²⁸⁹ gdje je pokušao formirati „jedinstveni sistem znanosti koji bi obuhvatio sve grane ljudskih znanja što su u to vrijeme bile poznate.“²⁹⁰ Pisao je o moralnom

²⁷⁹ Samo zato jer se Indigo dijete ponaša na svoj potpuno prirodan način (znatiželjno, puno energije, zaigrano, željno novih saznanja i roditeljske pažnje), poistovjećuje ga se sa simptomima poremećaja ponašanja (ADD i ADHD i sukladno „liječi“). A sve to iz jednog jedinog i samim time apsolutno neopravdanog razloga nesposobnosti roditelja ili učitelja (odnosno školskog sustava) da se nosi s njegovom energijom. (Primjer: „Smiri se već jednom! Nisi sam u razredu, imam još 29 učenika pored tebe i ne mogu održati nastavu kako treba“).

²⁸⁰ Zanimović M. Dr., *Pedagoška hrestomatija. Priručnik za učenike odgojno-obrazovnog usmjerenja i studente nastavnčkih fakulteta.*, Školska knjiga, Zagreb, 1985., str. 9.

²⁸¹ Ibid, str. 19.

²⁸² Ibid, str. 16.

²⁸³ Ibid, str. 19.

²⁸⁴ Zanimović M. Dr., *Opća povijest pedagogije.* Školska Knjiga, Zagreb, 1988., str. 28.

²⁸⁵ Schwartz R. Hrabre Duše. *Planiramo li svoje životne izazove prije rođenja?*, Planetopija, Zagreb 2008.

²⁸⁶ Vidi: Schwartz R. Hrabre Duše. *Planiramo li svoje životne izazove prije rođenja?*, Planetopija, Zagreb 2008., str. 37.

²⁸⁷ Iskustva i znanja iz prijašnjih života

²⁸⁸ Zanimović M. Dr., *Pedagoška hrestomatija. Priručnik za učenike odgojno-obrazovnog usmjerenja i studente nastavnčkih fakulteta.*, Školska knjiga, Zagreb, 1985., str. 9.

²⁸⁹ Ibid, str. 24.

²⁹⁰ Ibid.

odgoju te je prvi pokušao napraviti dobnu periodizaciju djetetova razvoja (3 faze razvoja; 0-7g., 7-14 g., i od puberteta -21g.).²⁹¹ Za njega je cilj odgoja razvoj svih aspekata duše-razumne i voljne/životne.²⁹² Nadalje, kaže kako priroda u čovjeku daje samo začetke njegovih razvojnih sposobnosti koje se ostvaruju odgojem.²⁹³

4.9.1.2. Srednji vijek

Ovo dugogodišnje razdoblje je poznato po svojim burnim društvenim, vjerskim, povijesnim, ekonomskim i kulturalnim dešavanjima i promjenama. U ranom periodu srednjega vijeka katolička crkva se postavila kao glavna vodilja ideoloških obrazaca tadašnjeg feudalnog društva.²⁹⁴ Crkva je samu sebe postavila na sam vrh preuzevši vlast nad odgojem i obrazovanjem, te je zajedno sa svojim iznimno jakim ekonomskim faktorom više manje vladala narodom.²⁹⁵ Pobrinula se da ostane na vlasti na način da je uskraćivala znanje i obrazovanje širem pučanstvu te je na taj način lakše manipulirala masama radi održavanja vlastitog profita i moći. Nisu samo obrazovanje i znanje bili uskraćeni, već i sloboda mišljenja i vlastitog uvjerenja. Onaj tko nije vjerovao u propovijedi crkve, bio je nazivan nevjernikom i heretikom, javno mučen u svrhu poricanja vlastitih uvjerenja i na koncu javno ubijen kako bi ostalo pučanstvo zadobilo strahopoštovanje prema Crkvi. Na taj način ljudima ne bi padalo na pamet javno iznositi svoje ideale ili činiti išta što može naškoditi dobrobiti Crkve. Produhovljeni ljudi koji su prakticirali svoju razvijenu intuiciju i ostale sposobnosti bili su nazivani vješticama i spaljivani javno na lomačama kako bi se suzbila pomisao na slobodu duha i bilo kakvog mišljenja van crkvenih načela i propovijedi. Nekada nazivani vješticama i spaljivani na lomači, danas ih se klasificira kao indigo djecu i truje ih se medikamentima u svrhu suzbijanja njihove vesele i energične prirode. Šesnaest stoljeća kasnije, i dalje neki principi ostaju nepromijenjeni.

Erazmo Rotterdamski, najveći humanist sjeverne Europe, zalagao se za obrazovanje ženske mladeži, učenje latinskog i grčkog jezika od najmlađe dobi, uveo je grčki jezik na njemačka sveučilišta. Zagovarao je učenje jezika od najmlađe dobi i to po principu prvo slušanja i razgovora, a tek naknadno uvođenjem gramatike. U svom najpoznatijem djelu

²⁹¹ Zaninović M. Dr., *Opća povijest pedagogije*. Školska Knjiga, Zagreb, 1988. str. 34.

²⁹² Ibid, str. 33.

²⁹³ Ibid.

²⁹⁴ Ibid, str. 51.

²⁹⁵ Ibid.

„Pohvala gluposti“ kritizira i razotkriva skolastičku školu²⁹⁶ i srednjovjekovni način života.²⁹⁷ Ukratko, opisuje samo jedan dio školskog djelovanja tadašnjeg razdoblja. Govori o rigoroznim, nemilosrdnim i nekvalificiranim učiteljima koji su vođeni upitnim moralima i nebitnim vlastitim besmislenim postojanjem i nepostojećim integritetom. Opisuje kako maltretiraju svoje učenike tjelesnim kažnjavanjem pri čemu izgledaju kao da su preuzeli ulogu Boga.²⁹⁸

Kasni srednji vijek odnosno renesansa, ima odlike buđenja svijesti čovjeka na svim područjima života i smjerovima kulture, znanosti i osobnog rasta. Tako i pedagogija dobiva svjetliji pogled na svijet. U ovom razdoblju se počela isticati važnost obrazovanja mladih osoba u svrhu razvijanja intelekta i osobnosti. Na dijete se gleda kao na biće u razvoju, odgoj ima novi zadatak razvijanja mlade osobe, a od pedagogije se zahtjeva da brine o psihičkim osobinama djeteta i njegovih interesa. Iz tog razloga dolazi i do preokreta rada učitelja, u odnosu na raniji srednji vijek te se odbacuje tjelesno kažnjavanje i zalaže blaga disciplina u suradnji s roditeljima. Uz definiranje školskih programa i kurikuluma te shodno otkrićem novih znanosti i teorija, uvode se novi predmeti u škole. Iako i dalje utjecajna, Crkva pomalo gubi monopol nad školama.²⁹⁹

Začetnik pedagogije novoga doba,³⁰⁰ Jan Amos Komensky, teorijski je izložio poglede na odgoj i obrazovanje.³⁰¹ Izdaje svoje najveće djelo „Velika didaktika“ u kojoj „je izložio svoju opću teoriju odgoja, objasnio didaktička načela i novu organizaciju stupnjeva školskog sustava“³⁰² te samim time postao jednom od najbitnijih ličnosti u povijesti pedagogije. Kao dopunu ovoga djela, izdaje „Informatorijum materinske škole“ zbog čega se smatra začetnikom pedagoškog odgoja.³⁰³ Također, svojim djelom „Osjetilni svijet u slikama“, postao je uzor mnogim kasnijim spisateljima dječijih slikovnica.³⁰⁴ Prvi se u povijesti pedagogije zalagao za jednaka prava u obrazovanju sve djece bez obzira na njihov spol ili društveni status.³⁰⁵ Komensky se zalagao za razvoj djetetove duše i uma jer je smatrao kako fizičko izgrađeno i njegovano fizičko tijelo ne vrijedi previše ukoliko duša i um nisu

²⁹⁶ Vidi: Zaninović M. Dr., *Opća povijest pedagogije*. Školska Knjiga, Zagreb, 1988.

²⁹⁷ Ibid, str. 73.

²⁹⁸ Zaninović M. Dr., *Pedagoška hrestomatija. Priručnik za učenike odgojno-obrazovnog usmjerenja i studente nastavničkih fakulteta.*, Školska knjiga, Zagreb, 1985., str. 66.

²⁹⁹ Zaninović M. Dr., *Opća povijest pedagogije*. Školska Knjiga, Zagreb, 1988., str. 66. i 67.

³⁰⁰ Zaninović M. Dr., *Pedagoška hrestomatija. Priručnik za učenike odgojno-obrazovnog usmjerenja i studente nastavničkih fakulteta.*, Školska knjiga, Zagreb, 1985., str. 79.

³⁰¹ Ibid

³⁰² Ibid.

³⁰³ Ibid, str. 81.

³⁰⁴ Ibid, str. 79.

³⁰⁵ Zaninović M. Dr., *Opća povijest pedagogije*. Školska Knjiga, Zagreb, 1988., str. 97.

oblikovani.³⁰⁶ O tome priča u djelu „Informatorijum materinske škole“, gdje prvenstveno roditelje proziva za njihovu nepromišljenost i nemar kod odgoja djece. Dušu i um smatra nabitnijim dijelom čovjeka te zagovara da im se ujedno pruži i najveća pažnja. Kaže kako dobrim odgojem uma i misli, čovjek stječe dostojanstvo koje dalje treba očuvati tijekom života. Dobro odgojen čovjek bi trebao biti upoznat sa samim sobom na dubljim razinama kako bi mogao pravilno postupati. Ako ne poznaje sam sebe u dubini, tada neće moći donositi ispravne odluke za sebe u životu.³⁰⁷

Dok Komensky zagovara odgoj utemeljen na poznavanju i razvoju vlastite duše i uma, Indigo generacije na ovaj svijet dolaze sa tom spoznajom već urođenom. Iako se ne može generalno obilježiti generaciju kao „po prirodnosti moralna“³⁰⁸, činjenica je da u njihovom odgojnom slučaju, nisu potrebni napor u istoj mjeri kao kod generacija za vrijeme Komenskoga. Indigovci su otvoreniji, prate svoju intuiciju gotovo kao da je ona dio njihovog autonomnog živčanog sustava³⁰⁹. Dok se prethodne generacije trebalo više usmjeravati, odgajati i učiti o ne samo moralu, već integritetu, dostojanstvu, ispravnim i manje ispravnim odlukama/potezima, kod indigo djece to nije slučaj. Oni se rađaju sa tim spoznajama, znaju svoju vrijednost, svrhu, imaju spoznaju o svojoj intuiciji i duši, ali i o duhovnosti drugih ljudi i bića oko sebe. Iako Komensky zagovara ove, za „svoje vrijeme“³¹⁰ vrlo napredne ideale, također zagovara i neke, koji se danas smatraju staromodnim³¹¹ principima očekivanog ponašanja djece, osobito kada se uzme u obzir da im se indigo generacije urođeno protive.

4.9.1.3. Novi vijek

Novi vijek definiraju mnogobrojne nove pojave na području škole i obrazovanja. Afirmira se uloga države u organizaciji školskih poslova, raste broj škola za djevojčice,

³⁰⁶ Iz teksta: „Informatorium materinske škole“, Zaninović M. Dr., *Pedagoška hrestomatija. Priručnik za učenike odgojno-obrazovnog usmjerenja i studente nastavničkih fakulteta.*, Školska knjiga, Zagreb, 1985., str. 83.

³⁰⁷ Iz teksta: „Informatorium materinske škole“, Zaninović M. Dr., *Pedagoška hrestomatija. Priručnik za učenike odgojno-obrazovnog usmjerenja i studente nastavničkih fakulteta.*, Školska knjiga, Zagreb, 1985., str. 83.

³⁰⁸ Iz razloga što je to prvenstveno neispravno konstantirati ili zahtijevati. Indigo djeca, odnosno indigo generacije jesu razvijenije u tom pogledu negoli njihovi preci, te govoreći generalno osjećaju nepravdu, neiskrenost i sve ostale namjere svojih sugovornika bolje nego njihove prethodne generacije. No ne može se tvrditi da su apsolutno svi pripadnici indigo generacije jednako moralni i da im nije potreban odgoj ili usmjerenje u tom području.

³⁰⁹ Zato što ne moraju ulagati napore kako bi koristili svoju intuiciju. Nema pretjerane koncentracije i umnog procesiranja kako bi se na nju „spojili“, kako bi ju „čuli“ i poslušali. Sve se dešava potpuno prirodno, poput disanja. Nitko ne razmišlja o disanju i kada treba udahnuti i izdahnuti, ono se jednostavno odvija.

³¹⁰ „svoje vrijeme“ sam ovdje navela iz razloga što je Komensky u (svom) 14. stoljeću spoznao važnost nečega što danas, u 21. st. veliki broj ljudi i dalje nije upoznao, odnosno negira. Negiraju postojanje duhovnog aspekta čovjeka, bez obzira na prisutstvo indigo generacije i duhovne naprednosti populacije svijeta.

³¹¹ bezuvjetna poslušnost i brižnost prema starijima, spremnost na izvršavanje njihovih zahtjeva- preuzeto iz: Zaninović M. Dr., *Pedagoška hrestomatija. Priručnik za učenike odgojno-obrazovnog usmjerenja i studente nastavničkih fakulteta.*, Školska knjiga, Zagreb, 1985., str. 86.

otvaraju se škole za seosku mladež, osnivaju se prve realne škole, uvode se realni predmeti u gimnazije.³¹²

John Locke pokreće značajne promjene na području pedagogije i razvoja škole u drugoj polovici 17. i u 18. stoljeću. On je smatrao kako je glavni izvor spoznaje iskustvo.³¹³ Smatra kako je sloboda prirodno stanje čovjeka jer je to način na koji je čovjek prvo živio. Protivio se idejama koje su zagovarale učenje o urođenim idejama, sukladno tome, naglašavao je važnost odgoja. Iz istog razloga smatra se vrlo bitnim za pedagogiju prosvjetiteljstva, čija je vodilja bila vjera u moć razuma i razvitak sposobnosti.³¹⁴ Zaninović smatra Lockovu prosvjetiteljsku pedagogiju ograničenom iz razloga što je zagovarao obrazovanje pojedinca a ne širokih narodnih masa. Cilj odgoja prema Locku je bio odgojiti ugladenog čovjeka pristojnih manira koji će "posjedovati zdrav razum i smisao za praktične potrebe".³¹⁵ Nakon Komenskog i njegovih didaktičkih pitanja, Locke otvara novu etapu u razvitku pedagoške misli sa svojim odgojnim viđenjima te je ujedno i prvi koji je svoj pedagoški sistem zasnovao na primjeni empirijske psihologije.³¹⁶

Jean Jacques Rousseau je svojim radovima, ideologijom i postupcima obilježio svoje mjesto u povijesti pedagogije kao nitko do tada. „Duboko i trajno je utjecao na razvoj pedagoške misli, a njegove su ideje izvršile prijelom u pedagoškim nazorima onoga vremena.“³¹⁷, objašnjava Zaninović. Također, kaže kako su se mnogi pedagozi iz vremena francuske revolucije razvijali pod utjecajem njegovih pedagoških i humanitarnih ideja.³¹⁸ Tu važnost vrlo dobro opisuje u svom najvažnijem djelu „Emil ili o odgoju“, gdje opisuje odgajanje dječaka Emila u prirodnom okruženju, daleko od njegove obitelji, utjecaja grada i nemoralnih, izopačeni, manipulativnih i pokvarenih utjecaja gradske okoline, vlasti i crkve. Na taj način Rousseau uspijeva sačuvati Emilovu čistoću duha, tijela i svih urođenih sposobnosti koje valja poticati na razvoj i odgajati u čistom, prirodnom okruženju. Na taj način bi se Emil odgojio i odrastao u „novog čovjeka“³¹⁹. Zagovara učenje o prirodnim pravima i o prirodnom razvoju čovjeka, smatra kako se prirodni darovi čovjeka mogu razviti

³¹² Zaninović M. Dr., *Opća povijest pedagogije*. Školska Knjiga, Zagreb, 1988., str. 115.

³¹³ Zaninović M. Dr., *Pedagoška hrestomatija. Priručnik za učenike odgojno-obrazovnog usmjerenja i studente nastavničkih fakulteta.*, Školska knjiga, Zagreb, 1985., str. 120.

³¹⁴ Ibid, str. 121.

³¹⁵ Ibid.

³¹⁶ Zaninović M. Dr., *Opća povijest pedagogije*. Školska Knjiga, Zagreb, 1988., str. 119. i 120.

³¹⁷ Preuzeto iz: Zaninović M. Dr., *Pedagoška hrestomatija. Priručnik za učenike odgojno-obrazovnog usmjerenja i studente nastavničkih fakulteta.*, Školska knjiga, Zagreb, 1985., str. 129.

³¹⁸ Zaninović M. Dr., *Pedagoška hrestomatija. Priručnik za učenike odgojno-obrazovnog usmjerenja i studente nastavničkih fakulteta.*, Školska knjiga, Zagreb, 1985., str. 129.

³¹⁹ Pretpostavlja se da se pod ovom konotacijom smatra čovjek koji nije nalik na društvo toga vremena, već je čista duha i morala, nije pokvaren prljavošću društvene okoline.

dobrim odgojem i to najbolje u prirodnim okruženjima.³²⁰ Svojim djelom također kritizira feudalni odgoj i skolastičku školu, te ideju odgajanja čovjeka novog društva, potiče pravo na period djetinjstva, aktivnosti i dječijeg stvaralaštva.³²¹ U četvrtom djelu³²², nazvanom „Ispovijedanje vjere savojskog vikara“ potkopava crkvenu ideologiju pričajući o stavovima koji se protive vjeroispovijedanju.³²³

Rosseauovu želju za odgojem novog čovjeka povezujem sa njegovim viđenjem potrebe odgajanja novih generacija u okruženju koje ne remete stari obrasci i načini vjerovanja prethodnih generacija. On je bio svojevrsni vizionar koji se protivio standardima svoga društva i perioda u kojem je živio. Vidio je kako su zastarjela vjerovanja ljudi teret koji poteže nove generacije sa sobom na dno, te nemaju mogućnost osobnog napredovanja i izlaza iz uskoumnosti. Želio je slobodu za nove generacije, da se potiču njihovi prirodni talenti prilagođenim njima odgojem.³²⁴ Upravo tu poantu želim postići ovim radom. Rousseau je za svoje nove generacije želio ono što je našim novim indigo generacijama potrebno u ovom trenutku. „Čista okolina“³²⁵ koja će razumjeti³²⁶ i poticati prirodne³²⁷ sposobnosti, talente i potrebe indigo djece, kako bi se razvili u najbolju verziju sebe u svrhu sveukupnog napretka čovječanstva.

Johann Friedrich Herbart je svojim djelovanjem ostavio veliki utjecaj na razvoj pedagogije. Zaninović navodi kako je on prvi koji je „u pedagošku znanost uveo sistem i time pridonio da ona postane teorijska znanost“³²⁸. Primjenom svojih psiholoških karakteristika u pedagogiji razvio je ideje o formama i stupnjevima nastave, te je time iznimno utjecao na razvoj pedagogije.³²⁹ Stupnjeve nastave opisuje kroz četiri glavne crte, a to su jasnoća, asocijacije, sistem i metoda. Svaki od navedenih stupnjeva ima opisanu svoju popratnu nastavničku metodiku i psihološko stanje učenika. Ovo je vrlo bitan segment na području pedagogije iz razloga što su se upravo ovi stupnjevi kasnije primjenjivali u gotovo svakoj nastavi.³³⁰ Nadalje, on je svoje viđenje pedagogije zasnovao na etici i psihologiji.³³¹ Prema

³²⁰ Zaninović M. Dr., *Opća povijest pedagogije*. Školska Knjiga, Zagreb, 1988. str. 125.

³²¹ Ibid, str. 115.

³²² Misli se na 4. dio djela „Emil ili o odgoju“

³²³ Zaninović M. Dr., *Pedagoška hrestomatija. Priručnik za učenike odgojno-obrazovnog usmjerenja i studente nastavničkih fakulteta.*, Školska knjiga, Zagreb, 1985., str. 129.

³²⁴ Zaninović M. Dr., *Opća povijest pedagogije*. Školska Knjiga, Zagreb, 1988., str. 126.

³²⁵ Čista, nezagađena zastarjelim vjerovanjima generacija njihovih roditelja i ostalih predaka (jer u toj okolini naprosto moraju odrastati).

³²⁶ Razumjeti i poticati, za razliku od onoga što zapravo čine (starije generacije, odgajatelji, roditelji, učitelji itd.), a čine to da medikamentima i zastarjelim vjerovanjima („tako to mora biti, moraš slušati, bespogovorno slijediti zahtjeve autoriteta itd.“)

³²⁷ Urođene

³²⁸ Preuzeto iz: Zaninović M. Dr., *Opća povijest pedagogije*. Školska Knjiga, Zagreb, 1988., str. 166.

³²⁹ Zaninović M. Dr., *Pedagoška hrestomatija. Priručnik za učenike odgojno-obrazovnog usmjerenja i studente nastavničkih fakulteta.*, Školska knjiga, Zagreb, 1985., str. 220.

³³⁰ Zaninović M. Dr., *Opća povijest pedagogije*. Školska Knjiga, Zagreb, 1988. str. 164.

³³¹ Zaninović M. Dr., *Pedagoška hrestomatija. Priručnik za učenike odgojno-obrazovnog usmjerenja i studente nastavničkih fakulteta.*, Školska knjiga, Zagreb, 1985., str. 218.

njemu cilj odgoja određuje etika, dok sredstva i način odgajanja određuje psihologija. Napominje važnost teoretskog znanja prije pristupanja praksi. Kaže kako znanstvena pedagogija treba utvrditi cilj odgoja po kojima se dalje određuju odgojni postupci. Vrlinu navodi kao cilj svakog odgoja i to u smislu formiranja moralnih osobnosti i moralnog karaktera pojedinca. Uz mnogo pozitivnih djelovanja na području pedagogije, imao je i neka negativna.

Upravljanje, kao jedan od svoja tri procesa odgajanja³³², Herbert opisuje na vrlo rigorozan način pristupa odgajanju djeteta. Kaže kako je glavni zadatak upravljanja „gušenje dječjeg nestašluka“³³³. Navodi kako se kod djece „divlja nestašnost“, koju treba suzbijati kako bi se mogla formirati volja.³³⁴ Herbart smatra kako se to suzbijanje i gušenje djetetove „divljine“³³⁵ postiže silom koja kako on tumači „mora biti dovoljno velika i ispoljavati se dovoljno često da bi se postigao potreban uspjeh prije nego što se kod djeteta počnu pokazivati tragovi prave volje“.³³⁶ Odnosno, kaže kako je „potrebno lišiti djecu samovolje i zatim ih nastavom usmjeriti u određenom pravcu“³³⁷. Dakle, zastupa gušenje dječje znatiželje i energičnosti kroz koju djeca ekspresioniraju svoje učenje, volju za životom i čine bit njihova postojanja, nakon čega ih se „nastavom usmjerava u određenom pravcu“³³⁸. Drugim riječima nastava im oblikuje misli umjesto da ih oni stvaraju samostalno. Obzirom na njegovo viđenje, vrlo dobro bi se uklopio u školstvo današnjice, no ne bi bio previše popularan u učionicama, okružen indigo generacijama koji se apsolutno protive svim prezentiranim aspektima odgajanja.

4.9.1.4. Sredina 19. i 20. stoljeća

Školstvo i pedagogija u ovom periodu postižu veliki napredak zajedno sa razvojem znanosti i društvenih odnosa. Pedagogija ujedno dobiva niz novih pedagoških pravaca.³³⁹

Anton Semjonovič Makarenko je bio istaknuti sovjetski pedagog.³⁴⁰ Kroz prakticirane pedagogije isticao je svoje tri vodeće ideje o pedagogiji: ideja kolektivnog odgoja, ideja

³³² procesi odgajanja prema Herbertu su: upravljanje, nastava i moralno odgajanje; izvor: Zaninović M. Dr., *Opća povijest pedagogije*. Školska Knjiga, Zagreb, 1988. str. 162.

³³³ Zaninović M. Dr., *Opća povijest pedagogije*. Školska Knjiga, Zagreb, 1988. str. 162.

³³⁴ Ibid.

³³⁵ Ibid.

³³⁶ Ibid, str. 162. i 163.

³³⁷ Ibid, str. 166.

³³⁸ Ibid.

³³⁹ Zaninović M. Dr., *Pedagoška hrestomatija. Priručnik za učenike odgojno-obrazovnog usmjerenja i studente nastavničkih fakulteta*., Školska knjiga, Zagreb, 1985., str. 304.

³⁴⁰ Ibid, str. 353.

socijalističkog humanizma i ideja discipline.³⁴¹ Socijalistički humanizam se smatra njegovom najvažnijom pedagoškom idejom obzirom da ju je posebno isticao u svojim teorijama te u praksi i odnosu prema svakom učeniku. U njoj govori o poštovanju dječje ličnosti, ljubavi prema djeci, odgovornosti za djecu i povjerenju djeteta.³⁴² Zagovarao je odgajanje djece u kolektivu iz razloga što je smatrao da je to vrlo bitan uvjet za razvoj djetetove osobnosti.³⁴³

Najpoznatiji Američki pedagog *John Dewey* smatra kako je odgoj životna potreba ljudi iz razloga što opstanak rasa zapravo ovisi o prenošenju znanja i informacija s jedne generacije na drugu.³⁴⁴ Govori kako su odgoj i obrazovanje ključni elementi života svakog pojedinca kroz koji se oblikuju. Pojam odgoja opisuje kao „Neprekidno proširivanje i produbljivanje dječjeg iskustva“³⁴⁵, a razvitak djeteta „prilagođavanje postojećem društvu“³⁴⁶. U bit odgoja stavlja dijete kao pojedinca čije snage, interesi i sposobnosti moraju biti poticani i ostvareni. Kaže kako dijete posjeduje četiri instinkta, a to su socijalni, konstruktivni, istraživački i umjetnički.³⁴⁷ Kao suprotnost Herbertu, Dewey se zalaže, baš poput Rosseaua, za slobodan odgoj, gdje se dijete slobodno odgaja, a sam odgoj, kao proces se „ravna prema nepromijenjenim zakonima razvoja psihičkih i fizičkih funkcija djeteta“,³⁴⁸. Protivi se strogo određenim odgojnim postupcima koji za cilj imaju formiranje dječje ličnosti, već se odgojem moraju te manipulativne smetnje ukloniti kako bi odgoj djeteta bio slobodan.³⁴⁹ Također se protivi klasičnoj, razredno strukturiranoj nastavi, razredima, školskim satovima i podjeli gradiva jer smatra kako nastavu treba zasnovati na potrebama djece, njihovim nagonima, radu i aktivnostima.³⁵⁰ Kaže kako bi nastavni program trebao biti organiziran prema funkciji koju treba ostvariti, a samim time sadržaji klasičnih predmeta u nastavi se „ne mogu suprotstaviti dječjem iskustvu“.³⁵¹ Zalaže se za učenje kroz rad i praksu jer se njime, kako on kaže „stječu najsigurnija i najefikasnija znanja, vještine i navike“³⁵². On zahtjeva da škola priprema djecu za sadašnje vrijeme, a ne budućnost³⁵³ zato jer škola mora biti veza sa životom.³⁵⁴ U tom

³⁴¹ Zaninović M. Dr., *Opća povijest pedagogije*. Školska Knjiga, Zagreb, 1988. str. 279.

³⁴² Zaninović M. Dr., *Pedagoška hrestomatija. Priručnik za učenike odgojno-obrazovnog usmjerenja i studente nastavničkih fakulteta.*, Školska knjiga, Zagreb, 1985., str. 353.

³⁴³ Ibid, str. 354.

³⁴⁴ Ibid, str. 366.

³⁴⁵ Ibid.

³⁴⁶ Ibid.

³⁴⁷ Ibid.

³⁴⁸ Ibid.

³⁴⁹ Ibid.

³⁵⁰ Ibid, str. 367.

³⁵¹ Zaninović M. Dr., *Opća povijest pedagogije*. Školska Knjiga, Zagreb, 1988., str. 240.

³⁵² Preuzeto iz: Zaninović M. Dr., *Pedagoška hrestomatija. Priručnik za učenike odgojno-obrazovnog usmjerenja i studente nastavničkih fakulteta.*, Školska knjiga, Zagreb, 1985., str. 367.

³⁵³ Ibid.

³⁵⁴ Zaninović M. Dr., *Opća povijest pedagogije*. Školska Knjiga, Zagreb, 1988., str. 238.

kontekstu, predlaže „aktivni program“³⁵⁵ odnosno slobodni program koji će zamijeniti trenutni curriculum koji se bazira na predmetnom sadržaju. Njegova ideja je da se svakoj godini odnosno razredu ponudi skup tematskih područja koje učenik treba usvojiti u tom periodu školovanja, prema kojemu bi se tada oblikovala nastava. Taj program bi učenici sami birali prema svojim interesima i potrebama, a sama nastava ne bi bila organizirana u učionama, već na tematskim područjima samog sadržaja koji se uči poput laboratorija, školskog vrta, posebnih radionica ili knjižnica.³⁵⁶ Za Deweyja, učitelj ne predstavlja osobu koja nameće mišljenje svojim učenicima, već on predstavlja osobu koja „odabire utjecaje podnesene za formiranje iskustva učenika i pomaže mu da odgovori na te utjecaje.“³⁵⁷ Dewey zaključuje: „Odgoj je priprema za život, jer se ne zna kakav će život biti sutra; odgoj treba biti samo život, jer samo živeći, učenik se uči živjeti.“³⁵⁸

Prema navedenom povijesnom prikazu razvoja pedagogije, može se vidjeti kako se koncepcija odgoja i obrazovanja razvijala stoljećima. Kao i svaka znanost, pedagogija se pojavila sukladno potrebama čovječanstva. Njeni počeci su bili manje bogati informacijama i iskustvom nego što je to slučaj u današnje vrijeme. Shodno navedenome, nisu svi negativni, odnosno društveno manje prihvatljivi ideali i postupci nekih od (navedenih) pedagoga i filozofa nužno bili loši, iz razloga što se i kroz njih na koncu nešto naučilo. Kroz loše postupke naučilo se bolje postupati, samim time današnje generacije uživaju u puno boljim okruženjima nego što je to bilo onda. No isto tako se mogu povući paralele sličnosti, gdje se tadašnji zastarjeli principi i dalje održavaju u odgoju indigo generacija, a koje bi trebalo promijeniti.

4.9.2. KAKAV JE ODGOJ DANAŠNJIH, INDIGO GENERACIJA?

Kaže se kako današnje društvo ne valja i ima čudna ponašanja, sve je više anarhije, nepoštovanja. Sve više djece diljem svijeta svojevoljno napušta školske sustave zbog frustriranosti i nezadovoljstva sistemom. Samo jedni od primjera su Velika Britanija, SAD, itd. Sociolozi se slažu kako današnje društvo iziskuje veliku transformaciju kako bi se pomakli u pozitivnom smjeru, no ono što društvo u današnje vrijeme zaista treba jest promjena u načinu odgoja, što je poprilično velika ideja s obzirom na realnost u društvu i

³⁵⁵ Ibid, str. 240.

³⁵⁶ Ibid, str. 241.

³⁵⁷ Ibid, str. 242.

³⁵⁸ Ibid.

svijetu. Ne može se očekivati kompletna strukturalna promjena odgoja kroz školske kurikulume na državnim razinama iz razloga što je to previše kompleksan zahvat. Ono što možemo zatražiti, odnosno područje na kojem možemo imati utjecaja jest osvješćivanje i educiranje prvenstveno roditelja zatim i stručnih djelatnika i suradnika obrazovnih ustanova.

Rosićevim riječima, „Čovjek je jedinstvena, konkretna i jednokratna pojava pa zato odgoj treba biti, sukladno tome, što posebniji. Idealno bi bilo kada bi pedagogija bila do tog stupnja razvijena da svako dijete može imati svoju posebnu pedagogiju i svoj, samome sebi primjeren odgoj (Zrno, 1994., 2.-3.)“³⁵⁹ Je li ovo paradoks u odnosu na trenutnu realnost? Dok Rosić 1998. godine zagovara posebnost odgoja, prilagođenog svakoj odgajanoj individui obzirom na njene potrebe, današnjim indigo generacijama se pruža potpuno suprotan pristup. Pripisanim medikamentima ih se pokušava uniformirati kako bi se „uklopili“ među „normalne“ učenike. Samim time krše kompletnu poantu odgoja i pedagogije. Ako se vrši takav pristup današnjim generacijama³⁶⁰, onda pravo pitanje izgleda ovako; Gdje je zapravo nestala pedagogija u roditeljstvu, školi i medicini? Ispravni koraci u duhu pedagogije i odgoja bi bili u tom slučaju takvi da odgajatelji zauzmu stav, prihvate napor u svrhu prilagodbe okoline svome odgajaniku, a ne odgajanika njegovoj okolini. Obzirom na navedeno, smatram kako je sama definicija paradoksa ovdje potvrđena.

Činjenica je ta da školski sustavi diljem svijeta funkcioniraju po starim obrascima odgajanja djece koji se poistovjećuju sa starim energetskim obrascima ponašanja, djelovanja i odgajanja. Iako su ovi obrasci bili efikasni za prijašnje generacije čiji su se svijet i društvena okolina bazirali na istim principima za koje su se educirali, oni za današnje generacije naprosto više ne vrijede. „U tradicionalnom sustavu, đaci kao članovi našeg društva, usvajaju kako da doprinose učenjem svega potrebnog za zaposlenje. Oni pokazuju vještine slušanja i uče cijeniti sebe na temelju toga koliko pismenog materijala proizvedu. Nastavnik se koristi tehnikama koje izazivaju stid te uspoređuje čak i jednog s drugim, a što bi ih opet trebalo motivirati da napišu još više pismenih radova.“³⁶¹ Ovo su uistinu zastarjeli principi rada školskih sustava koji su na žalost i dalje prisutni u današnjem školstvu diljem svijeta. Zahtjevi i načini funkcioniranja društva se velikom brzinom mijenjaju iz godine u godinu. Primjerice ono što zaposlenici danas na tržištu traže od svojih potencijalnih zaposlenika se uvelike razlikuje na njihovu potražnju od pred 5 godina. Ljudi su se u našem društvu prije 60 godina

³⁵⁹ Preuzeto iz: Rosić V., *Obiteljska pedagogija*. Filozofski fakultet u Rijeci Rijeka, 1988. Str. 18., ponovljen citat iz prethodnih poglavlja u svrhu napomene poante.

³⁶⁰ Generacijama indigo djece kojima se lijekovi pripisuju u svrhu toga da postanu kao i sva ostala djeca, mirna, tiha, poslušna, prate dosadnu nastavu i padaju pod utjecaj neupitnog i apsolutnog autoriteta, bez percepcije kritičkog i najbitnije vlastitog mišljenja.

³⁶¹ Preuzeto iz knjige: Carrol L., Tober J. *Indigo djeca. Stigli su novi klinici.*, TELEDISK, Zagreb 2003., str. 75.

obrazovali za jednu karijeru kojom su se bavili cijeli svoj život. Radili su istu stvar iz dana u dan i tako narednih godina sve do svoje mirovine. Od njih se tražila prikladna vrsta produktivnosti koja danas više ne postoji. Pogledajmo današnju situaciju.

Svijetom počinju vladati „Nove generacije“ odnosno indigo djeca. Indigo djeca su već sada u ulogama odraslih ljudi, na poslovnom tržištu, roditelji najnovijih indigo generacija. Kako je već opisano, specifični su po svojoj prirodi, funkcioniranju, načinu viđenja svijeta i proporcionalnom reagiranju spram istog. Proizašli su iz „starog“ neproduktivnog, njima neekvivalentnog načina obrazovanja s kojime apsolutno nisu bili zadovoljni, niti su u njemu imali prilike pronaći svoju vlastitu svrhu i zadovoljstvo. S druge strane, imamo poslodavce koji od ove nove radne snage očekuju obrasce ponašanja kakve su imali njihovi roditelji i generacije prije njih. Traže poslušne radišne djelatnike koji će bespogovorno i slijepo pratiti naredbe i odrađivati zadatke po naputcima svojih nadređenih. Što se dešava dalje? Dolazi do kolapsa u sistemu. Od indigovaca se očekuje da rade apsolutno sve što se protivi njihovoj vlastitoj, po rođenju dodijeljenoj prirodi. Indigovac će smatrati apsurdnim poštivati svoga nadređenog, samo zato što mora, što se od njega to očekuje, ukoliko taj isti nadređeni istovremeno ne pokazuje poštovanje prema njemu. Indigovac ga neće cijeniti ukoliko poslodavac u svom karakteru pokaže manjak integriteta, poštenja, poštovanja ili pravednosti. Kod ove generacije je aktualna kompletno nova psihologija od koje se očekuje da funkcionira po pravilima koji se protive njihovoj prirodi.

Isto se dešava u školskim sustavima. Stara pravila učenja, ponašanja i odnošenja prema učenicima ne vrijede kod novih generacija, kod indigovaca. Nove generacije naprosto vibriraju na višim frekvencijama duhovnosti gdje im po prirodno urođenom sustavu vrijede drugačija pravila zasnovana na uzajamnom poštivanju, pravednosti i logici. Sukladno tome, iziskuju nove pristupe u samom odgoju i poučavanju ne samo unutar obrazovnog sustava, već i unutar svoga doma. Npr. „Nastavnici u Osnovnoj školi u Britanskoj Kolumbiji ne koriste više jedinice kao ocjenu. Umjesto toga koriste izraz "in progress" (u napredovanju) što znači da đaku treba malo dulje da ispuni ciljeve nastave. Nastavnik zatim mora razviti plan kako da ih dijete zadovolji.“³⁶² „Čak i djeca koja bi konačno mogla uzdići svijest ovoga planeta trebaju granice. Pomoću granica se uče samokontroli što je sastavni dio svake miroljubljive zajednice. Indigo dijete treba ispravljati i ograničiti pomoću metode koja predstavlja novu energiju.“³⁶³

³⁶² Ibid, str. 75.

³⁶³ Ibid, str. 82.

Očekuje se novi i prigodan pristup obrazovanju duhovnih odnosno indigo generacija. Jednako kao i njezini prethodnici, i ova generacija ima svoje posebnosti, nove i drugačije potrebe i zahtjeve za pristupom. Poteškoća nastaje iz razloga što starije generacije ne dolaze do te spoznaje zbog generalnog nerazumijevanja potreba novih generacija, odnosno poistovjećivanja tih realnih potreba sa dobro poznatom frazom „trenutnih hireva“. Generacijski jaz je ovime obrazložen, no ne i opravdan te kao takav djeluje destruktivno na kvalitetu života mladih koji zapravo samo traže adekvatne smjernice. Stobej je jednom rekao: „Ima zacjelo razuma i u mladim ljudi i nerazuma u starih: jer biti razumno ne čini vrijeme, nego rani odgoj i prirodna sposobnost.“³⁶⁴

Upravo iz ovog razloga je vrlo važno proučiti generaciju koja se odgaja, razumjeti njihove potrebe, uvažiti razlike, naučiti elemente koji su nama kao odgajateljima nepoznati i na koncu prilagoditi nova saznanja u praksu koju činimo. Robert P. Ocker, stručni savjetnik za srednje škole kaže: „Mi kao odgajatelji trebamo postati uzorom, trebamo preispitati naše pretpostavke o značenju, svrsi, i funkciji obrazovanja i tako doći do nove svijesti. Moramo naučiti djecu kako razmišljati, a ne što misliti. Naša uloga nije da prenosimo znanje nego mudrost. Mudrost je primijenjeno znanje. Ako djeci samo prenosimo znanje, govorimo im što da misle, što bi trebali znati što mi želimo da ona vjeruju da je istinito.“³⁶⁵ Robert predlaže obrazovni sustav utemeljen na razvijanju dječjih sposobnosti i vještina gdje će djeca razvijati kritičko razmišljanje, rješavanje problema, mašte, iskrenosti i odgovornosti dok bi koncept pamćenja i učenja napamet bio manje bitan.³⁶⁶

4.9.3. ODGOJ INDIGO GENERACIJE I KAKAV BI ON ZAPRAVO TREBAO BITI

Doreen Virtue podsjeća kako smo većinu svojih roditeljskih vještina naučili od naših prethodnih starijih generacija kroz vlastiti odgoj, od medija ili tečajeva za roditeljstvo, no sve su te informacije kako i sama kaže proizašle iz starijih energija koje apsolutno nisu kompatibilne sa novim visokovibrirajućim energijama indigo djece.³⁶⁷ Nove generacije naprosto ne reagiraju na zastarjele principe ucjene, nametanja srama i krivice, grižnje savjesti, straha i neopovrnutog nametnutog autoriteta po kojima su naši roditelji bili odgajani.³⁶⁸ Nelogični su im, ponižavajući i besmisleni te izazivaju prirodnu reakciju bunta kod te djece.

³⁶⁴ Preuzeto iz: Stobej, Izvaci etički II 31, 72-68 B 183, Vidi u: Zaninović M. Dr., *Pedagoška hrestomatija. Priručnik za učenike odgojno-obrazovnog usmjerenja i studente nastavničkih fakulteta.*, Školska knjiga, Zagreb, 1985., str. 12.

³⁶⁵ Preuzeto iz knjige: Carrol L., Tober J. *Indigo djeca. Stigli su novi klinici.*, TELEDISK, Zagreb 2003., str. 72. i 73.

³⁶⁶ Ibid, str. 73.

³⁶⁷ Ibid, str. 48.

³⁶⁸ Roditelji moje generacije, 1988 godište i starije. No može se okvirno zaključiti na roditelje djece rođene 80ih i 90ih godina, te počeci 2000ih.

Također, ovakvim ponašanjem roditelja prema djeci može biti vrlo destruktivno po pitanju oblikovanja osobnosti djeteta. Nametanje srama i nepotrebne krivice, odgajatelj utječe na djetetovu potrebu za individualnim izražavanjem. Ovo su vrlo snažne emocije koje ako se na ovaj način zlouporabe, najčešće uzrokuju zablokiranost radoznalosti, zaigranosti i kreativnosti. Samim time djeca vrlo brzo nauče kako biti neiskrena i zatvorena prema drugima.³⁶⁹ Doreen govori: „Ovo je jedan od prvih naraštaja roditelja indigo djece pa se računa i s pogreškama. Ipak vaša duša i duša vašeg djeteta složile su se da će se zajedno inkarnirati tijekom ovog značajnog vremena milenijskog pomaka. Tako ste na razini duša znali što činitie potisavši duhovni ugovor za roditeljstvo indigo djeteta.“³⁷⁰

U sljedećoj tabeli navodim prikaz shvaćanja odgoja u današnje vrijeme³⁷¹, odgoj gledan između dva osnovna pristupa, sociocentrističkog i pedocentrističkog.³⁷²

Jednodimenzionalna shvaćanja odgoja³⁷³

DIMENZIJA	DRUŠTVENA	INDIVIDUALNA
PRIRODA	"VODITI"	"PUSTITI DA RASTE"
KONCEPCIJA	SOCIOCENTRIZAM	PEDOCENTRIZAM
ODGOJA	TEHNICIZAM	NATURALIZAM
PROCES	OBLIKOVANJE	RAST, RAZVOJ
TEHNIKA	DRESIRANJE	NJEGA
REZULTAT	ADAPTACIJA	INOVACIJA
POSLJEDICA	OVISNOS	SLOBODA
STANJE	PASIVNOST	AKTIVNOST
OSJEĆAJ	NEMOĆ	MOĆ
ČIMBENICI	DRUŠTVO	INDIVIDUA
REZULTAT	NEODGOVORNOST	ODGOVORNOST
STANJE	RED	ANARHIJA
ODGAJANIK	OJEKT	SUBJEKT
VRSTA	REPRESIVNI	PERMISIVNI

³⁶⁹ Preuzeto iz knjige: Carrol L., Tober J. *Indigo djeca. Stigli su novi klinici.*, TELEDISK, Zagreb 2003., str. 57.

³⁷⁰ Ibid, str. 49.

³⁷¹ Nakon tolikih godina njegovog razvoja i rasta

³⁷² Rosić V., *Obiteljska pedagogija*. Filozofski fakultet u Rijeci Rijeka, 1988., str. 32.

³⁷³ Ibid.

Odgoj nije, niti bi trebao biti shvaćen kao jednodimenzionalan niti on ima dvije dimenzije. On nije izbor između „voditi i pustiti da raste“³⁷⁴, ako nije crno onda je bijelo. Niti ga se može opisivati kao opciju između dva ponuđena usmjerenja odgajanja. Odgoj ima jako puno dimenzija. Onoliko koliko jedno dijete ima okolnosti, potreba, želja, ambicija, talenata, mogućnosti i snova, onoliko koliko god su veliki i osebujni njegovi karakter i osobnost upravo toliko dimenzija ima odgoj³⁷⁵.

Gledajući sa strane roditelja indigo djeca imaju četiri osnovne potrebe, puno ljubavi, dobronamjerno strukturirane granice, svjestan odgoj te priliku kako bi mogli predstaviti svoju posebnost. S druge strane, indigo djeca imaju svoje viđenje navedenih potrebi te iz njihove perspektive one izgledaju ovako: brza hrana ("junk food"), mobitel i ostali tehnološki mediji, sloboda za donošenje vlastitih odluka i na kraju, žele nekoga tko ih razumije, a to su najčešće njihovi vršnjaci.³⁷⁶ Svoje roditelje smatraju, ukratko, višim (fizički) ljudima (nego što su to oni sami) koji im pomažu pri dostizanju ciljeva.³⁷⁷ Indigo djeca su voljna i željna novih informacija, vole učiti o prirodi u kojoj žive, o stvarima kojima su okruženi. Djeca su općenito po prirodi znatiželjna te iz aspekta fizionomije svoga razvojnog perioda upijaju informacije i uče velikom brzinom. Indigo djeca su u tom aspektu još brža te se ujedno vrlo brzo i lako nađu u stanju dosade. Oni informacije usvoje, procesiraju i pohrane puno brže nego ostali te iz istog razloga Tappe predlaže upisivanje indigo djece u vrtić već sa 3 godine.³⁷⁸ Dijete na taj način u ranijoj dobi upoznaje širi spektar društva i okoline (koji nije striktno vezan uz dom u kojem živi), stječe nova znanja te kroz igru i druženje sa vršnjacima razvija svoj karakter.

Indigo djeca tokom odrastanja neće poslušno šutjeti prilikom situacija koje uzrokuju njihovu osobnu nelagodu, nepravdu ili bilokakvu nijansu nezadovoljstva. Nebitno radi li se o aspektima kulturoloških tradicija (poput prisilnog ranog ustupanja u brak), obiteljskoj atmosferi (nasilje u obitelji, alkoholizam, zlouporaba droga), ili odnosu roditelja spram njih (ukoliko ih roditelj tuče, nanosi bol ili bilo kakav drugi oblik nasilja), ukoliko se situacije tiče direktno njih (indigovaca) te ukoliko oni nisu time zadovoljni, oni će to jasno pokazati. Također, ukoliko je njihovo fizičko/psihičko stanje ugroženo, spremni su ići nekoliko koraka dalje i opozvat se na više instance (bez imalo staha i krivnje) koje će se za njih zauzeti i

³⁷⁴ Ibid.

³⁷⁵ Uzimajući u obzir da je ovdje pitanje postavljeno u odnosu na samo jedno dijete, broj dimenzija odgoja se širi brojem djece odnosno odgajanja.

³⁷⁶ Altaras K., Tappe N., *Indigos. The quiet storm.*, 8. Poglavlje: *Raising Indigo Children, Being Indigo Parents*, (Kindle Paperwhite verzija), preuzeto sa: Amazon.com

³⁷⁷ Ibid.

³⁷⁸ Ibid.

braniti ih. Kroz njima najdostupnije izvore medija i tehnologije, svoju priču će iznijeti cijelom svijetu kako bi ih se čulo te kako bi ujedno ispunili dio svoje životne svrhe, a to je da kultura/svijet/čovječanstvo nauče na njihovom primjeru i postanu bolji.³⁷⁹

Altaras i Tappe nude strategije za odgajanje indigovaca. Pozivaju roditelje na iskrenost u odnosu s njihovim indigovcima³⁸⁰ iz razloga što ova djeca imaju veliko poštovanje prema nečijem iskrenom integritetu. Ukoliko je netko iskren prema njima, tu iskrenost će i uzvratiti kao znak poštovanja obzirom da su uočili kako se i njih same poštuju. „Poznajte svoje dijete i znajte koje signale vam ono šalje. Poštujte ih kao individualce i očekujte to poštovanje nazad. Igrajte pošteno. Znajte da ako počnete igrati "igre" s njima, uzvratit će vam istim načinom. Volite ih, i uzvratiti će vam ljubav.“³⁸¹ Naglašavaju kako je komunikacija jako važan aspekt u odnosu sa indigo djetetom, te kako u slučaju otvorene komunikacije nema mjesta strahu roditelja. Ukoliko dijete prestane komunicirati s roditeljem, počne tajiti svoja prijateljstva, misli ili aktivnosti, roditelj treba intervenirati.³⁸²

Prethodne generacije su aspekte pregovaranja u svrhu korigiranja određenih ponašanja ili ishoda situacija (od strane svojih roditelja/pregovarača) smatrale lošim. Gledali su na to kao da ih se ucjenjuje. Indigo generacije vole pregovaranja ukoliko su ona iskrena i fer za svih. Ukoliko se roditelj ne može snaći na drugi način i dobiti određeno ponašanje od svog indigovca, pregovaranje (vođeno pravednim smjernicama) je vrlo učinkovit način suradnje, kažu Altaras i Tappe. „Naučite vještinu pregovaranja, saznajte što vaši indigovci vole. (...) Indigovci vole pregovaranje i razumiju njegove principe, sve dok su ti principi poštteni. (...) Oni na to gledaju kao na poslovnu suradnju, sve dok su iskrenost i poštenje na prvom mjestu.“³⁸³

Još jedan aspekt učinkovitog načina surađivanja, informiranja i komunikacije roditelja s indigovcima jest kroz tehnologiju koja sačinjava njihov cijeli svijet.³⁸⁴ Altaras i Tappe predlažu roditeljima indigovaca da iskoriste tehnološke mogućnosti u potpunom smislu kako bi se zbližili sa svojim djetetom, kako bi efikasno komunicirali, družili se uz zajedničke aktivnosti i sl. Koji god pristup da se odabere, Tappe napominje kako je poanta jednostavno u komunikaciji. Ukoliko se indigo djecu tretira s poštovanjem, gleda ih se kao odrasle (ne omalovažava se njih niti njihove sposobnosti zbog trenutne životne dobi), pružaju im se racionalna objašnjenja i istinite činjenice, ne utjeruje im se iracionalni strah ili autoritet, pruža

³⁷⁹ Ibid.

³⁸⁰ Ibid.

³⁸¹ Ibid.

³⁸² Ibid.

³⁸³ Ibid.

³⁸⁴ Ibid.

im se mogućnost odabira i odluka, ponudi im se obrazloženje i izbor, a ne striktna zabrana, tada će indigo dijete voljno i bez problema surađivati sa roditeljem/odgajateljem.³⁸⁵ Nametnuta krivnja na njih nema utjecaja, ali su ju vrlo vješti koristiti u svrhu vlastite koristi.

4.9.3.1. Prikaz nove vrste odgoja

Obzirom na predstavljene autore u ovome djelu, njihovim iskustvima, mišljenjima i značajnim teorijama, obzirom na prikupljena iskustva kako literarna, tako i praktična, u sljedećem tekstu predstavljam prijedlog za novu vrstu odgoja indigo, ali i svih nadolazećih generacija. Potrebno je prvenstveno osobno priznati neznanje u određenom aspektu razumijevanja indigovaca³⁸⁶, zatim poduzeti nešto po pitanju toga u smislu edukacije i spoznaje a zatim, shodno novim spoznajama potrebno je koordinirati ispravno djelovanje (pronaći drugačija rješenja) i uvrstiti ga u odgoj generacije kao grupe ali i svakog pojedinca zasebno, sukladno njegovim potrebama.³⁸⁷ Sljedeće točke se ne odnose samo na odgoj spram indigo djece, već bi trebale biti prakticirane kod svih živućih jedinki, jer na koncu, svako živuće biće ima dušu koja ga nastanjuje i samim time zaslužuje apsolutnu ljubav i poštovanje na svim razinama postojanja.

4.9.3.1.1. Bezuvjetna ljubav

Govoriti o odgoju djeteta, a ne spomenuti njegov najvažniji aspekt, koji svako dijete zaslužuje je u najmanju ruku apsurdno. Bezuvjetna ljubav djeteta je najprirodniji i najbitniji element sa kojime dijete počinje svoj rast i razvoj u svijetu. Vrlo je bitno da se ova najosnovnija potreba zadovolji kako bi i sam proces odgoja tada imao smisla i bio učinkovit. Schwartz kaže: „Presudno je važno uvidjeti vlastitu istinsku prirodu i vjerovati u vlastitu vrijednost, vlastiti identitet. To mora proizaći iz vjerovanja da je sva ljubav zaslužena, da je bezuvjetna ljubav zaslužena. Kada skupina pruža samo uvjetovanu ljubav koju je potrebno iskusiti na određeni način (preko prilagođavanja ili tradicije) različitost potiče skupinu na povlačenje ljubavi. Na taj način nastaje predodžba sebe: vjerujemo da ne zaslužujemo bezuvjetnu ljubav, već samo možemo biti voljeni ako se ponašamo na određeni način, ako ispunjavamo očekivanja drugih i ako ga drugi odobravaju. Pojavljuje se zbunjenost a osobnost

³⁸⁵ Ibid.

³⁸⁶ Ali i općenito za bilo koju životnu situaciju u teoriji ili praksi

³⁸⁷ Ovdje mislim na težinu slučaja sa kojom se odgajatelj suočava, jer ne donosi svako dijete jednako lagan ili težak slučaj sa sobom

koja se razvija u malome djetetu postaje podvojena i rascijepljena.”³⁸⁸ Osjećaji sigurnosti i bezuvjetne ljubavi su od presudne važnosti kod sve djece ne samo kod indigovaca. Razlika je ta što indigo djeca to dublje i s razumijevanjem osjećaju te ujedno razumiju zašto im je ta sigurnost i ljubav potrebna, dok ju ostali samo traže/žele osjetiti. Od najranije dobi svako dijete bi trebalo osjetiti osjećaj sigurnosti i bezuvjetne ljubavi svojih roditelja³⁸⁹ kako bi razvilo svoju osobnost na najzdraviji mogući način bez ograničenja. „Sigurnost je veoma važna, jer se sva djeca trebaju osjećati sigurnom u potpunom istraživanju svog svijeta. Za indigo djecu, sigurnost znači da je u redu što stvari rade na drugačiji način! Najbolje je što možemo učiniti za njih i za nas je davanje svakome dovoljno prostora za takve stvari.”³⁹⁰

4.9.3.1.2. Poštovanje

Indigo djeca se kao i po mnogočemu, razlikuju i po načinu pristupanja i razgovora. Svi smo mi kroz mnoge generacije učeni od strane svojih predaka kako se prema drugima, a posebice prema starijim generacijama, svojim nadređenima, svojim profesorima, svojim kolegama trebamo odnositi s poštovanjem. “Indigovac će smatrati apsurdnim poštivati svoga nadređenog, samo zato što mora, što se od njega to očekuje, ukoliko taj isti nadređeni istovremeno ne pokazuje poštovanje prema njemu. Indigovac ga neće cijeniti ukoliko poslodavac u svom karakteru pokaže manjak integriteta, poštenja, poštovanja ili pravednosti. Kod ove generacije je aktualna kompletno nova psihologija od koje se očekuje da funkcionira po pravilima koji se protive njihovoj prirodi.”³⁹¹ Kako bi od samog početka prilagodili odgoj indigo pojedincu valjda razumjeti koncept poštovanja. Dijete treba poštivati kao jedinku, kao živo biće koje u sebi nosi dušu, koje ima pravo na život i sve njegove blagodati koje on pruža.

Poštovanje je potrebno pokazati u svim aspektima njegova života, pa tako i na području njihovih iskrenih potreba i želja. Prvenstveno treba spoznati koje su one, a zatim uvidjeti koliko su one djetetu značajne, a ponajviše onda kada iskazuje snažne emocije spram nečega. Bila to pozitivna ili negativna emocija, ona je povezana sa značajnim dijelom djetetova postojanja koje ga trenutno muči ili veseli. Ako dijete primjerice ima izrazitu želju ne ići u školu, tada roditelj/odgajatelj ne bi trebao olako shvatiti njegovu izjavu. Ne treba odbaciti njegovu želju odnosno potrebu za ostankom u kući kao trenutnu hirovitost. Ne predlažem niti da se na zahtjev djeteta odgajatelj istog trena složi sa njegovom željom. Ono

³⁸⁸ Preuzeto iz knjige: Schwartz R. *Hrabre Duše. Planiramo li svoje životne izazove prije rođenja?*, Planetopija, Zagreb 2008., str. 53.

³⁸⁹ uzimajući u obzir danema svako dijete bogatstvo prisutnosti roditelja u svom životu, tada se uloga davatelja bezuvjetne ljubavi prebacuje na glavnog odgajatelja (glavnog, onog kome je dijete zakonski povjereno).

³⁹⁰ Preuzeto iz knjige: Carrol L., Tober J. *Indigo djeca. Stigli su novi klinici.*, TELEDISK, Zagreb 2003., str. 34.

³⁹¹ Preuzeto iz poglavlja 4.9.2. KAKAV JE ODGOJ DANAŠNJIH, INDIGO GENERACIJA?, str.78.

što predlažem je iskren razgovor sa djetetom o toj njegovoj želji kako bi se doznao korijen problema. Na taj način odgajatelj odaje poštovanje prema svome odgajaniku govoreći mu da ga cijeni dovoljno da se zainteresira u njegovu problematiku te da je tu za njega u njegovim najtežim trenucima kako bi zajedno došli do adekvatnog rješenja. Zvući kao jednostavan zadatak no zapravo nije uvijek tako. Najgore što odgajatelj može napraviti jest ignorirati tu djetetovu potrebu jer pozadina priče njegova razloga, iako možda ne komunicirana, može biti od životne važnosti.

Kod odgajanja indigo generacije susrest ćemo se i sa njihovim talentima odnosno raznim sposobnostima. Ne mislim pritom da će se učitelj pronaći u učionici sa 30 malenih proriceatelja budućnosti, no uvijek će biti prisutni indigovci sa nekim sposobnostima izraženijima od onih kod ostatka indigo generacije. U tom slučaju poštovanje treba ukazati na uvažavanje njegove sposobnosti i poticati daljnji razvoj. U suprotnome, prilikom negiranja, ismijavanja ili bilo kakvih pogrđnih asocijacija spram djetetovih sposobnosti koje zapravo čine bit njegove prirode, ne poriče se samo postojanje tih pogrđivanih sposobnosti nego i cijelog djetetovog postojanja što može dovesti do ozbiljnih posljedica.

4.9.3.1.3. *Komunikacija*

Kao i kod svih interakcija, tako i u odgoju, komunikacija čini najbitniju stavku uspješnosti djelovanja. Kroz komunikaciju se slušanjem i razgovorom uvažava i poštuje i odgajatelj i odgajanik. Na taj način se ističu važnosti njihove problematike i iste se kvalitetnom komunikacijom uvažavaju. Samim time se stvara pozitivno okruženje u kojemu se i jedna i druga strana osjećaju ugodno i sigurno, te ujedno gradi temelj uspješnosti svih budućih tematika koje će biti podložne raspravi. Nancy Ann Tappe potiče roditelje da od najranije dobi razgovaraju sa svojim indigovcima na otvoren način kako bi im djeca u potpunosti prenijela svoje misli. Preporučuje razgovor gdje ćemo mi sa svoje strane obrazložiti svoja viđenja i razmišljanja kako bi ih dijete razumjelo i moglo samo doći do zaključaka dobro-loše/uzrok-posljedica.³⁹² „Ako indigovcima pokušavate reći da čine nešto loše dok vjeruju u sebe, znaju da ne znate o čemu pričate “. Stoga, Tappe savjetuje roditeljima da djeci ne govore da nešto ne čine, već da im postavе granice koje će oni razumjeti. Kaže ovako: „Umjesto toga recite: "Ali zašto mi je objasniš zašto to želiš učiniti? Sjedimo i razgovarajmo o tome. Što misliš da će se desiti? Igraj se malo sa mnom. Što misliš da bi se desilo da si to učinio?" Kada vam dijete kaže što bi se desilo, upitajte: "U redu, i kako bi to

³⁹² Preuzeto iz knjige: Carrol L., Tober J. *Indigo djeca. Stigli su novi klinici.*, TELEDISK, Zagreb 2003. Str. 13.

riješio?" Zatim će reći kako bi to ono riješilo. Tako se mora postupati s indigo djetetom, jer inače neće sudjelovati-osim ako nemate indigo humanistu- i uopće neće htjeti razgovarati o tome."³⁹³ Tako na primjer možemo djeci objasniti zašto nije lijepo ni prihvatljivo tući druge umjesto da ih pogrdno odvlačimo, deremo se na njih ili koristimo fizičku prisilu. Djetetu valja na miran način po strani obrazložiti kako nije lijepo ni dobro tući druge zato što taj način prvenstveno ne rješava problem, zato što ih to boli, ne osjećaju se dobro zbog toga te možemo samo zamisliti kako bi bilo nama da nas netko tuče. Kada sa djetetom porazgovaramo o tome, možemo zajedno sa njime doći do valjanog zamjenskog reagiranja. Možemo ga pitati: „Što misliš kako bi mogao drugačije reagirati u toj situaciji, a da izraziš svoje misli i osjećaje u potpunosti, bez nasilja?“. Nakon toga bi mogli reći nešto poput: „Sada si iz ove situacije nešto naučio/la. Naučio/la si da određeni postupci drugih ljudi u nama izazivaju razne osjećaje poput straha, boli ili ljutnje. Naučio/la si da u tim situacijama nije lijepo odreagirati tako kako si sada odreagirao/la. Nije lijepo činiti drugima ono što ni sami ne bi voljeli da se radi nama. U takvim situacijama probaj razumjeti što je to što te je zabolilo ili zasmetalo i probaj to riješiti na drugi način, razgovorom. Ako se opet budeš ponašao/la kao sada, slijediti će kazna.“ Tappe napominje: „Toj djeci se ne može "govoriti s visoka". Učinite li to, pljunuti će vam u lice. Ona ne poštuju ljude na osnovi njihove dobi ili bora na licu. Poštovanje indigo djece se mora zaslužiti.“ (...) „Samo ih slušajte. Slijedite svoje srce i prestanite s autoritativnim ponašanjem. Neka vam djeca kažu što im treba. Zatim im recite zašto im to ne možete dati ili zašto je dobro da to imaju. Doista, samo ih trebate slušati. To je sve. Indigo djeca su veoma otvorena.“³⁹⁴

4.9.3.1.4. *Zajedničko postavljanje pravila i granica*

Među današnjim generacijama vlada popustljiv odgoj, a činjenica je ta da svaka generacija treba usmjeravanja i određenu strukturu pa tako i indigo generacija. „Koja je razlika između načina na koji vi odgajate svoje dijete i načina na koji su vas odgajali? (...) Neki od vas koji su rasli u autokratskom sustavu vjerovatno kažu: "Nikad neću biti tako strog prema svojoj djeci". I onda ste se okrenuli za 180 stupnjeva i završili na području popustljivog roditeljstva koje je, usput rečeno, veoma prisutno u današnjim obiteljima.“³⁹⁵ Popustljivim odgojem odgajatelji koji ga izvršavaju pokušavaju zaliječiti svoje bolne uspomene i rane

³⁹³ Ibid, str. 12.

³⁹⁴ Ibid, str. 13.

³⁹⁵ Preuzeto iz: Carrol L., Tober J. *Indigo djeca. Deset godina poslije. Što se događa s indigo tinejdžerima?*, Planetopija, Zagreb 2009., str. 180.

nastale odgojem prilikom vlastitog odrastanja, pritom misleći kako čine dobro svojoj djeci, dok im zapravo nanose više štete nego koristi. Disciplina je vrlo važna za svu djecu jer im postavlja jasne granice u ponašanju koja djeci služe kao vodilja. Iako se te granice vrlo često iskušavaju, krše ili zanemaruju, bitan su dio djetetova odrastanja jer ih na taj način uče ne samo poštivanju drugih već i vlastitom integritetu. Dijete na taj način uči relevantnost vlastitog razmišljanja i odabira u datom momentu što vodi ka upoznavanju uzročno-posljedičnih situacija. Zbog specifičnosti fizičke, duhovne i mentalne energije indigo djeteta, dolazi do češćih iskušenja tih granica u svrhu vlastitog učenja o dubljim tematikama, poput „koja to životna iskustva ne služe svojoj svrsi“³⁹⁶ i osjećaja sigurnosti. Dijete uz jasno postavljene granice, kroz koje doživljava logične i realistične posljedice, uči pozitivnom kontroliranju svog života te odlučivanju, suočavanju i rješavanju vlastitih problema. Indigo djeca su specifična po tome što vole i traže jasne granice u čijim postavljanjima i sami sudjeluju. Na temelju njih oni upoznaju i učvršćuju svoju odgovornost, snalažljivost. Zahtjevaju dostojanstvo, vjernost, istinu i poštovanje.³⁹⁷ „Najgorčenija djeca koju sam vidjela u svojoj ulozi psihologinje i homeopatkkinje bila su djeca bez roditeljskih ograničenja. Bila sam očevidac kako su izazivala roditelje da se razljute samo da vide hoće li postaviti granice njihovu ponašanju.“³⁹⁸, navodi Melanie Melvin, dr. sc.

Ekstremi niti u jednom slučaju nisu poželjno rješenje pa tako niti u odgojnoj situaciji. Ukoliko se izvršava princip popustljivog odgoja, gdje se odgajatelj nameće odgajaniku kao njegov prijatelj, ne želi ga povrijediti strogim pravilima, pušta mu da radi sve što ga čini sretnim³⁹⁹ iz razloga što mu se ne želi zamjeriti, odgajanik će početi koristiti pruženu priliku u svakom smislu kojega se sjeti. Kao rezultat će doći do apsolutnog gubitka utjecaja odgajatelja, a sam odgajanik će se na koncu samovoljno voditi u raznim smjerovima, koji neće uvijek biti najbolji odabir. Ukoliko se pak vrši autoritativno postavljanje strukture, pravila, zakona i očekivanja, kao rezultat će nastati nezadovoljstvo zbog neuvažavanja prvenstveno čovječnosti⁴⁰⁰ i anarhija. Primjerice, Ocker govori: „Kazna neće djelovati na ovu djecu. Ona stvara strah, zahtjeva prosudbu, izaziva ljutnju i samo još veći sukob. Djeca će se povući, utonuvši sama u sebe, s mržnjom. To je opasno za njihove duše i za živote drugih. Izbjegavajte kažnjavanje!“⁴⁰¹ Predložio je 11 točaka ophođenja prema djetetu pod nazivom „Disciplina s ljubavlju“⁴⁰² kako bi u potpunosti doprinjeo duhovnom rastu i interesima djeteta.

³⁹⁶ Preuzeto iz knjige: Carrol L., Tober J. *Indigo djeca. Stigli su novi klinici.*, TELEDISK, Zagreb 2003., str. 68.

³⁹⁷ Ibid, str. 87.

³⁹⁸ Ibid, str. 109.

³⁹⁹ Iako to nije u najbojem interesu za samog odgajanika.

⁴⁰⁰ Od strane odgajanika, indigo djeteta/indigo generacije

⁴⁰¹ Preuzeto iz knjige: Carrol L., Tober J. *Indigo djeca. Stigli su novi klinici.*, TELEDISK, Zagreb 2003. Str. 87.

⁴⁰² Ibid, str. 69.

Iako se sljedeće točke mogu činiti previše liberarnima, obzirom da se govori o odgoju djeteta, Gerard napominje da se ove točke ne trebaju pratiti doslovno, već se trebaju primijeniti kao vodilja u odnosu na specifičnost djetetova karaktera.

- „1. Neka dijete bude informirano i uključeno u zbivanja.
2. Spriječite potencionalno pogrešno razumijevanje pomoću jednostavnih objašnjenja.
3. Ne reagirajte na svoje dijete.
4. Izbjegavajte naređivanje.
5. Držite svoju riječ.
6. Rješavajte svaku situaciju odmah.
7. Ne tucite dijete i ne koristite nikakve pogrdne izraze.
8. Pokazujte ljubav.
9. Ako ga ukrotite, neka to bude prolazna stvar.
10. Raspravite situaciju nakon ukora.
11. Na kraju, uvijek se izmirite i pobrinite se da se situacija izgladi.“⁴⁰³

Ono što djeci zaista treba jest odgoj s više razumijevanja i prihvaćanja drugačijih potreba⁴⁰⁴ i uvažavanja različitosti dok ih se istovremeno vodi kroz odrastanje popraćeno zajedno donešenom strukturom i pravilima. Idealna je zlatna sredina gdje odgajatelj uz svoje odgajanje sastavlja listu očekivanih pravila ponašanja ili pravila općenito, gdje pritome diskutiraju o njihovim načelima i važnosti no isto tako zajedno donose i adekvatne kaznene mjere u slučaju nepoštivanja zajedničkog dogovora. Na taj način dijete nema osjećaj nametnute ovlasti svog odgajatelja, već ga poštuje iz razloga što ga je uključio u svoj proces donošenja pravila i odluka. Svijet je naprosto za djecu prekompleksan svojom strukturom i veličinom da bi ih se pustilo bez roditeljskog nadzora, odgoja i vodstva, ali ih se zato može usmjeravati na drugačiji način. Barbara Gilman za Carrol i Tober kaže: „Tajna je u tome da se djecu prihvati kao jedinstvene pojedince, što i jesu, a ne da ih se pokuša kontrolirati i upravljati njihovim ponašanjem, ili da ih se nastoji "dovesti u red". Zapamtite, s tom djecom je sve u redu, pogreška je u našem ponašanju i razumijevanju i ono treba evoluirati. Moramo naučiti kako poštivati i razumjeti našu djecu kako bismo ih učili suradnji, odgovornosti, pregovaranju i odlučivanju.“⁴⁰⁵ Melanie Melvin za iste autore navodi: „Poštujte sebe,

⁴⁰³ Ibid.

⁴⁰⁴ U odnosu na potrebe na koje su starije generacije navikle

⁴⁰⁵ Preuzeto iz: Carrol L., Tober J. *Indigo djeca. Deset godina poslije. Što se događa s indigo tinejdžerima?*, Planetopija, Zagreb 2009., str. 181.

poštujte svoju djecu kao druga duhovna bića i očekujte zauzvrat njihovo poštovanje. (...) Gledajte svoju djecu u duhovnom smislu sebi jednakima, ali budite i svjesni toga da ste ovaj puta roditelj i da ste stoga odgovorni.“⁴⁰⁶

4.9.3.1.5. *Prisutstvo roditelja*⁴⁰⁷

Prisutstvo roditelja u djetetovom životu je od iznimne važnosti. Ne samo u fizičkom smislu postojanja, već da je uistinu uključen u rast i razvoj svoga djeteta u svakom smislu riječi. Kako sam već predstavila, odgajatelji su vrlo bitni za postavljanje životnih temelja za djecu na psihičkoj i fizičkoj bazi rasta i razvoja. Uz spomenute granice, komunikaciju, poštovanje i bezuvjetnu ljubav, djeci je potrebno prisustvo njima najbitnijih ljudi u životu, a to su roditelji. Oni su ti koji stvaraju osjećaj sigurnosti i vodstva u djetetovom životu. Dijete svoj svijet vidi kao veliku nepoznanicu punu misterije koju tek treba istražiti te od roditelja očekuje da ga sigurno vodi kroz svoje etape rasta. Roditelj je taj koji osigurava materijalne temelje (dom, hranu, odjeću, obuću itd.) no isto tako treba biti prisutan u osiguravanju djetetovih duhovnih potreba (ljubav, sigurnost, mir, spoznaje o sebi). Biti prisutan znači voljno prisustvovati u svim pozitivnim i negativnim iskustvima svoga djeteta. Mnogi roditelji probleme svoje djece smatraju nebitnima, smatraju ih fazama odrastanja, pripisuju adolescentnom hormonalnom djelovanju, dok s druge strane dijete prolazi kroz ozbiljan problem. Prilikom takvog odvijanja situacije, dijete stvara zamjeranja spram svog roditelja i gubi poštovanje i vjeru u njega. Samim time svaka buduća interakcija biva zasnovana na uzdrmanim temeljima i sve više gubi na snazi i učinkovitosti. Dijete želi osjetiti da je prihvaćeno i sigurno u rukama svojih roditelja. Želi znati da bez obzira što se u životu dogodi, da uvijek može računati na ljubav svojih roditelja kao utjehu. Zadatak roditelja je da ta očekivanja potvrdi.

⁴⁰⁶ Preuzeto iz knjige: Carrol L., Tober J. *Indigo djeca. Stigli su novi klinici.*, TELEDISK, Zagreb 2003., str. 109.

⁴⁰⁷ U slučaju nemogućnosti prisutstva roditelja u djetetovom životu, misli se na zakonski dodijeljenog odgajatelja.

4.9.3.1.6. Zajednički duhovni rast⁴⁰⁸

Kao što bismo sve ljude, svaku situaciju, doživljaj i osjećaj u svome životu, tako bismo i svoje roditelje, braću i sestre.⁴⁰⁹ Duhovni rast pojedinca započinje na višim razinama postojanja duše prije rođenja, gdje se prilikom planiranja iskustava i odabira ljudi koji će biti prisutni u ovozemaljskom životu susrećemo sa velikom kušnjom duhovnog rasta. Sukladno svojim željama učenja u svrhu rasta, duša odabire životne događaje koje će proživljavati. Sve ono dobro i loše što ju čeka u ulozi čovjeka. Čini se apsurdno da bi si itko poželio loša iskustva, teške nesreće, životno ugrožavajuće situacije, gubitak roditelja u ranoj dobi i sl. No obzirom da je duša u svome Domu⁴¹⁰ okružena samo najčišćom ljubavi i pozitivnim uvjetima, njeno učenje se ne može u potpunosti odviti. Duša kroz mnoge inkarnacije raste, sazrijeva, usavršava svoje postojanje učeći o raznim vrlinama poput ljubavi, strpljenja, razumijevanja i sl. Obzirom da je u svome izvornom, neinkarniranom stanju svijesna svih znanja i učenja iz svih svojih prijašnjih života te obzirom da u potpuno pozitivnim okruženjima ne može odraditi učenje u punom smislu riječi, svoje učenje o elementu koji joj nedostaje usavršava na ovozemaljskom (ili nekom drugom) životu. Ukoliko su njena okruženja u potpunosti pozitivna, nema negativnih utjecaja koji mogu dočarati bitnost pozitivnog učenja koji želi savladati. Drugim riječima, ako duša odabere učiti o ljubavi, to ne može učiniti u svome Domu jer je tamo okružena bezuvjetnom čistom energijom ljubavi i stvaranja. Upravo iz tog razloga planira inkarnaciju u fizičkom svijetu u kojemu će uz (planirano) potpuno odsustvo ljubavi naučiti njenu vrijednost, naučiti će ono po što je i došla.

Svoje roditelje bira iz svoje obitelji duša kojima je okružena u svome Domu. To su ujedno duše sa kojima je prošla mnogobrojne živote i inkarnacije u različitim međusobnim ulogama⁴¹¹. Duša si sama odabire svoju životnu svrhu u sljedećoj inkarnaciji te shodno tome odabire svoje roditelje koji će ju voditi kroz život. Od njih traži veliki zadatak. Traži ih⁴¹² da

⁴⁰⁸ Tekst za ovu točku sam napisala prema sveukupnom usvajanju informacija iz sadržaja nekolicine knjiga o duhovnom rastu. Za detaljnije objašnjenje valja pogledati sadržaje u sljedećim izvorima:

-Schwartz R. *Hrabre Duše. Planiramo li svoje životne izazove prije rođenja?*, Planetopija, Zagreb 2008.

-Browne S., Harrison L., *Život na onoj strani. Najpoznatija svjetska vidovnjakinja upoznaje nas sa svijetom nakon života.*, Planetopija, Zagreb, 2009.

-Byrne L., *Andeli u mojoj kosi.*, Nar, Zagreb, 2012.

-Cheung T., *Kako vidjeti svoje Anđele. Vodič o nebeskim bićima koja liječe, pomažu i nadahnjuju.*, HENA COM, Zagreb, 2010.

-Redfield J., *Tajna Shambale. U potrazi za jedinstvenim uvidom.*, Algoritam, Zagreb, 2004

-Virtue D., *Iscjeljivanje uz anđele. Kako anđeli pomažu u svakom području vašeg života.*, Znanje d.o.o., Zagreb, 2013.

-Zukav G., *The seat of the soul. 25th Anniversary edition.*, Simon & Schuster trade paperbacks, New York, 2014.

-Virtue D., *Kako čuti svoje Anđele.*, Znanje d.o.o., Zagreb, 2012.

⁴⁰⁹ Detaljnije vidi: Browne S., Harrison L., *Život na onoj strani. Najpoznatija svjetska vidovnjakinja upoznaje nas sa svijetom nakon života.*, Planetopija, Zagreb, 2009. str. 196.

⁴¹⁰ Dimenzija postojanja duše dok nije u inkarnaciji.

⁴¹¹ U jednom od života majka ima svoju kćer, te si u sljedećoj inkarnaciji odluče zamijeniti uloge tako da kćer sada postaje majka svojoj majci iz prijašnje inkarnacije.

⁴¹² Ne nužno uvijek od roditelja, nekada to traži i od duša koje će odigrati drugačije uloge u njenom životu, no poanta ostaje ista.

uz sve lijepe situacije koje će proživjeti s njima, proživi i neke manje lijepe. Primjerice, duša može zatražiti od duše svoje majke ili oca da ga u nadolazećoj inkarnaciji psihički zlostavlja i uskraćuje ljubav, kako bi tu istu ljubav bolje razumio, spoznao i naučio. Čini se suviše rigoroznim, no ako se uzme pozadina priče u obzir, stvar postaje puno jasnija. Duše roditelja pristaju na upit duše svoga djeteta iz razloga beskrajne ljubavi. Samo beskrajna ljubav može pristati na takav zahtjev duše u razini. Dakle, pristati da zlostavljanja drugu dušu (na njen zahtjev) u svrhu njegova duhovnog rasta. Ovaj primjer nikako ne opravdava više nego strašne situacije koje se uistinu dešavaju na ljudskoj razini gdje mnoga djeca, ali i odrasli ljudi prolaze kroz tešku patnju. Sa moralnih gledišta, opravdanje naprosto ne postoji, nema ga! No sa gledanja razine duše, razumljivo je.

Primjeri malenih unesrećenih dječaka Aylana i Minhaj Gedi Fara-ha nisu opravdani, te okolnosti koje su im se desile se smatraju u najmanju ruku prestrašnima. No gledano sa razine duše, njihova ljubav je bila toliko jaka da su odlučili žrtvovati svoj život, zdravlje, u svrhu osvješćivanja cijelog svijeta. Duša malog Aylana je otvorila oči čovječanstvu kako uistinu moraju pradići na svojoj čovječnosti. Otvorila nam je oči i dala primjer kako su svi ljudi bića sa dušama i imaju pravo na dom, utočište i siguran život. Njegova duša je obrazovala čovječanstvo da smo svi braća i sestre povezani duhom te da nas nacionalnost i politika nesmiju činiti bezosjećajnim primitivnim divljacima koji ne mare za život drugih duša.

Dok postoji život paralelno se dešava rast i razvoj. Dok duše svojim dogovorima i isplaniranim životnim nacrtima i interakcijama izvršavaju svoje misije, one ujedno uče jedno od drugoga i rastu, oplemenjuju svoje savršenstvo. Upravo na taj način odgajatelj uči od svoga odgajatelja ali i odgajatelj uči od svoga odgajanika. Dijete uči od svojih roditelja, no i roditelj raste i uči uz svoje dijete. Upravo na to mislim kada kažem „zajednički duhovni rast“. Roditelj, odgajatelj naprosto mora biti dovoljno otvorena uma da prihvati sve navedeno, da isto tako prihvati istinu o svome odgajaniku, kakva god ona bila. Treba ga prihvatiti za sve ono što on jest i sve ono što nije ali može postati, ukoliko to on sam želi. Treba uvidjeti njegove talente i predispozicije. Slušati i čuti glas njegove duše, a ne samo bića. Tek onda će roditeljeva spoznaja o djetetu biti potpuna. Tek onda će moći razumjeti iskonsku bit svoga djeteta i podržati ga u svim nadolazećim situacijama. Ako ne vjerujemo u indigo dijete, i ne vjerujemo u sve ono što ono predstavlja, ono što ono jest, tada ga kočimo u njegovu rastu i razvoju. Ukoliko smo pak u nemogućnosti razumjeti nešto novo i nepoznato, budimo makar dovoljno otvorena srca da prihvatimo različitost i novinu, poštujemo tu novinu koju ne znamo na način da joj dozvolimo rast i razvoj, a ne da ju kočimo iz razloga vlastite umne zatvorenosti.

„Svatko od nas je sjemenka posijana u trenutačnoj vibraciji našeg svijeta. Kada se naša frekvencija povisi zbog razvoja ostvarenog zahvaljujući životnim izazovima, iznutra povišujemo frekvenciju svijeta.“⁴¹³ Samim time utječemo i na druge ljude oko sebe koji dalje slijede naše vibracije, našu energiju i naše primjere te time čine svoje vibracije višim no što su do tada bile. Ako je Demokrit između 4. i 3. stoljeća pr.n.e. bio sposoban razmotriti svijet na temelju atoma i praznog prostora⁴¹⁴ čija se ideja ponovno počela razmatrati tek 1980ih godina kada je Engleski kemičar John Dalton⁴¹⁵ nanovo otvorio ovu tematiku, onda mi, pripadnici ljudske rase u 2016. godini, u osvit 21. stoljeća, tolikih godina kasnije, možemo vjerovati u intuiciju i duhovne sposobnosti novih generacija. Bez obzira što ih ne vidimo, niti nam njihovi principi nisu znanstveno dokazani ili opisani, ne vidimo ih golim okom, baš poput Demokrita u antičkoj Grčkoj, ne smijemo ih odbaciti poput Aristotela⁴¹⁶. Imati otvoren um ka apstraktnome i sposobnost prilagodbe novim situacijama je vrlo bitan element odgoja koji naprosto moramo pružiti kako i indigo, tako i svim nadolazećim generacijama.

„Svaki list koji padne sa stabla, svaka vlat trave koja se povija na vjetru...ništa se ne događa slučajno, sve se odvija prema božanskom redu. Uvijek.“⁴¹⁷

⁴¹³ Preuzeto iz knjige: Schwartz R. *Hrabre Duše. Planiramo li svoje životne izazove prije rođenja?*, Planetopija, Zagreb 2008., str. 37.

⁴¹⁴ Vidi u: Zaninović M.Dr., *Pedagoška hrestomatija. Priručnik za učenike odgojno-obrazovnog usmjerenja i studente nastavničkih fakulteta.*, Školska knjiga, Zagreb, 1985., str. 11

⁴¹⁵ Walker J., *Atoms. A short history of the knowledge of the atom.* Rujan, 1988. e-izvor: <http://www.nobeliefs.com/atom.htm>, pristupljeno 04. lipnja 2016.

⁴¹⁶ Ibid.

⁴¹⁷ Preuzeto iz knjige: Schwartz R. *Hrabre Duše. Planiramo li svoje životne izazove prije rođenja?*, Planetopija, Zagreb 2008., str. 319.

5. ZAKLJUČAK

Zaključila bih ovaj rad sa stečenom spoznajom da su sve generacije rođene u periodu od 1970. do danas „nove generacije“, odnosno generacije tzv. indigo djece. One su nove generacije čovječanstva koje su duhovno otvorenije i osjetljivije u odnosu na starije generacije u smislu sposobnosti koje parapsihologija, psihologija, metafizika i kvantna mehanika još tek moraju dokazati. Ove generacije predstavljaju novu stepenicu u evoluciji čovječanstva na području duhovne razvijenosti. Bez obzira kojim imenima ih pojedini autori obilježavali (indigo, kristalna, djeca duge, djeca plave zvijezde itd.), činjenica je ta da svojim postojanjem i djelovanjem, postepeno unose nove zahtjeve, spoznaje i promjene u svijet. Podižu svijet na nove razine duhovne spoznaje te mijenjaju sveopću osobnu kvalitetu života pojedinca nabolje. To čine kroz vlastite primjere promjene stanja svijesti i misli o situacijama na području religije, nacionalnosti, seksualnosti, seksualnog opredjeljenja pojedinca, politike, znanosti i kulture. Svojim postupanjima vođenim intuicijom, moralom i integritetom ukazuju na potrebne promjene no ujedno ih i sami čine te služe kao primjer ostalima. Bez obzira što svi mi koji smo rođeni u navedenom periodu nismo jednakih morala, integriteta, razmišljanja, duhovne razvijenosti niti stanja svijesti, sudjelujemo u tom napretku skupa. Posve je prihvatljivo biti na različitim stepenicama osobnog rasta i razvoja jer svatko od nas uči svojom brzinom. Poanta je u rastu i napretku koliko god on spor ili napredan bio. Fizički rast i razvoj osobe se odvija sve do jedne točke u vremenu nakon koje prestaje. Duhovni rast i razvoj osobe nikada ne prestaje, njegova duša se usavršava kroz mnoga životna iskustva.

Svi se mi prije dolaska na ovaj svijet suočavamo sa svojim zadacima koje ćemo obavljati u ovome životu. Na koncu sami si slažemo plan života koji želimo proživjeti, po kojem želimo naučiti određene aspekte kako bi usavršili svoju vlastitu dušu i duhovno savršenstvo. To je jedna od stvari koje nas nitko u školama ne uči. Uče nas o etici i vjeronauku i politici. Uče nas u što vjerovati, u koja božanstva se ugledati, no nitko nas ne uči ono najbitnije, a to je da mi sami i jesmo božanstvo i da bi trebali prvo vjerovati u sebe kako bi postali ono najbolje što možemo postati, te kako bi na koncu bili dobri i prema drugima. Uče nas religiji⁴¹⁸ dok bi nas zapravo trebali učiti duhovnosti. Mi smo svi ljudi od krvi i mesa na ovome planetu, no prvenstveno smo duhovna bića koja imaju duhovno iskustvo u ljudskome tijelu. „Kada duša uđe u tijelo, jasnoća najvećim dijelom nestaje, a vi, kao ljudsko biće, počinjete vjerovati da jeste tijelo. Zaboravljate da ste duša. To je dio plana jer

⁴¹⁸ Koristim ovaj izraz uz poštovanje prema svim religijama.

zaboravljanje vlastite božanske prirode i njezino prisjećanje zbog mnogih kušnji donosi veliku moć, utvrđuje vjerovanja i uzdiže frekvencije na više razine.”⁴¹⁹

Kada to budemo mogli prihvatiti i razumjeti bolje, tada ćemo dublje shvatiti našu djecu, ali i naše roditelje i njihove postupke prilikom odgajanja nas samih. Ovo je znanje s kojim se indigo djeca rađaju, s kojim svjesno dolaze na svijet. Od najranije dobi razmišljanja ovo je činjenica kojom se oni vode i upravo zato su im zastarjeli obrasci odgoja potpuno besmisleni. Ne razumiju ih jer predobro razumiju ovu činjenicu. Razumiju svoje postojanje i svoju svrhu na ovome svijetu bolje nego što su njihovi preci ikada mogli razumjeti. I upravo iz tog razloga se dešavaju komunikacijski i sociološki kolapsi između generacija. Generacijski „jaz“ nikada nije bio uočljiviji kao što je to danas. Indigo djeca znaju svoja prava i razumiju da imaju pravo na život i čovječnost koja im se od najranije dobi uskraćuje zbog ponavljanja zastarjelih obrazaca njihovih odgajatelja i okoline u kojoj žive.

Robert Schwartz u svojoj knjizi „Hrabre duše“ opisuje: „Planovi koje stvaramo prije rođenja dalekosežni su i detaljni. Obuhvaćaju životne izazove, ali i mnogo više od njih. Odabiremo svoje roditelje (i oni odabiru nas), vrijeme i mjesto inkarniranja, škole koje ćemo pohađati, kuće u kojima ćemo živjeti, ljude koje ćemo upoznati i odnose koje ćemo uspostaviti.(...) U mnogim seansama planiranja koristimo ime i preuzimamo tjelesnu pojavnost koju ćemo imati po rođenju. Takvi nam postupci pomažu da jedni druge prepoznamo na materijalnoj razini. Déjà vu osjećaj često se točno pripisuje događaju iz prošlog života, ali su mnoga déjà vu iskustva sjećanja na planiranje prije rođenja. Ulaskom na zemaljsku razinu zaboravljamo svoje korijene na duhovnoj razini. Prije inkarniranja znamo da će nam se dogoditi ta samoizazvana amnezija. Izraz iza vela odnosi se na takvo stanje zaborava. Kao božanske duše nastojimo zaboraviti svoj istinski identitet jer će nam prisjećanje pružiti dublju samospoznaju. Da bismo postigli dublju svijest, napuštamo nematerijalno područje - mjesto radosti mira i ljubavi- jer u njemu ne doživljavamo suprotnost samima sebi. Bez suprotnosti ne možemo potpuno upoznati sami sebe.”⁴²⁰

Odgajem ne vodimo samo malo dijete kroz proces odrastanja ili života. Odgajamo dušu u čovječjem tijelu za sve ono što ona predstavlja i ono što jest. Kao što je Rousseau poticao razvoj svoga Emila i njegovih prirodnih sposobnosti odgojem u neiskvarenoj bezutjecajnoj okolini kako bi postao ono najbolje od sebe što može postati⁴²¹, današnje društvo treba težiti ka poticanju i razvoju prirodnosti indigo djece i svih njihovih urođenih sposobnosti i talenata, bez da ga se „zagađuje“ zastarjelim obrascima i načinima naučenog

⁴¹⁹ Preuzeto iz knjige: Schwartz R. *Hrabre Duše. Planiramo li svoje životne izazove prije rođenja?*, Planetopija, Zagreb 2008., str. 54.

⁴²⁰ Ibid, str. 33. i 34.

⁴²¹ Pritome govorim o poanti i moralu njegovog odgoja, ali ne i metodama.

razmišljanja. Ponavljam, potrebno je prvenstveno osobno priznati neznanje u određenom aspektu razumijevanja indigovaca⁴²², zatim poduzeti nešto po pitanju toga u smislu edukacije i spoznaje, a zatim, shodno novim spoznajama potrebno je koordinirati ispravno djelovanje i uvrstiti ga u odgoj generacije kao grupe ali i svakog pojedinca zasebno, sukladno njegovim potrebama. Napor i predanost odgajatelja u datoj izazovnoj situaciji⁴²³, njegova snalažljivost, predanost, strpljenje i otvorenost ka novim mogućnostima prezentirat će tada njegovu veličinu i uspješnost. Ako je odgoj ekvivalent rasta, tada se rast mora dogoditi sa obje strane, sa strane odgajatelja i sa strane odgajanika. Jer na koncu, najbolji učitelj je onaj koji uči od svojih učenika.

⁴²² Ali i općenito za bilo koju životnu situaciju u teoriji ili praksi.

⁴²³ Ovdje mislim na težinu slučaja sa kojom se odgajatelj suočava, jer ne donosi svako dijete jednako lagan ili težak slučaj sa sobom; Preuzeto iz poglavlja 4.9.3.1. *Prikaz nove vrste odgoja*, str.83

6. LITERATURA:

KNJIGE:

Amy Z. Rowland., *The complete book of traditional Reiki. Practical methods for personal and planetary Healing.* Healing Arts Press, Rochester, Vermont, 1998. ISBN: 978-1-59477-911-4

Browne S., *Anđeli. Naši nevidljivi pratioci.*, Biblioteka Osjetila i osjećaji., Nakladnik Planetopija., Zagreb 2008., ISBN: 978-953-257-035-9

Browne S., Harrison L., *Život na onoj strani. Najpoznatija svjetska vidovnjakinja upoznaje nas sa svijetom nakon života.*, Biblioteka Osjetila i Osjećaja, Nakladnik Planetopija, Zagreb, 2009., ISBN: 978-953-257-025-X

Byrne L., *Anđeli u mojoj kosi.*, Nakladnik Nar za nakladnika Petra Ljevak, Zagreb, 2012., ISBN: 978-953-303-502-4

Carrol L., Tober J. *Indigo djeca. Stigli su novi klinici.*, Biblioteka Svjetlost, Nakladnik TELEDISK, Zagreb 2003. ISBN: 953-7039-15-3

Carrol L., Tober J. *Indigo djeca. Deset godina poslije. Što se događa s indigo tinejdžerima?*, Biblioteka Makronova, Nakladnik Planetopija, Zagreb 2009. ISBN: 978-953-257-142-4

Cheung T., *Kako vidjeti svoje Anđele. Vodić o nebeskim bićima koja liječe, pomažu i nadahnjuju.*, Nakladnik HENA COM, Zagreb, 2010, ISBN: 978-953-259-032-6

Lauth G. W., Schlottke P. F., Naumann K., *Neumorna djeca, bespomoćni roditelji.*, Nakladnik Mozaik knjiga, Zagreb, 2008. ISBN: 978-953-14-0351-1

Manola D., *Reiki. Svijet simbola. Vodić kroz iskustvenu primjenu Reiki simbola.*, Izdavač STEF d.o.o., Zagreb, 2005., ISBN: 953-7244-06-7

Redfield J., *Tajna Shambale. U potrazi za jedinstvenim uvidom.*, Nacionalna i sveučilišna knjižnica Zagreb, Nakladnik algoritam, Zagreb, 2004. ISBN: 953-6450-28-3

Rosić V., *Obiteljska pedagogija*. Izdanja Filozofskoga fakulteta u Rijeci (knjiga 1), Nakladnik Filozofski fakultet u Rijeci (Odsjek za Pedagogiju), Rijeka, 1988., ISBN:913-6104-08-3

Schwartz R. *Hrabre Duše. Planiramo li svoje životne izazove prije rođenja?*, Biblioteka Osjetila i Osjećaja, Nakladnik Planetopija, Zagreb 2008., ISBN: 978-953-257-099-1

Stein D., *Osnovni i napredni Reiki. Potpuni vodič u drevno umijeće iscjeljivanja.*, Biblioteka Stručno-Popularna, Nakladnik V.B.Z. d.o.o., Zagreb, 2000. ISBN: 953-621-60-4

Ulric N., *The Rising Curve: Long-Term Gains In IQ and Related Measures*. Washington, DC: American Psychological Association (APA), January 1998, ISBN: 155-798-50-30

Virtue D., *Iscjeljivanje uz anđele. Kako anđeli pomažu u svakom području vašeg života.*, Nakladnik Znanje d.o.o., Zagreb, 2013., ISBN: 978-953-324-738-0

Virtue D., *Kako čuti svoje anđele.*, Nakladnik Znanje d.o.o., Zagreb, 2012., ISBN: 978-953-324-574-4

Virtue D., *Kristalna djeca. Vodič za najnoviju generaciju duhovne i osjetljive djece*. Biblioteka Svjetlost, Nakladnik TELEDISK d.o.o., Zagreb, 2004., ISBN: 953-7039-24-2

Virtue D., *The care and feeding of indigo children.*, Library of Congress, Hay House, Inc., USA May, 2010. ISBN: 978-1-56170-846-8

Zaninović M. Dr., *Pedagoška hrestomatija. Priručnik za učenike odgojno-obrazovnog usmjerenja i studente nastavnčkih fakulteta.*, Nacionalna i sveučilišna biblioteka Zagreb, Nakladnik Školska knjiga, Zagreb, 1985., Katalogizacija na izvoru: 37(091) (078)

Zaninović M. Dr., *Opća povijest pedagogije*. Udžbenici sveučilišta u Splitu, Nakladnik Školska Knjiga, Zagreb, 1988. ISBN: 86-03-99106-5

Zukav G., *The seat of the soul. 25th Anniversary edition.*, The library of Congress, Simon & Schuster trade paperbacks, New York, March 2014, ISBN: 978-1-476-4084-3

E-KNJIGE:

Altaras K., Tappe N., *Indigos. The quiet storm.*, Library of Congress cataloging-in-publication data., Aquila Media Productions, Addison, Texas 2011., ISBN: 978-0-9822705-2-3, [Kindle Paperwhite verzija], preuzeto sa: Amazon.com

RADOVI U ČASOPISIMA:

Bem J.D. (2011)., *Feeling the Future: Experimental Evidence for Anomalous Retroactive Influences on Cognition and Affect*, Journal of Personality and Social Psychology, Cornell University, 2011., American Psychological Association 100, 407-425.

INTERNET IZVORI:

Parkinson J., George C. D., *Image of Drowned Syrian Boy Echoes Around World.Details emerge about 3-year-old from Syria who died off Turkish coast.*, The Wall Street Journal., e-izvor:<http://www.wsj.com/articles/image-of-syrian-boy-washed-up-on-beach-hits-hard-1441282847>, pristupljeno 28. Travnja 2016.

Rupp G., *The IRC in 2012:renewal.*, The International Rescue Committee organization., 31. Prosinca, 2012., e-eizvir: <http://www.rescue.org/irc-a-glance>, Pristupljeno 28.Travnja, 2016.

Tappe N.A., *All Bout Indigos.* e-izvor: <http://www.allaboutindigos.com/catalysts>, pristupljeno 28. Travnja 2016

Walker J.,*Atoms. A short history of the knowledge of the atom.* Rujan, 1988. e-izvor: <http://www.nobeliefs.com/atom.htm>, pristupljeno 04. Lipnja 2016

Alternativa za vas, Prirodnim putem do zdravlja, . <http://alternativa-za-vas.com/index.php/clanak/article/gorski-kristal>, Pristupljeno 12. Lipnja 2016.,

APA organization, <http://www.apa.org/pubs/journals/psp/index.aspx>

Centers for disease control and prevention.,
<http://www.cdc.gov/ncbddd/adhd/medicated.html>, pristupljeno 11. Lipnja, 2016

Centers for disease control and prevention., *Attention-Deficit / Hyperactivity Disorder (ADHD)*,
<http://www.cdc.gov/ncbddd/adhd/features/key-findings-adhd72013.html>,
pristupljeno 11. Lipnja, 2016

Dictionary, <http://www.dictionary.com/>

Healthline.com, <http://www.healthline.com/health/adhd/difference-between-add-and-adhd#Symptoms3>, Pristupljeno 11. Lipnja, 2016

House of healing, All Level Healing™ Mentalne i Duhovne tehnike,
<http://www.houseofhealing.eu/>, Pristupljeno 12. Lipnja, 2016
Hrvatska enciklopedija, <http://www.enciklopedija.hr/>

Indigo life center, List of Metaphysical and Psionic Abilities, e-izvor:
<https://indigolifecenter.wordpress.com/2008/01/06/list-of-metaphysical-and-psionic-abilities/>,
Pristupljeno 11. Lipnja, 2016

Nancy Ann Tappe, <http://www.nancyanntappe.com/>

WebMD, Autism Spectrum Disorders Health Center,
<http://www.webmd.com/brain/autism/autism-spectrum-disorders>, Pristupljeno 11. Lipnja, 2016

Wikipedia, <https://hr.wikipedia.org/>

Worldometers, <http://www.worldometers.info/world-population/>, pristupljeno 04.06.2016

Zdravlje je u vama! Otkrijte ga i obnovite sami!, e-izvoru:
<http://www.prirodnolijecenje.net/gorskikristal.html>, Pristupljeno 12. Lipnja 2016.